

SIA "ESTONIAN, LATVIAN & LITHUANIAN ENVIRONMENT"

***Vides politikas pamatnostādņu 2021.-
2027. gadam***

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma

Vides pārskats

Rīga, 2021. gada novembris

Saīsinājumi

AJT	Aizsargājamā jūras teritorija
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
BSP	Bioķīmiskais skābekļa patēriņš
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
DUS	Degvielas uzpildes stacija
Eurostat	Eiropas Savienības Statistikas birojs
EK	Eiropas Komisija
ES	Eiropas Savienība
ETS	Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma
ĢIS	Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas
HELCOM	Baltijas jūras vides aizsardzības komisija
ĶSP	Ķīmiskais skābekļa patēriņš
LPTP	Labākie pieejamie tehniskie paņēmieni
LVĢMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MK	Ministru kabinets
NAP2027	Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam
NEKP	Latvijas nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam
NMGOS	Nemetāna gaistošie organiskie savienojumi
RV	Rīcības virziens
SEG	Siltumnīcefekta gāzes
SIVN	Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums
ŪO	Ūdensobjekts
VAAD	Valsts augu aizsardzības dienests
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VPP2027/ VPP	Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam
VVD	Valsts vides dienests
ZIZIMM	Zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība

Saturs

Ievads.....	4
1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem	4
1.1. Pamatnostādņu mērķi un kopsavilkums	4
1.2. Pamatnostādņu saistība ar starptautiskajiem vides aizsardzības dokumentiem, ES un nacionālajiem plānošanas dokumentiem un vides aizsardzības mērķiem.....	5
2. Vides pārskata sagatavošanas procedūra un iesaistītās institūcijas, sabiedrības līdzdalība un rezultāti	24
2.1. Vispārējā pieeja un metodes	24
2.2. Konsultācijas un sabiedrības iesaiste	28
3. Esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamā attīstība, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots	28
3.1. Klimata pārmaiņas	29
3.2. Resursi un atkritumu apsaimniekošana	32
3.3. Gaisa kvalitāte	34
3.4. Vides troksnis	38
3.5. Bioloģiskā daudzveidība un ainavas	40
3.6. Ūdens resursi un plūdu riski	42
3.7. Augsne	46
4. Plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums	52
4.1. Klimata pārmaiņas.....	53
4.2. Resursi un atkritumu apsaimniekošana	55
4.3. Gaisa kvalitāte	56
4.4. Vides troksnis	59
4.5. Bioloģiskā daudzveidība un ainavas	60
4.6. Ūdens resursi un plūdu riski	66
4.7. Augsne	69
5. Risinājumi būtiskāko ietekmju novēršanai un samazināšanai.....	72
6. Īss iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums un SIVN izstrādes būtiskākās problēmas...	80
6.1. Alternatīvas un to izvēles pamatojums	80
6.2. SIVN izstrādes būtiskākās problēmas	80
7. Iespējamie kompensējošie pasākumi.....	80
8. Plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes	80
9. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai	81
10. Kopsavilkums	82
1. pielikums.....	88
2. pielikums.....	96

2.1. Publikācija Latvijas Vēstnesī	96
2.2. Sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokols	98
2.3. Pārskats par sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtajiem komentāriem par Vides pārskata projektu	107

Ievads

Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam (turpmāk – VPP2027) ir vides aizsardzības nozares vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments. Tas izstrādāts atbilstoši Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2021.-2027. gadam (turpmāk – NAP2027) noteiktajām prioritātēm un Eiropas Zaļā kursa stratēģiskiem mērķiem. Vides aizsardzības likuma 4. panta otrā daļa nosaka, ka Ministru kabinets apstiprina Vides politikas pamatnostādnes, ņemot vērā nacionālās prioritātes un Eiropas Savienības un starptautiskos nosacījumus. VPP2027 ir piektais Latvijas vides politikas plānošanas dokuments kopš 1995. gada, kad valdība tādu apstiprināja pirmo reizi.

Lai novērtētu pamatnostādņu ietekmi uz vidi, plānošanas dokumentam tiek veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk tekstā SIVN), kura ietvaros tiek sagatavots Vides pārskats. SIVN izstrāde uzsākta 2020. gada decembrī, un Vides pārskatu sagatavoja vides konsultāciju uzņēmums SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment".

Vispārējo pieeju stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma izstrādē nosaka SIVN procedūru reglamentējošie normatīvie akti – likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" (pieņemts 14.10.2008., ar grozījumiem līdz 07.06.2018.) un uz likuma pamata izdotie Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumi Nr. 157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" (ar grozījumiem līdz 09.12.2016.). Ar šiem normatīvajiem aktiem Latvijā ir pārņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK "Par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu".

Vides pārskats sastāv no 10 nodaļām, un tā izstrādē tika iesaistīti dažādu nozaru eksperti. Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana notika no 2021. gada 20. septembra līdz 21. oktobrim.

1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un īss satura izklāsts, saistība ar citiem plānošanas dokumentiem

1.1. Pamatnostādņu mērķi un kopsavilkums

Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam ir vides aizsardzības nozares vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments. Vides politikas pamatnostādņu 2021.-2027. gadam galvenie ieviešanas pamatprincipi izriet no Vides aizsardzības likuma:

- princips "piesārņotājs maksā";
- piesardzības princips;
- novēršanas princips;
- izvērtēšanas princips.

Tomēr jaunais politikas konteksts, ko nosaka Eiropas Zaļais kurss un citi VPP2027 minētie saistītie politikas dokumenti, prasa skaidrāk nedefinēt papildus principus, uz kuriem jābalsta transformatīva un moderna vides politikas attīstība Latvijā, un tie ir:

- saskaņota un koherenta vides politikas integrācija visu nozaru politikās un ilgtspējīgās investīcijās (finansējumā), kas sniedz piensumu virzībai uz klimatneitralitāti;
- ekonomikas izaugsmes atsaistīšana no resursu patēriņa, kas balstās uz noslēgta cikla dabas resursu apriti ražošanā un fundamentālām pārmaiņām sabiedrības patēriņā un domāšanā;

- digitalizācijā un datos balstīta lēmumu pieņemšana visos pārvaldības līmeņos.

Vides politikas pamatnostādņu mērķi 2021.-2027. gadam izriet no NAP2027 vadmotīviem un stratēģiskiem mērķiem un Eiropas Zaļā kursa prioritātēm. Tie ir:

Šo mērķu sasniegšana plānota, īstenojot rīcības vairākās vides politikas jomās:

1. Vides pārvaldības pamatsistēma (horizontālie jautājumi)
2. Valsts vides monitorings
3. Klimata pārmaiņas
4. Resursu efektīva izmantošana un aprites ekonomika
5. Gaisa kvalitāte un vides troksnis
6. Bioloģiskā daudzveidība
7. Ūdens pārvaldība un apsaimniekošana
8. Ražošanas un ķīmisko vielu pārvaldība
9. Radiācijas drošība

VPP2027 II. daļa sastāv no 9 nodaļām, kas atbilst augstāk definētajām vides politikas jomām. Katra nodaļa īsi raksturo stāvokli Latvijā attiecīgajā jomā, politikas kontekstu, politikas apakšmērķus attiecīgajā jomā, kā arī politikas rezultātus un rezultatīvos rādītājus. VPP2027 rīcības virzieni un uzdevumi iekļauti dokumenta III. daļā.

1.2. Pamatnostādņu saistība ar starptautiskajiem vides aizsardzības dokumentiem, ES un nacionālajiem plānošanas dokumentiem un vides aizsardzības mērķiem

Pirms ietekmju izvērtēšanas ir nepieciešams apzināt, kādi ir potenciāli aktuālākie ar vidi saistītie uzdevumi, kuru risināšanai ir būtiska konkrētā plānošanas dokumenta ieviešana. Līdz ar to ir būtiski laicīgi identificēt pamatnostādņu saistību ar spēkā esošajiem starptautiskajiem vides aizsardzības un ES un valsts plānošanas dokumentiem, kas var palīdzēt noteikt SIVN

izvērtēšanas ietvaru, jo atspoguļo aktuālākos vides mērķus. Tabulā zemāk ir identificēti VPP2027 tvērumam atbilstošie ārējie politikas mērķi, to avots, norādīti attiecīgai jomai piederīgie VPP2027 apakšmērķi, kā arī sniegts vērtējums, vai VPP2027 veicinās ārējo politikas mērķu sasniegšanu.

Politikas mērķi	Avots	VPP2027 apakšmērķi	Vai VPP2027 veicinās mērķa sasniegšanu
Vides politikas pamatsistēma			
Īstenot vides, ilgtspējīgas dabas resursu apsaimniekošanas un enerģētikas politiku, kas balstīta uz taisnīgumu un savstarpējo uzticēšanos, sabiedrības atbalstu dabas un klimata aizsardzības pasākumiem, nosakot skaidrus un atklātus valsts un iedzīvotāju sadarbības modeļus un iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā.	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam	Apakšmērķis 1.1: Sabiedrības informētības un izpratnes veicināšana par vides jautājumiem un vides institūciju darbību Apakšmērķis 1.2: Attīstīt profesionālo kompetenci vides jautājumos Apakšmērķis 1.3: Attīstīt vides izglītību un pētniecību vides jautājumos Apakšmērķis 1.4: Attīstīt instrumentus privātā sektora iesaistei un līdzdalībai vides jautājumu risināšanā	VPP2027 apakšmērķi ir saskaņoti ar starptautiskajiem un nacionālajiem politikas mērķiem un aptver svarīgākos vides politikas pamatsistēmas jautājumus: pieeju informācijai; vides institūciju sadarbību, vides izglītību un kompetenci, kā arī sadarbību ar privāto sektoru un ilgtspējīga finansējuma pieejas veicināšanu. Apakšmērķu sasniegšanai plānoti uzdevumi dažādās vides politikas jomās, vienlaikus ne visu rezultātīvo rādītāju sasniegšanai ir plānoti atbilstoši uzdevumi.
Sasniegt siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķi 2030. gadā un panākt klimata neitralitāti līdz 2050. gadam Uzlabot pielāgošanās spējas, stiprināt noturību un samazināt neaizsargātību pret klimata pārmaiņām	ES 8. vides rīcības programma ¹	Apakšmērķis 1.5: Integrēt ilgtspējīga finansējuma pieeju vides politikas plānošanā	Novērtējums sniegts tabulā zemāk pie attiecīgajām jomām.

¹ Eiropas Komisija publicēja priekšlikumu 2020. gada 14. oktobrī (https://ec.europa.eu/environment/strategy/environment-action-programme-2030_en). Vides pārskata izstrādes brīdī programma vēl nav pieņemta.

<p>Nodrošināt virzību uz atjaunojošu izaugsmes modeli, atsaistot ekonomikas izaugsmi no dabas resursu izmantošanas un vides noplicināšanas un paātrināt pāreju uz aprites ekonomiku</p> <p>Tiekties uz nulles piesārņojumu un vidi, kas brīva no toksiskām vielām, tostarp gaisu, ūdeni un augsni, un tādējādi arī aizsargājot eiropiešu veselību un labklājību</p> <p>Aizsargāt, saglabāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un palielināt dabas kapitālu (īpaši gaisa, ūdens, augsnes un mežu, saldūdens, mitrāju un jūras ekosistēmu kapitālu)</p> <p>Veicināt vides ilgtspējību un samazināt vides un klimata slodzi, kas saistīts ar ražošanu un patēriņu (īpaši enerģētikas, rūpniecības attīstības, ēku un infrastruktūras, mobilitātes un pārtikas sistēmas jomās)</p>			
Valsts vides monitoring			
<p>Novērtēt vides stāvokli, tendences un perspektīvu, izstrādāt vides politikas pasākumus un novērtēt līdzšinējo pasākumu lietderību un efektivitāti</p>	<p>- Vides aizsardzības likums (02.11.2006.) - Likums "Par piesārņojumu" (15.03.2001.)</p>	<p>Apakšmērķis 2.1: Iegūt visaptverošu informāciju par gaisa kvalitāti, valsts kopējām emisijām un</p>	<p>Saskaņā ar Vides aizsardzības likuma 17. panta 3. punktu ir jāizstrādā Vides monitoringa programmas pamatnostādnes, kuras reizi sešos gados</p>

	<p>- Likums par radiācijas drošību un kodoldrošību (26.10.2000.) - MK 2009. gada 17. februāra noteikumi Nr. 158 "Noteikumi par prasībām attiecībā uz vides monitoringu un tā veikšanas kārtību, piesārņojošo vielu reģistra izveidi un informācijas pieejamību sabiedrībai"</p>	<p>primāro meteoroloģisko informāciju Apakšmērķis 2.2: Iegūt visaptverošu informāciju par ūdeņu stāvokli Latvijas teritorijā Apakšmērķis 2.3: Iegūt aktuālāko informāciju par</p>	<p>apstiprina Ministru kabinets. Lai arī VPP2027 neskaidro izvirzīto apakšmērķu hierarhisko saistību ar VPP2027 ietverto monitoringa programmu, tās ietveršana VPP2027 ir atzinīgi vērtējama pieeja, jo veicina abu dokumentu mērķu sasniegšanu.</p>
<p>Iegūt visaptverošu informāciju par gaisa kvalitāti un valsts kopējām emisijām un primāro meteoroloģisko informāciju un informēt par to sabiedrību</p>	<p>- 1947. gada 1. oktobra Vašingtonas konvencija par Pasaules meteoroloģijas organizācijas dibināšanu - Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Regula (ES) 2018/842 par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 - MK 2009. gada 3. novembra noteikumi Nr. 1290 „Noteikumi par gaisa kvalitāti” - MK 2002. gada 9. aprīļa noteikumi Nr.149 “Noteikumi par aizsardzību pret jonizējošo starojumu” - MK 2017. gada 12. decembra noteikumi Nr. 737 "Siltumnīcefekta</p>	<p>augšnes radioaktivitātes līmeni un seismiskiem notikumiem Apakšmērķis 2.4: Izpildīt prasības bioloģiskā daudzveidības monitoringa īstenošanā</p>	<p>VPP2027 aktuālajā versijā vairāki monitoringa jautājumi ir ietverti arī zem atsevišķiem rīcības virzieniem. Ekspertu vērtējumā visu monitoringa jautājumu iekļaušana Valsts vides monitoringa sadaļā nodrošinātu labāku pārskatāmību.</p> <p>VPP2027 definētais bioloģiskās daudzveidības monitoringa mērķa formulējums paredz ES bioloģiskā daudzveidības monitoringa prasību īstenošanas nodrošināšanu; bioloģiskās daudzveidības monitoringa primārais uzdevums būtu nodrošināt informāciju par stāvokļa izmaiņām, kas ļautu novērtēt nacionālo politikas plānošanas un normatīvo aktu sistēmas efektivitāti bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai.</p>

	<p>gāzu inventarizācijas un prognožu sagatavošanas nacionālās sistēmas izveidošanas un uzturēšanas noteikumi"</p> <p>-MK 2018. gada 2. oktobra noteikumi Nr. 614 "Kopējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas un uzskaites noteikumi"</p>		
<p>legūt visaptverošu informāciju par ūdeņu stāvokli Latvijas teritorijā</p>	<p>- Ūdens apsaimniekošanas likums (12.09.2002.)</p> <p>- Jūras vides aizsardzības un pārvaldības likums (28.10.2010.)</p> <p>- MK 2004. gada 17. februāra noteikumi Nr. 92 "Prasības virszemes ūdeņu, pazemes ūdeņu un aizsargājamo teritoriju monitoringam un monitoringa programmu izstrādei"</p> <p>- MK 2002. gada 12. marta noteikumi Nr. 118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti"</p> <p>- MK 2010. gada 23. novembra noteikumi Nr. 1071 "Prasības jūras vides stāvokļa novērtējumam, laba jūras vides stāvokļa noteikšanai un jūras vides mērķu izstrādei"</p> <p>-MK 2014.gada 23.decembra noteikumi Nr.834 "Prasības ūdens, augsnes un gaisa aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma "</p>		

Iegūt aktuālu informāciju par seismiskiem procesiem un augsnes radioaktivitātes līmeni*	- Likums "Par radiācijas drošību un kodoldrošību" (26.10.2000.) - MK 2002. gada 9. aprīļa noteikumi Nr. 149 „Noteikumi par aizsardzību pret jonizējošo starojumu”		
Izpildīt ES prasības bioloģiskā daudzveidības monitoringa īstenošanā	- Vides aizsardzības likums (02.11.2006.) - Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993.) - Sugu un biotopu aizsardzības likums (04.06.2020.) - Augu aizsardzības likums (17.12.1998.)		
Klimata pārmaiņas			
Panākt, lai pasaule stingrāk stātos pretim klimata pārmaiņu draudiem ilgtspējīgas attīstības un nabadzības izskaušanas kontekstā, tostarp: a) ierobežojot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2 °C atzīmes salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni un tiecoties temperatūras kāpumu iegrožot līdz 1,5 °C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni, atzīstot, ka tas ievērojami mazinātu klimata pārmaiņu riskus un ietekmi, b) vairojot spējas pielāgoties klimata pārmaiņu nelabvēlīgajai ietekmei un veicināt klimatanoturību un tādu attīstību,	ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Parīzes nolīgums	Apakšmērķis 3.1: Nodrošināt Latvijas virzību uz klimatneitralitātes sasniegšanu Apakšmērķis 3.2: Veicināt klimatanoturīgumu un pielāgošanos klimata pārmaiņām	VPP2027 noteiktie apakšmērķi klimata jomā atbilst starptautiskajiem un nacionālajiem klimata politikas mērķiem, nosedzot divus galvenos starptautiskās klimata politikas virzienus – klimatneitralitāte un klimatanoturīgums. Ņemot vērā, ka klimata pārmaiņu jomā apstiprināti trīs nacionālie politikas plānošanas dokumenti, kas iekļauj gan stratēģiskas, gan praktiskas rīcības SEG emisiju samazināšanā un klimatanoturīguma palielināšanā*, VPP2027 iekļautie uzdevumi lielākoties nerada tiešu ietekmi uz starptautisku politikas mērķu sasniegšanu un ir vērtējami kā papildinoši. Līdz ar to

<p>kam raksturīgas zemas siltumnīcefekta gāzu emisijas, turklāt tā, lai neapdraudētu pārtikas ražošanu, c) finanšu plūsmas pieskaņojot izvirzītajam kursam uz mazākām siltumnīcefekta gāzu emisijām un klimatnoturīgu attīstību.</p>			<p>VPP2027 noteiktie uzdevumi, kas primāri fokusējas uz datu iegūšanu, informēšanu un izglītošanu un plānošanas satvara uzlabošanu, atbalsta citos nacionālajos plānošanas dokumentos iekļauto mērķu sasniegšanu, tādējādi netieši veicinot virzību uz starptautisko klimata jomas mērķu sasniegšanu.</p> <p><i>*Nacionālie plānošanas dokumenti:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - “Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam” - “Latvijas nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam” - “Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam”
<p>Kāpināt 2030. un 2050. gadam nosprausto ES mērķu vērienu: - līdz 2030. gadam tiekties uz vismaz 55 % SEG emisiju samazinājumu - līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti</p>	<p>EK 17.09.2020 paziņojums “Eiropas 2030. gada klimata politikas ieceru kāpināšana. Investīcijas klimatneitrālā nākotnē iedzīvotāju labā” Eiropadomes secinājumi (2020. gada 10. - 11. decembris).</p>		
<p>Jāuzlabo gatavība un spēja reaģēt uz klimata pārmaiņu ietekmi pašvaldību, reģionālā, valsts un ES līmenī, jāizstrādā saskaņota pieeja mērķa sasniegšanai un jāpanāk lielāka pasākumu koordinētība</p>	<p>ES Pielāgošanās klimata pārmaiņām stratēģija</p>		

SEG emisiju intensitātes samazinājums atbilstoši trajektorijai, virzoties uz 2030. gada mērķi: 292 t CO ₂ ekv. /milj. Euro	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam		
ZIZIMM sektorā uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam		
Klimatneitralitāte (nesamazināmās SEG emisijas kompensē piesaiste ZIZIMM sektorā)	Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam		
SEG emisiju samazināšanas mērķis: -65% pret 1990. g. (neietverot ZIZIMM)	Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam (NEKP)		
ZIZIMM uzskaites kategorijas (SEG emisiju samazināšanas un CO ₂ piesaistes mērķis ZIZIMM uzskaites kategorijās 2030. gadā): -3,1 milj. t.	Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam (NEKP)		
Mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm un veicināt klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošanu	Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika periodam līdz 2030. gadam		
Resursu efektīva izmantošana un aprites ekonomika			
Panākt, ka iepakojums ES tirgū būtu otrreizēji izmantojams vai pārstrādājams	ES Aprites ekonomikas rīcības plāns	Apakšmērķis 4.1: Veicināt atkritumu rašanās novēršanu un īstenot pāreju no atkritumiem uz resursiem	VPP2027 ietvertie mērķi, apakšmērķi un uzdevumi ir papildinoši saistībā ar resursu efektīvu izmantošanu un aprites ekonomikas principu ieviešanu, jo ir pieņemts Latvijas rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam un Atkritumu apsaimniekošanas valsts
Īstenot vides, ilgtspējīgas dabas resursu apsaimniekošanas un enerģētikas politiku, kas balstīta uz taisnīgumu un savstarpējo uzticēšanos, sabiedrības atbalstu dabas un klimata aizsardzības	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam	Apakšmērķis 4.2: Veicināt ilgtspējīgu resursu ieguvu un izmantošanu	

pasākumiem, nosakot skaidrus un atklātus valsts un iedzīvotāju sadarbības modeļus un iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā		<p>Apakšmērķis 4.3: Izveidot efektīvu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu, īstenojot aprites ekonomikas principus ražošanā un sadzīvē</p> <p>Apakšmērķis 4.4: Palielināt notekūdeņu attīrīšanas iekārtu dūņu izmantošana</p>	<p>plāns 2021-2028. Mērķu sasniegšana plānota, īstenojot RV49 "Rīcībpolitikas dokumentu īstenošana".</p> <p>Vienlaikus VPP2027 ietver rīcības virzienus un uzdevumus, kas sniedz papildinošas aktivitātes mērķu sasniegšanā. Tas saistās ar derīgo izrakteņu efektīvāku pārvaldību (RV5; RV6; RV8).</p>
Aprites ekonomikas ieviešana un attīstība Latvijā, veidojot konkurētspējīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu valsts tautsaimniecību	Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam		
Pārstrādāto sadzīves atkritumu īpatsvars pieaudzis līdz 55% (pēc svara)	Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 19.novembra Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu		
Poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars ir samazinājies līdz 10% no kopējā radīto sadzīves atkritumu daudzuma (pēc svara)	Padomes 1999. gada 26. aprīļa direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem		
Pārstrādāti 65% no izlietotā iepakojuma	Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 20.decembra Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu		
Atkritumu rašanās novēršana un apglabājamo atkritumu samazināšana un atkritumu pārstrādes un reģenerācijas īpatsvara palielināšana, īpaši akcentējot notekūdeņu dūņu apstrādi un bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes un to reģenerācijas īpatsvara un jaudas palielinājumu	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam		

levērojami jāsamazina atkritumu rašanās kopumā un par 50 % — sadzīves atkritumu atliku daudzums	ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns		
Zemes dzīļu resursu apzināšana, izpēte, apsaimniekošanas plānošana vietējo resursu ilgtspējīgai izmantošanai un pārvaldībai	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027. gadam		VPP2027 plānota ģeotermālā potenciāla novērtējuma aktualizācija, potenciāli pieejamo un rūpnieciski izmantojamo zemes dzīļu resursu noteikšana, kā arī rīcības labākai datu pārvaldībai un zemes dzīļu apsaimniekošanas procesa pilnveidošanai. Rīcības ir saskaņotas ar starptautiskajiem un nacionālajiem mērķiem.
Gaisa kvalitāte un vides troksnis			
Nepārsniegt maksimāli pieļaujamo antropogēno emisiju apjomu un izpildīt emisiju samazināšanas mērķus galvenajām piesārņojošām vielām – sēra dioksīdam, slāpekļa oksīdam, nemetāna gaistošajiem organiskajiem savienojumiem, amonjakam un daļiņām PM _{2,5}	Direktīva 2016/2284 Likums Par piesārņojumu Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.–2030. gadam		
Nepārsniegt gaisa kvalitātes normatīvus SO ₂ , NO ₂ , NO _x , C ₆ H ₆ , CO, Pb, PM ₁₀ , PM _{2,5} , O ₃ , As, Cd, Ni, BaP	Direktīva 2008/50/EK Ministru Kabineta noteikumi Nr. 1290 “Noteikumi par gaisa kvalitāti” (03.11.2009.)		
Līdz 2030. gadam uzlabot gaisa kvalitāti tā, lai par 55 % samazinātu to priekšlaicīgas nāves gadījumu skaitu, ko izraisa gaisa piesārņojums	ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns		

<p>Līdz 2030. gadam panāk, ka par 25 % sarūk to ES ekosistēmu daudzums, kurās gaisa piesārņojums apdraud biodaudzveidību</p>	<p>ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns</p>	<p>Apakšmērķis 5.1: gaisa resursu kvalitātes aizsardzība un uzlabošana, lai veicinātu sabiedrības veselību un labklājību, kā arī ekosistēmu kvalitāti; Apakšmērķis 5.2: īstenotas rīcības gaisa piesārņojuma samazināšanai un gaisa kvalitātes uzlabošanai, kas balstītas uz kvalitatīviem datiem, padziļinātām zināšanām un sabiedrības atbalstu šīm rīcībām. Apakšmērķis 5.3: novērtēt vides trokšņa ietekmi uz iedzīvotājiem, pilnveidojot vides trokšņa kartēšanu un rīcības plānu izstrādi</p>	<p>Apakšmērķi ir saskaņoti ar starptautiskajiem vides aizsardzības dokumentiem, ES un nacionālajiem plānošanas dokumentiem un vides aizsardzības mērķiem. VPP2027 ietvertie uzdevumi ir papildinoši gaisa kvalitātes mērķu sasniegšanai, jo ir jau apstiprināts tematiskais rīcības plāns gaisa piesārņojuma mazināšanai (Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.–2030. gadam), kā arī ar gaisa kvalitātes aizsardzību saistīti pasākumi ietverti citu nozaru dokumentos vai to projektos (NEKP, transporta nozares politikas dokumenti). Taču būtiski ir sekmēt aktivitātes, kas vērstas gan uz citos plānošanas dokumentos ietverto pasākumu veicināšanu, gan arī vispārēju gaisa kvalitātes pārvaldības sistēmas attīstību un stiprināšanu. VPP2027 iever rīcības virzienus un uzdevumus, kas sniedz papildu ieguvumus un atbalstu, t.sk. finansiālu, mērķu sasniegšanā.</p>
<p>Vides trokšņa ietekmes apzināšana, rīcību plānošana un īstenošana ietekmes samazināšanai</p>	<p>Direktīva 2002/49/EK Ministru kabineta noteikumi Nr. 16 "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība"</p>		<p>VPP2027 ietvertie rezultatīvie rādītāji vērsti uz vides trokšņa ietekmes apzināšanu, aptverot vides trokšņa stratēģisko vērtēšanu, satiksmes un rūpnieciskos avotus. VPP2027 nav ietverti rezultatīvie rādītāji, kas varētu kalpot par indikatoriem ietekmes samazināšanas</p>
<p>Līdz 2030. gadam panākt, ka par 30 % mazāk cilvēku pastāvīgi traucē transporta troksnis</p>	<p>ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns</p>		

			<p>kontekstā un nodrošināt atbilstošu ietekmes samazināšanas pasākumu īstenošanas uzraudzību. VPP2027 paredz rīcības normatīvā regulējuma pilnveidošanai trokšņa stratēģiskajai kartēšanai un rīcības plānošanai, satiksmes un rūpniecisko avotu radītā trokšņa pārvaldībai, bet neietvert rīcības, kas vērstas uz vides trokšņa novērtēšanas telpās sistēmas pilnveidošanu, kā arī uzraudzības stiprināšanu telpiskās plānošanas jomā.</p>
Bioloģiskā daudzveidība			
Patiesā Eiropas dabas tīklā juridiski aizsargāt vismaz 30 % ES sauszemes un 30 % ES jūras teritoriju un tajā integrēt ekoloģiskos koridorus	ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam	<p>Apakšmērķis 6.1: Bioloģiskās daudzveidības, tajā skaitā īpaši aizsargājamo sugu un biotopu, un vērtīgo ainavu saglabāšana</p> <p>Apakšmērķis 6.2: Dabas kapitāla saglabāšana un pārvaldība – [ekosistēmu pakalpojumi, degradētās ekosistēmas, dabas kapitāls ražošanai]</p>	VPP2027 noteiktie apakšmērķi bioloģiskās daudzveidības jomā atbilst gan ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas, gan NAP2027 mērķiem.
Stingri aizsargāt vismaz trešdaļu no ES aizsargājamajām teritorijām, to vidū visus atlikušos ES pirmatnējos un senos mežus	ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam		VPP2027 iekļautie uzdevumi tieši paredz ES normatīvo aktu prasību izpildi, kā arī tuvina Latviju ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijas 2030. gadam mērķu izpildei.
Ar skaidri noteiktiem saglabāšanas mērķiem un pasākumiem reāli pārvaldīt visas aizsargājamās teritorijas un nodrošināt tajās pienācīgu monitoringu	ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam		Tā kā Latvijā nav apstiprināti citi bioloģiskās daudzveidības jomas nacionālie politikas plānošanas dokumenti, VPP2027 formulēto rīcības virzienu un iekļauto uzdevumu īstenošana ir īpaši nozīmīga ES bioloģiskās
Atjaunot dabu – būtiski uzlabot aizsargāto sugu un biotopu stāvokli, palielināt ainavas elementus un bioloģisko lauksaimniecību laukos, nodrošināt labu jūras vides stāvokli,	ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam		

atjaunot upju brīvu tecējumu, palīdzēt ar pilsētu zaļināšanas plāniem, ierobežot invazīvo sugu ietekmi			<p>daudzveidības jomas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu prasību izpildes nodrošināšanai.</p> <p>Tāpat VPP2027 iever uzdevumus, kas paredz papildu atbalstu finanšu instrumentu sistēmas pilnveidošanai, kas īpaši ir nozīmīgs aspekts bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas jautājumu risināšanai.</p>
Bioloģiskās daudzveidības aizsardzības sistēmas pilnveidošana, izstrādājot zinātniski pamatotus bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķus, rādītājus	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam		
Aizsargājamo biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanas pasākumu realizēšana saskaņā ar zinātniski pamatotiem sugu un biotopu aizsardzības un dabas aizsardzības plāniem	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam		
Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs, jo īpaši lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarēs, īstenojot ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu un zaļās infrastruktūras izmantošanu, vienlaikus nodrošinot bioloģiskās un ainavu daudzveidības aizsardzību un vērtības celšanu, sekmējot ilgtspējīgu tūrisma attīstību	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam		
Natura 2000 tīkla izveidošanas pabeigšana	Biotopu direktīvas 4. pants. Pārkāpumu lieta 2019_2304		

Ūdens pārvaldība un apsaimniekošana			
Jūras vides stāvokļa uzlabošana un pazemes ūdens resursu aizsardzība, samazinot antropogēno slodzi, t. sk. notekūdeņu kaitīgo ietekmi uz dabas resursiem un vidi, nodrošinot nepieciešamās infrastruktūras izveidi un veicinot notekūdeņu dūņu apstrādi	Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam	Apakšmērķis 7.1: Plūdu riska un erozijas samazināšana Apakšmērķis 7.2: Droša ūdens resursu izmantošana, nelietderīga patēriņa samazināšana un dūņu lietderīgas izmantošanas palielināšana	Ūdens pārvaldības un apsaimniekošanas jomā ir izstrādāti un regulāri (reizi sešos gados) atjaunoti trīs plānošanas dokumenti: 1) upju baseinu apsaimniekošanas plāni; 2) plūdu risku pārvaldības plāni; 3) jūras vides stratēģija un pasākumu programma. Papildus tam ir izstrādāti: 1) Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāns 2021. – 2027.gadam ; 2) Ūdensapgādes investīciju plāns 2021. – 2027. gadam. 3) Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam Ņemot vērā augstāk minētos plānošanas dokumentus, VPP2027 ir papildinoša nozīme, iekļaujot tos uzdevumus, kas izriet no jaunām saistībām un aktualitātēm ūdens resursu pārvaldībā. VPP2027 ir būtisks plānošanas dokuments, kas nodrošina sasaisti ar Baltijas jūras rīcības plānā ietvertām aktivitātēm reģionālā līmenī, koordinācijā ar HELCOM.
Sasniegt visu ūdensobjektu labu kvalitatīvo un kvantitatīvo stāvokli	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (Vispārējā Struktūrdirektīva)	Apakšmērķis 7.3: Virszemes ūdeņu un jūras vides stāvokļa uzlabošana Apakšmērķis 7.4: Piesārņojuma samazināšana virszemes ūdeņos un jūras vidē	
Samazināt ķīmisko augu aizsardzības līdzekļu lietošanu par 50%, kā arī mēslošanas līdzekļu lietošanu par 20%.	Eiropas Savienības stratēģija "No lauka līdz galdam"		
Līdz 2030. gadam samazināt par 50 % plastmasas piesārņojumu jūrā un par 30 % — mikroplastmasas daudzumu, kas nonāk vidē.	ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns		
Novērtēt un pārvaldīt plūdu riskus, lai mazinātu nelabvēlīgās sekas cilvēku veselībai, videi un kultūras mantojumam	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/60/EK (2007. gada 23. oktobris) par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību		
Ūdens piesārņojuma ar lauksaimnieciskas izcelsmes nitrātiem samazināšana un turpmāka novēršana	Padomes Direktīva 91/676/EEK (1991. gada 12. decembris) attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti (Nitrātu Direktīva)		

<p>Pasargāt cilvēku veselību no dzeramā ūdens piesārņojuma negatīvās ietekmes</p>	<p>Padomes Direktīva 98/83/EK (1998. gada 3. novembris) par dzeramā ūdens kvalitāti</p>		
<p>Aizsargāt vidi ES no komunālo notekūdeņu nelabvēlīgās ietekmes, savācot un attīrot notekūdeņus</p>	<p>Padomes Direktīva 91/271/EEK (1991. gada 21. maijs) par komunālo notekūdeņu attīrīšanu</p>		
<p>Panākt labu jūras vides stāvokli visos dalībvalsts jurisdikcijā esošajos jūras ūdeņos.</p>	<p>Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/56/EK (2008. gada 17. jūnijs), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai jūras vides politikas jomā (<i>Jūras stratēģijas pamatdirektīva</i>)</p>		
<p>1) Baltijas jūra bez bīstamajām vielām un atkritumiem 2) Labvēlīgs Baltijas jūras bioloģiskās daudzveidības stāvoklis 3) Aktivitātes Baltijas jūrā tiek veiktas videi draudzīgā veidā 4) Baltijas jūra bez eitrofikācijas</p>	<p>Helsinku konvencija un HELCOM Baltijas jūras rīcības plāns HELCOM rekomendācijas</p>		
<p>Stratēģijas vispārējais mērķis attiecībā uz vidi: glābt jūru. Politikas jomas - bīstamo vielu izmantošanas un ietekmes mazināšana, apakšmērķi: <ul style="list-style-type: none"> • tīri ūdeņi; • daudzveidīga un veselīga daba. Politikas jomas - barības vielu noplūdes jūrā samazināšana līdz pieļaujamam līmenim, apakšmērķi:</p>	<p>Eiropas Savienības stratēģija Baltijas jūras reģionam (2009) un tās Rīcības plāns</p>		

<ul style="list-style-type: none"> • mazināt biogēnu ienesi Baltijas jūrā; • mazināt eitrofikāciju un sasniegt labu vides stāvokli. 			
<p>Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšana, aizsargājot dabiskos biotopus, savvaļas faunu un floru</p>	<p>Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību;</p> <p>Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību</p>		<p>Ūdens un jūras pārvaldības tēmas ir cieši saistītas ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, tāpat arī ar degradēto teritoriju, vēsturiski piesārņoto vietu sanāciju. Lai sasniegtu izvirzītos mērķus, dažādās jomās definēto uzdevumu īstenošanas ietvaros būtiski nodrošināt investīcijas noteiktā atbalsta jomā kopsakarībā un mērķētā virzībā kā kompleksu pasākumu kopumu, kas horizontāli caurvij arī citus specifiskā atbalsta mērķus.</p>
<p>Atjaunot dabu – būtiski uzlabot aizsargāto sugu un biotopu stāvokli, nodrošināt labu jūras vides stāvokli, atjaunot upju brīvu tecējumu, ierobežot invazīvu svešzemju sugu ietekmi</p>	<p>ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam</p>		
<p>Aizsargājamo biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanas pasākumu realizēšana saskaņā ar zinātniski pamatotiem sugu un biotopu aizsardzības un dabas aizsardzības plāniem</p>	<p>Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam</p>		
<p>Panākt, ka vismaz 30 % sugu un biotopu ir nonākuši labvēlīgā saglabāšanās stāvoklī vai vismaz uzrāda virzību uz to</p>	<p>ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģija 2030. gadam</p>		

Ražošana un ķīmisko vielu pārvaldība			
Attīstīt novatoriskus industriālos procesus un tīrākas tehnoloģijas	Eiropas industriālā stratēģija	Apakšmērķis 8.1: veicināt piesārņojuma samazināšanu, t.sk. piesārņoto vietu sanācību, kā arī samazināt bīstamo ķīmisko vielu negatīvo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību.	VPP2027 ietver atsevišķus uzdevumus, kas vērsti uz piesārņojuma samazināšanu un apritīgumu ražošanas procesos, kontroles un pārraudzības uzlabošanu. Šī apakšmērķa sasniegšanai ir aktuāli arī daudzi pasākumi, kas plānoti citu vides jomu ietvaros.
Atvieglot industriālo simbiozi, proti, izstrādāt pašas industrijas virzītu ziņošanas un sertifikācijas sistēmu un palīdzēt šādu simbiozi realizēt	ES Aprites ekonomikas rīcības plāns		Energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu sadaļā VPP2027 ietvertie uzdevumi ir papildinoši nacionāliem, starptautiskiem mērķiem, ciktāl tas attiecas uz vides piesārņojumu, jo pamatā mērķu sasniegšanu nodrošina Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam.
Popularizēt digitālo tehnoloģiju izmantošanu resursu izsekošanā, atpakaļizsekošanā un kartēšanā	ES Aprites ekonomikas rīcības plāns		
Nodrošināt labāku cilvēka veselības un vides aizsardzību pret bīstamām ķīmiskām vielām	Ilgtermiņu sekmējoša ķīmikāliju stratēģija		VPP2027 nav ietverti uzdevumi, kas nodrošinātu sistemātiskus uzlabojumus rūpniecisko avāriju novēršanā, t.sk., paaugstinot rūpniecisko avāriju novēršanas programmu un drošības pārskatu kvalitāti.

Veicināt pāreju uz drošu un ilgtspējīgu ķīmisko vielu izmantošanu	Ilgtspēju sekmējoša ķīmikāliju stratēģija		Nemot vērā, ka ES 2021. gadā pieņemts jauns Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns, būtu rekomendējams paredzēt arī attiecīgu Latvijas plānošanas dokumentu izstrādi vai jānodrošina nulles piesārņojuma principu integrācija saistīto jomu regulējumā.
Līdz 2030. gadam uzlabot augsnes kvalitāti, par 50 % samazinot barības vielu zudumus un ķīmisko pesticīdu izmantojumu	Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns		VPP2027 ietver arī Latvijas nacionālo īstenošanas plānu par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem, kas vērsts uz 8.1. apakšmērķa sasniegšanu.
Radiācijas drošība			
Uzlabot jonizējošā starojuma avotu apsaimniekošanu	Direktīva 2013/59/Euratom Direktīva 2011/70/Euratom Valsts civilās aizsardzības plāns Radioaktīvo atkritumu glabāšanas koncepcija Salaspils kodolreaktora likvidēšanas un demontāžas koncepcija	Apakšmērķis 9.1: Droša jonizējošā starojumu avotu apsaimniekošana, Apakšmērķis 9.2: Ilgtspējīga radioaktīvo atkritumu pārvaldība, Apakšmērķis 9.3: Uzlabojusies sabiedrības izpratne par radiācijas drošības jautājumiem, Apakšmērķis 9.4: Stiprināta radiācijas avāriju pārvaldība Apakšmērķis 9.5: Pilnveidota darbību ar jonizējošā starojuma avotiem uzraudzības sistēma	VPP2027 iekļautie apakšmērķi ir būtiski. Plānošanas dokumenta pielikumā ir ietverta Radiācijas drošības programma. Šajā tēmā ir izvirzīti 5 apakšmērķi, un liels klāsts ar uzdevumiem.
Veicināt sabiedrības izpratni radiācijas drošības jautājumos	Valsts civilās aizsardzības plāns		

2. Vides pārskata sagatavošanas procedūra un iesaistītās institūcijas, sabiedrības līdzdalība un rezultāti

2.1. Vispārējā pieeja un metodes

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (SIVN) ir process, kura mērķis ir uzlabot nozares politikas, politikas plāna, rīcības programmas, kā arī nacionālo, reģionālo un vietējo plānošanas dokumentu kvalitāti, vērtējot šo dokumentu iespējamo ietekmi uz vidi un laicīgi novēršot vai mazinot to īstenošanas negatīvās ietekmes. Šis process ir vērsts uz to, lai izvērtētu, kādas būtiskas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē var rasties plānošanas dokumentu īstenošanas rezultātā, un kā tās ietekmēs dabas kapitālu – resursus un pakalpojumus. SIVN ir veicams attiecīgo dokumentu sagatavošanas posmā, tā nepieciešamību un procesu nosaka starptautiskā un nacionālā likumdošana.

SIVN novērtējuma procedūras laikā tiek sagatavots Vides pārskats, kurā tiek iekļauta informācija par plānošanas dokumentu, tā mērķiem, saistību ar citiem plānošanas dokumentiem. Tiek aprakstīta vides pārskata sagatavošanas procedūra un novērtējuma veikšanai lietoto galveno pamatprincipu un metožu apraksts. Vides pārskatā tiek analizēts vides stāvoklis teritorijās, kuras saistītas ar plānošanas dokumentu.

SIVN uzdevums ir novērtēt vides apstākļus un sniegt informāciju lēmumu pieņēmējiem, kā arī informēt plašāku sabiedrību par sagaidāmo būtisko ietekmi uz vidi plānošanas dokumenta ieviešanas gadījumā.

Vispārējo pieeju SIVN izstrādē Vides politikas pamatnostādnēm nosaka SIVN procedūru reglamentējošie normatīvie akti – likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” un uz likuma pamata izdotie Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumi Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”. Ar šiem normatīvajiem aktiem Latvijā ir pārņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK „Par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu”.

SIVN procesa pamatprincipi:

Integrācija – vides aspekti ir pilnībā jāintegrē plānošanas dokumentā, tādēļ, lai izvairītos no konceptuālām kļūdām, tie ir jāņem vērā plānošanas sākumstadijā, tādējādi SIVN palīdz veikt piedāvāto rīcības virzienu analīzi un identificēt tās rīcības, kurām no vides viedokļa ir nepieciešama papildu izpēte par to ietekmi.

Piesardzības princips – pieņemot lēmumus, nepieciešams izmantot piesardzības principu, pat ja plānotās darbības tieša negatīva ietekme nav pierādīta, jo ekosistēmu nestspēju jeb ietilpību un sakarību starp slodzēm un dabas kapitālu nav iespējams precīzi noteikt.

Ilgspējīgas attīstības princips – ilgtspējīga attīstība ir kļuvusi par pamatprincipu gan ES, gan starptautiskā līmenī. Ilgtspējīgas pilsētas un kopienas ir viens no ANO globālajiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem 2030. gadam, kas pieņemti ar rezolūciju “Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam”.

Alternatīvu izvērtēšana – nepieciešams izvērtēt, kā plānošanas dokumentā paredzētās rīcības un to iespējamās alternatīvas ietekmēs vides resursus un to kvalitāti.

Pārskatāmība – SIVN ir atvērts un pārskatāms lēmumu pieņemšanas process, kas paredz interešu grupu un nevalstisko organizāciju iesaisti, balstās uz precīzi definētu metodoloģiju, lēmumu pieņemšanas mehānismu un sniedz pamatojumu novērtējumā iekļautajiem apgalvojumiem. SIVN pārskatāmību nodrošina arī Vides pārskata sabiedriskā apspriešana un tās rezultātu publiskošana.

SIVN procesā ir ievērotas četras stadijas:

1. *Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma veida un apjoma apzināšana.* Šajā stadijā tika noteikts SIVN apjoms un detalizācijas pakāpe, ņemot vērā plānošanas dokumenta un tā realizācijas alternatīvu iespējamo ietekmi uz vidi, noteiktas novērtējumam izmantojamās metodes, kā arī vides pārskata struktūra.

Galvenie 1. posma uzdevumi:

- vides faktoru un esošā vides stāvokļa apzināšana;
- vides problēmu un vides aizsardzības uzdevumu noteikšana;
- SIVN mērķu un indikatoru noteikšana;
- iespējamo alternatīvu apzināšana.

Pirmās SIVN stadijas ietvaros tika izstrādāta vienota vērtēšanas metodika, nodrošinot, ka visi eksperti izmanto vienotas vai salīdzināmas metodoloģiskās pieejas, veicot izvērtējumu. Lai nodrošinātu VPP2027 ietekmju vērtēšanas procesa caurskatāmību, katram no vērtējamajiem aspektiem tika izstrādāti ietekmju vērtēšanas kritēriji (skat. 2.1.1. tabulu). SIVN aspekti ietekmju vērtēšanas kontekstā tika identificēti, pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumos Nr. 156 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” uzskaitītajiem aspektiem, atlasot tos, kas aktuāli attiecīgā plānošanas dokumenta kontekstā. Mērķi un ietekmju vērtēšanas kritēriji tika noteikti, ņemot vērā plānošanas dokumentos iekļautos mērķus un normatīvo aktu prasības attiecīgajās jomās (plānošanas dokumentos iekļautie vides mērķi apkopoti un īsumā aprakstīti 1.2. nodaļā).

2.1.1. tabula. SIVN aspektu ietekmju vērtēšanas kritēriji

SIVN aspekts	Ietekmju vērtēšanas kritēriji
Klimata pārmaiņas	<ul style="list-style-type: none"> - Vai tiek veicināts SEG emisiju samazinājums? - Vai tiek veicināts klimatnoturīgums un pielāgošanās klimata pārmaiņām?
Resursi un atkritumu apsaimniekošana	<ul style="list-style-type: none"> - Vai tiek veicināta atkritumu rašanās novēršana? - Vai tiek veicināta ilgtspējīga resursu ieguve? - Vai plānošanas dokumenta īstenošana veicina aprites ekonomikas principu ieviešanu?
Cilvēku veselība	<ul style="list-style-type: none"> - Vai plānotie uzdevumi veicina piesārņojošo vielu emisiju apjoma samazināšanos visās nozīmīgākajās slodžu grupās (enerģijas ražošana, rūpniecība, lauksaimniecība, transports)? - Vai tiek nodrošināta gaisa pārvaldības sistēmas pilnveide (monitorings, datu analīze, plānošana, uzraudzība)? - Vai tiek veicināta sabiedrības informēšana un iesaiste pasākumu īstenošanā?
	<ul style="list-style-type: none"> - Vai plānotie uzdevumi veicina trokšņa emisiju samazināšanos visās nozīmīgākajās slodžu grupās (transports un rūpniecība)? - Vai tiek nodrošināta trokšņa pārvaldības sistēmas pilnveide?

	<ul style="list-style-type: none"> - Vai plānotie uzdevumi paredz skaidru uzdevumu sadali starp dažādām institūcijām un subjektiem (avotu turētāji un kontrolējošās institūcijas)? - Vai tiek veicināta sabiedrības informēšana un iesaiste uzdevumu īstenošanā?
Bioloģiskā daudzveidība un ainavas	<ul style="list-style-type: none"> - Vai tiek veicināta bioloģiskās daudzveidības saglabāšana <i>in situ</i>? - Vai tiek veicināta īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzība? - Vai tiek veicināta bioloģiskās daudzveidības saglabāšana <i>ex situ</i>? - Vai tiek veicināta dabas kapitāla apzināšana, saglabāšana un pārvaldība? - Vai tiek veicināta bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs?
Ūdens kvalitāte un plūdi	<ul style="list-style-type: none"> - Vai uzdevumi veicina piesārņojuma samazināšanu ūdens vidē un augstai un labai ekoloģiskai kvalitātei atbilstošu ūdensobjektu īpatsvara palielināšanu? - Vai uzdevumi veicina ūdens nelietderīga patēriņa samazināšanu? - Vai tiek veicināta dūņu lietderīga izmantošana? - Vai uzdevumi veicina plūdu riska un erozijas samazināšanos?
Augsne	<ul style="list-style-type: none"> - Vai tiek plānoti uzdevumi, kas novērš jauna augsnes piesārņojuma rašanos? - Vai tiek veicināta ilgtspējīga augsnes pārvaldība (apsaimniekošana)? - Vai tiek plānoti pasākumi piesārņotu vietu sanācijai?

2. *Vides pārskata sagatavošana.* Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma rezultāti tiek apkopoti Vides pārskatā. Normatīvajos aktos ir noteiktas prasības par Vides pārskata sagatavošanu un tajā iekļaujamo informāciju. Novērtējums lielā mērā ir atkarīgs no datu nodrošinājuma un to analīzes. Ietekmes analīzes galvenais mērķis ir sniegt visaptverošu un skaidru informāciju par visām iespējamām alternatīvām, t.sk. salīdzināt tās savā starpā vai ar „nulles” alternatīvu.

Vides pārskats balstās uz VPP2027 iekļauto uzdevumu izvērtējumu, kā arī uz vērtējumu par plānošanas dokumenta atbilstību starptautiskajai, ES un nacionālajai vides politikai. Vides pārskata izstrādes procesā izmantotas dažādas metodes datu iegūšanai un analīzei.

SIVN veikšanai izmantota publiski pieejamā valsts, vai atsevišķos gadījumos – reģiona un pašvaldību līmeņa informācija:

- statistikas dati,
- vides stāvokļa pārskati,
- vides monitoringa atskaišu dati,
- vides indikatoru izpildes informācija,
- dažādu politikas plānošanas dokumentu analītiskā daļa,
- pētījumu rezultāti,
- citi avoti.

Datu analīzē izmantotas kvantitatīvās (datu apjoms, teritoriālais pārklājums, novērojumu rindas garums, u.c.) un kvalitatīvās (informācijas attiecināmība, specifika, aktualitāte, uzticamība, u.c.) novērtēšanas metodes, kā arī šo metožu kombinācija, ņemot vērā informācijas un datu veidu.

Vides pārskata sagatavošanā var izdalīt šādus būtiskākos etapus:

- Vides politikas pamatnostādņu sasaiste ar citiem plānošanas dokumentiem un atbilstība likumdošanas prasībām

Īstenojot pamatnostādnes, ir svarīgi, lai tiktu ievērotas arī citos plānošanas dokumentos izvirzītās prioritātes un plānotie pasākumi, tādējādi nodrošinot nepieciešamo sinerģiju. Plānotajiem risinājumiem jāatbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Cita starpā, īpaša uzmanība tika pievērsta VPP2027 atbilstībai starptautiskā, ES un nacionālā līmeņa politikas dokumentiem ar plānošanas dokumentu saistītās vides jomās.

- Pašreizējās situācijas novērtējums un „nulles” scenārijs

Vide sevī ietver ļoti plašu jautājumu loku, tādēļ noteiktas tās galvenās jomas, kuras VPP2027 kontekstā ir nozīmīgākās un uz kurām sagaidāma būtiskākā ietekme. Tika apkopota pieejamā pamatinformācija par vides stāvokli Latvijā saistībā ar pamatnostādņēm, tādējādi veicot sākotnējo novērtējumu un identificējot būtiskos vides aspektus, kas saistīti ar plānošanas dokumentu.

- VPP2027 īstenošanas būtiskāko ietekmju uz vidi vērtējums

SIVN process organizēts tā, lai identificētu pamatnostādņu uzdevumu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi (ietver tiešo un netiešo, sekundāro, paredzētās darbības un citu darbību savstarpējo un kopējo ietekmi, īstermiņa, vidēji ilgu un ilglaicīgu ietekmi, kā arī pastāvīgo pozitīvo un negatīvo ietekmi). SIVN ietvaros vērtēta plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamā ietekme uz šādām vides jomām:

- Klimata pārmaiņās;
- Resursi un atkritumu apsaimniekošana;
- Gaisa kvalitāte;
- Vides troksnis;
- Bioloģiskā daudzveidība un ainavas;
- Ūdens kvalitāte un plūdi;
- Augsne;
- Saistība starp šīm jomām.

Augstāk uzskaitītie aspekti atlasīti SIVN ietvara noteikšanas posmā, identificējot plānošanas dokumentam aktuālākos potenciālos vides aspektus. Ietekme uz cilvēku veselību tiek vērtēta gaisa kvalitātes un trokšņa kontekstā. Savukārt ietekme uz materiālajām vērtībām tiek vērtēta caur ietekmi uz resursiem.

- VPP2027 monitorings

Plānošanas dokumenta ietekmju uz vidi monitoringu veic, lai konstatētu, kādas ir ar plānošanas dokumenta realizāciju saistītās vides ietekmes, t.sk. arī neparedzētās ietekmes un vai plānošanas dokumentā nav jāveic grozījumi. Sniedzot priekšlikumus rādītājiem un plānošanas dokumenta ieviešanas monitoringam, primāri tiek izvēlēti tādi rādītāji, kuri jau tiek aprēķināti vai kuru aprēķināšanai tiek sistemātiski apkopota bāzes informācija. Viens no primārajiem informācijas avotiem ir Vides monitoringa programma 2021.-2026. gadam, kas ir pieejama VPP2027 pielikumā un ir VPP2027 sastāvdaļa.

2.2. Konsultācijas un sabiedrības iesaiste

Sabiedrības, organizāciju un institūciju viedoklis tiek ņemts vērā, organizējot Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas procesu, tai skaitā sabiedriskās apspriešanas sanāksmi, un iestrādājot sabiedrības pārstāvju komentārus Vides pārskata gala redakcijā.

Jau pašā VPP2027 izstrādes procesā tika nodrošināta sabiedrības iesaiste, organizējot sanāksmes ar VPP2027 iekļauto vides politikas jomu ieinteresēto pušu pārstāvjiem. Kopumā tika organizētas 16 klātienē un tiešsaistes mērķgrupu sanāksmes, kas norisinājās 2020. gada septembrī – novembrī. Sanāksmēs piedalījās nozaru ministrijas, to padotībā esošās iestādes, nevalstiskās organizācijas, izglītības iestādes, privāto tiesību juridiskās personas u.c. Mērķgrupu sanāksmju rezultāti tika ņemti vērā, izstrādājot VPP2027 apakšmērķus, rīcības virzienus un uzdevumus.

Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana notika no 2021. gada 20. septembra līdz 21. oktobrim.

Paziņojums par sabiedriskās apspriešanas uzsākšanu tika ievietots laikrakstā “Latvijas Vēstnesis” (20.09.2021.). Plānošanas dokumenta projekts un vides pārskata projekts bija pieejams tīmekļvietnēs <https://www.varam.gov.lv/lv/attistibas-planosanas-dokumentu-projekti> un www.environment.lv.

Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas sanāksme notika attālināti 2021. gada 30. septembrī. No 2021. gada 30. septembra līdz 2021. gada 7. oktobrim tīmekļvietnē <https://environment.lv/lv/aktualitates> bija pieejama vides pārskata projekta videoprezentācija.

Sabiedriskās apspriešanas materiāli ir pievienoti Vides pārskata 2 pielikumā.

Atzinumi un komentāri attiecībā uz Vides pārskata projektu un VPP2027 saņemti no šādām institūcijām:

- Ekonomikas ministrija;
- Labklājības ministrija;
- Satiksmes ministrija;
- Zemkopības ministrija;
- Dabas aizsardzības pārvalde;
- Baltijas ogļūdeņražu izpētes un ieguves asociācija;
- Latvijas Nacionālā ģeotermālā asociācija;
- Latvijas Lielo pilsētu asociācija;
- Latvijas Ornitoloģijas biedrība;
- Latvijas Pašvaldību savienība;
- Baltijas ģeologu asociācija;
- Vides konsultatīvā padome.

Atzinumi no institūcijām attiecībā uz Vides pārskata projektu, saņemtie komentāri un atbildes uz tiem apkopoti 2. pielikumā.

3. Esošā vides stāvokļa apraksts un iespējamā attīstība, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

Detalizēts esoša vides stāvokļa apraksts sniegts VPP2027, kurā izvērtēts esošais vides stāvoklis teritorijās, kuras plānošanas dokumenta īstenošana var būtiski ietekmēt un iekļauts būtiskāko ar izvērtējamo plānošanas dokumentu saistīto vides problēmu apraksts, pamatojoties uz cēloņu – seku modeli. Vides pārskata nodaļās 3.1. – 3.7. sniegts vērtējums par esošā vides stāvokļa tendencēm, un analizēta iespējamā attīstība attiecīgajās jomās, ja VPP2027 netiktu īstenots. Zemāk aprakstītā situāciju analīze tiek pieņemta par „nulles” alternatīvu. Attiecībā uz potenciālo indikatoru tendenču attīstību, ja VPP2027 netiktu īstenots, tā tiek novērtēta, pamatojoties uz pieņēmumu, ka tiek īstenoti citi, spēkā esošie jomas politikas dokumenti.

3.1. Klimata pārmaiņas

Veids	Līdzšinējā tendence	Iespējamā attīstība, ja VPP2027 netiktu īstenots, un politikas mērķu sasniegšanas perspektīvas
Slodze		
Kopējās SEG emisijas valstī	No 2005. gada vērojams emisiju apjoma palielinājums	NEKP īstenošana paredz kopējo SEG emisiju samazināšanu. Tomēr, ņemot vērā no 2005. gada novēroto SEG emisiju pieaugumu, nevar viennozīmīgi prognozēt kopējo SEG emisiju samazināšanos.
SEG emisijas – enerģētika	Tendence nav viennozīmīga, jo emisiju dati atšķiras no gada uz gadu (lēcienuveidīgi)	Īstenojot citos plānošanas dokumentos paredzētos pasākumus, var paredzēt SEG emisiju samazinājumu enerģētikas sektorā (kas iekļauj arī transporta emisijas). Tomēr, ņemot vērā, ka sektoram ir lielākais devums Latvijas SEG emisiju bilancē, kuram pēdējos gados nav vērojama stabila tendence, nevar viennozīmīgi vērtēt, ka sektorā tiks nodrošināta stabila lejupejoša tendence.
SEG emisijas – rūpnieciskie procesi un produktu izmantošana	Emisiju apjoms palielinās	Ņemot vērā pēdējo gadu nozīmīgo SEG emisiju pieaugumu rūpniecisko procesu un produktu izmantošanas sektorā, ir nepieciešami būtiski papildus pasākumi sektora emisiju samazināšanai, lai nodrošinātu stabili lejupejošu tendenci.

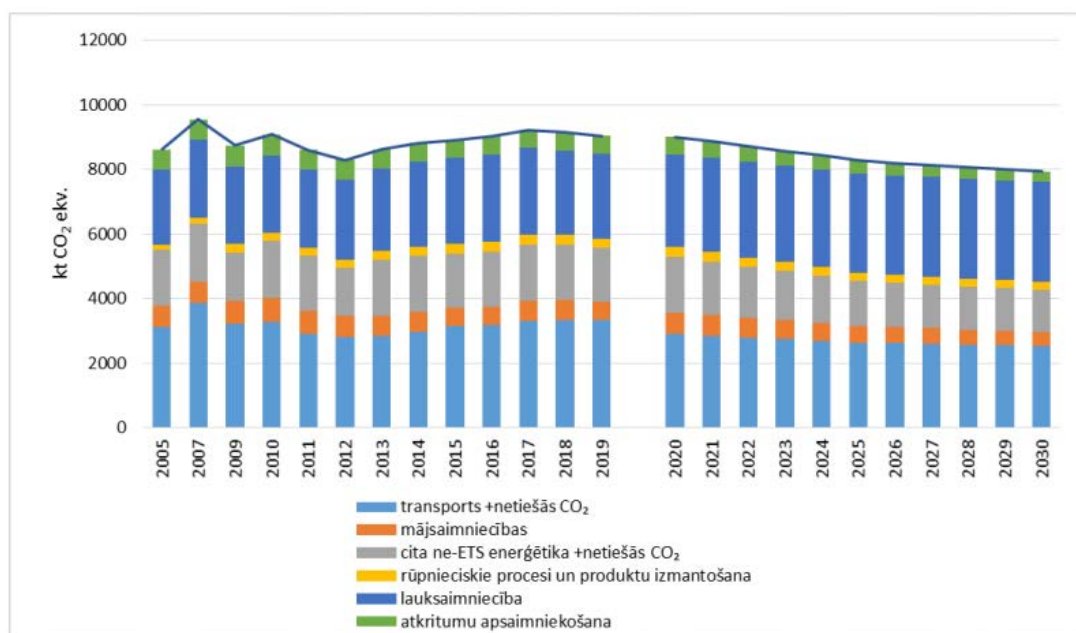
SEG emisijas – lauksaimniecība		Emisiju apjoms palielinās		Pašreizējās tendences un projekcijas neliecina par vērā ņemamu SEG emisiju samazināšanās tendenci.
SEG emisijas/CO ₂ piesaiste – ZIZIMM		Pēdējos gados ZIZIMM sektora emisiju apjoms palielinās un piesaiste – samazinās		Nepieciešams īstenot papildus pasākumus, lai nodrošinātu SEG emisiju samazināšanu un ZIZIMM sektoram noteikto mērķu sasniegšanu.
SEG emisijas – atkritumu apsaimniekošana		Novērotas emisiju apjoma samazinājums, bet tendence nav viennozīmīga, un samazinājums nav vērā ņemams		Atbilstoši projekcijām, ir sagaidāma lejupejoša tendence atkritumu apsaimniekošanas sektorā.
Ietekme (primārā)²				
Vidējā gaisa temperatūra		Ilglaiicīgie novērojumi norāda uz temperatūras paaugstināšanos		Nākotnes projekcijas liecina, ka, neskatoties uz SEG emisiju samazināšanas pasākumiem, vidējā gaisa temperatūra turpinās palielināties (skat. attēlu zemāk). Palielinoties vidējai gaisa temperatūrai, paredzamas arī citu klimata pārmaiņu indikatoru izmaiņas atbilstoši iepriekš novērotajai trajektorijai.
Vidēja nokrišņu summa		Ilglaiicīgie novērojumi norāda uz vidējās nokrišņu summas palielināšanos		
Karstuma viļņu ilgums		Ilglaiicīgie novērojumi norāda uz karstuma viļņu ilguma palielināšanos		
Vidējais sniega segas biezums		Ilglaiicīgie novērojumi norāda uz vidējā sniega biezuma samazināšanos. Tendenci nav iespējams vērtēt kā pozitīvu/ negatīvu		
Veģetācijas perioda ilgums		Ilglaiicīgie novērojumi norāda uz veģetācijas perioda ilguma palielināšanos. Tendenci nav iespējams vērtēt kā pozitīvu/ negatīvu		

² Ņemot vērā, ka klimata pārmaiņu jomā stāvokli raksturo SEG koncentrācija atmosfērā, kas netiek mērīta atsevišķi Latvijas teritorijā, lai raksturotu klimata pārmaiņu izpausmes Latvijā, tiek izmantoti primārās ietekmes indikatori. Ietekmes tendences tiek aplūkotas ilgāka laika perioda griezumā, jo, izvērtējot datus īsākam laika periodam, nav iespējams objektīvi novērtēt tendences.

Skaidrojums: zaļa krāsa nozīmē pozitīvu tendenci, oranža – negatīvu (vai nevēlamu) tendenci, dzeltena – norāda uz neviennozīmīgu situācijas attīstību, balta krāsa lietota gadījumos, kad tendenci nav iespējams vērtēt kā pozitīvu vai negatīvu

Tabulā augstāk norādītas izvēlēto klimata pārmaiņu indikatoru tendences, kā arī prognozēta iespējamā attīstība, ja VPP2027 netiktu īstenots. Iepriekšējo periodu novērotās tendences detalizētāk analizētas VPP2027, kur sniegts esošā vides stāvokļa pārskats pa jomām.

Indikatoru tendenču attīstība, ja VPP2027 netiktu īstenots, novērtēta, pamatojoties uz pieņēmumu, ka tiek īstenoti citi, spēkā esošie jomas politikas dokumenti, t.sk., Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030. gadam.

3.1.1. attēls. SEG emisijas no ne-ETS sektoriem 2005. – 2030. gadam (kt CO₂ ekvivalenti)³

Transporta sektorā, citas ne-ETS enerģētikas un atkritumu apsaimniekošanas sektoros tiek prognozēts SEG emisiju samazinājums, ņemot vērā atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanas un energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenošanu, kā arī ņemot vērā transporta sektora tehnoloģisko attīstību un ES kopējo politiku CO₂ no ceļu transportlīdzekļiem ierobežošanā.⁴

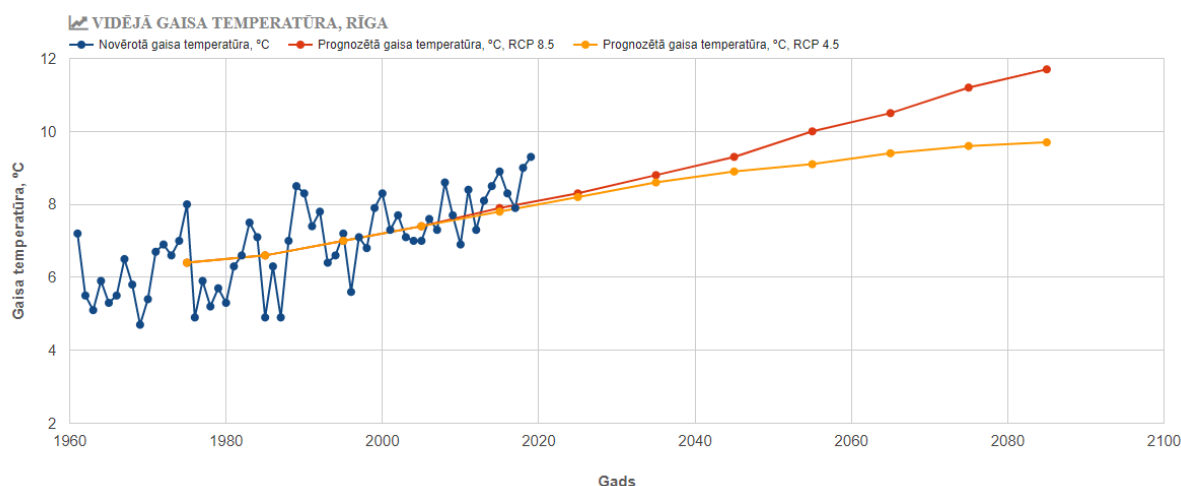
Ne-ETS rūpniecisko procesu un produktu sektorā ir novērojams vērā ņemams SEG emisiju pieaugums – 116,6 % palielinājums 2005. - 2018. gadā; 92,6 % palielinājums 2005. - 2019. gadā. Ņemot vērā esošās tendences, lai gan kopumā prognozes paredz sektora emisiju samazināšanos, pastāv liels risks, ka stabila lejupejoša tendence nākotnē nav sagaidāma bez papildu pasākumu īstenošanas.

³ Informatīvais ziņojums "Par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un oglekļa dioksīda piesaistes saistību izpildi". Projekts. 2020. Pieejams: https://www.varam.gov.lv/sites/varam/files/content/files/Normat%C4%ABvo%20aktu%20projekti/Vides%20aizsardz%C4%ABbas%20jom%C4%81/varaminf_16112020_segizpilde.pdf

⁴ Turpat.

Viens no problemātiskākajiem sektoriem pašlaik ir ZIZIMM sektors. Atbilstoši Informatīvā ziņojuma “Par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un oglekļa dioksīda piesaistes saistību izpildi” projektā⁵ sniegtajai informācijai Latvija pašlaik nerasniedz tai noteiktos ZIZIMM mērķus. Lai ilgtermiņā nodrošinātu noteikto ZIZIMM uzskaites kategoriju mērķu izpildi periodā līdz 2030. gadam, nepieciešams ieviest un īstenot papildu pasākumus SEG emisiju samazināšanai un CO₂ piesaistes palielināšanai.⁶

Attiecībā uz klimata pārmaiņu izpausmju indikatoriem primārais indikators ir vidējā gaisa temperatūra. Neskatoties uz centieniem samazināt globālās SEG emisijas un ierobežot klimata pārmaiņas, pie dažādiem prognožu scenārijiem tomēr paredzams vidējās gaisa temperatūras pieaugums. Atkarībā no īstenojamiem pasākumiem un to efektivitātes, var paredzēt mazāku (RCP 4.5 scenārijs) vai lielāku (RCP 8.5) vidējās gaisa temperatūras pieaugumu (skat. 3.1.2. attēlu).

3.1.2. attēls. Vidējā gaisa temperatūra Rīgā, C°⁷

Paaugstinoties vidējai gaisa temperatūrai, paredzamas arī citu klimata pārmaiņu indikatoru izmaiņas atbilstoši iepriekš novērotajai trajektorijai. Klimata pārmaiņu indikatoru un to tendenču prognozes pieejamas LVĢMC uzturētajā Klimata pārmaiņu rīkā.⁸

3.2. Resursi un atkritumu apsaimniekošana

Veids	Līdzšinējā tendence	Iespējamā attīstība, ja VPP2027 netiktu īstenots, un politikas mērķu sasniegšanas perspektīvas
Slodze		
Resursu iekšzemes ieguve	leguves apjomi pieaug	Tendence nemainīsies

⁵ Turpat.

⁶ Turpat.

⁷ Meteoroloģisko novērojumu dati un prognozes pieejamas: <https://www4.meteo.lv/klimatariks/>

⁸ Klimata pārmaiņu analīzes rīks. Pieejams: <https://www4.meteo.lv/klimatariks/>

Radītie sadzīves atkritumi uz 1 iedzīvotāju		Pieaugoša tendence		Paredzams, ka stāvoklis uzlabosies, ja tiks īstenots "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam" un "Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam"
Radītā izlietotā iepakojuma daudzums		Radītā izlietotā iepakojuma daudzums pieaug		Paredzams, ka stāvoklis uzlabosies, ja tiks īstenots "Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam" un "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam"
Poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars		Apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars samazinās		Paredzams, ka stāvoklis uzlabosies, ja tiks īstenots "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam".
Stāvoklis				
Materiālo resursu patēriņš uz 1 iedzīvotāju		Patēriņa apjomi pieaug		Noteikto mērķu sasniegšanu potenciāli var pozitīvi ietekmēt "Rīcības plāna pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam" īstenošana.
Resursu produktivitāte		Resursu produktivitāte pieaug, tomēr nav panākta atsaiste starp IKP pieaugumu un resursu patēriņu.		
Otrreizējo materiālu izmantošana		Otrreizējo materiālu izmantošanas īpatsvars pieaug nepietiekamā apmērā		
Sadzīves atkritumu pārstrāde		Pieaugoša tendence		Paredzams, ka stāvoklis uzlabosies, ja tiks īstenots "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam".
Izlietotā iepakojuma pārstrāde		Pieaugoša tendence		

Skaidrojums: zaļa krāsa nozīmē pozitīvu tendenci, oranža – negatīvu (vai nevēlamu) tendenci, dzeltena – norāda uz neviennozīmīgu situācijas attīstību.

Kopējo iekšzemes materiālo resursu patēriņa rādītājs Latvijā uz vienu iedzīvotāju kopš 2015. gada ir pārsniedzis Eiropas Savienības vidējo līmeni. Turklāt jāņem vērā, ka ES vidējais patēriņa līmenis samazinās, savukārt Latvijā – turpina pieaugt, tādējādi palielinot noslodzi uz dabas resursiem. Var pieņemt, ka neīstenojot VPP2027, "Rīcības plāna pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam" īstenošana var potenciāli ietekmēt rādītāju uz pozitīvu pusi, tomēr šī ietekme, visticamāk, nebūs tik būtiska, lai ievērojami uzlabotu stāvokli līdz 2027. gadam.

Ņemot vērā to, ka Vides politikas pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam neparedz uzdevumus, kas ir tieši saistīti ar atkritumu apsaimniekošanu, nav paredzamas stāvokļa izmaiņas, ja VPP netiek īstenotas. Situāciju atkritumu apsaimniekošanā ietekmēs "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāna 2021.-2028. gadam" īstenošana. Situācijas izmaiņas, ja "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021.-2028. gadam" netiktu īstenots, ir analizētas SIVN ietvaros, kas veikts šim plānam. SIVN ietvaros izstrādātajā Vides pārskatā secināts: "Ja Plāna projektā paredzētie pasākumi netiek realizēti, netiks samazināts radīto un apglabāto atkritumu apjoms, atkritumi netiks izmantoti kā resursi vai otrreizējie materiāli." Savukārt, īstenojot "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021.-2028. gadam", var pieņemt, ka radīto sadzīves atkritumu daudzums uz vienu iedzīvotāju samazināsies.

Īstenojot "Rīcības plānu pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam" ir paredzams resursu produktivitātes pieaugums (no 0,9 EUR/kg 2019. gadā līdz 1,55 EUR/kg 2027. gadā). Šis plāns ietver arī rādītāja "Otrreizējo materiālu izmantošanas apjoms" pieaugumu no 6% no kopējā patēriņa 2018. gadā līdz 11% 2027. gadā. SIVN izstrādātājiem nav pieejams plāna ex-ante novērtējums, kas analizētu plānā ietverto pasākumu efektivitāti noteikto mērķindikatoru vērtību sasniegšanai, līdz ar to nevar izvērtēt "Rīcības plāna pārejai uz aprites ekonomiku 2020. – 2027. gadam" īstenošanas ietekmi uz attiecīgajiem rādītājiem.

3.3. Gaisa kvalitāte

Veids	Līdzšinējā tendence		Iespējamā attīstība, ja VPP2027 netiktu īstenots, un politikas mērķu sasniegšanas perspektīvas	
Slodze				
NMGOS emisijas		Emisiju apjoms samazinās		Risks nenasniegt noteiktos emisiju samazināšanas mērķus
Paskābinošo vielu emisijas		NO _x emisiju apjoms pakāpeniski samazinās. Lielākais emisiju avots vēl aizvien ir transports (īpaši, autotransports). NH ₃ emisiju apjoms palielinās. Galvenais emisiju avots ir lauksaimniecības sektors (NO _x , NH ₃)		Risks nenasniegt noteiktos emisiju samazināšanas mērķus (NO _x , NH ₃)
Daļiņu PM emisijas		PM emisiju apjoms palielinās. Pieaugums saistīts ar plašāku biomasas izmantošanu rūpniecībā, enerģētikā un māsaimniecību sektorā.		Risks nenasniegt noteiktos emisiju samazināšanas mērķus
Ozona slāni noārdošo vielu emisijas		Emisiju apjoms samazinās		Prognozēts tālāks emisiju apjoma samazinājums

Smaku emisijas		Nav pieejami ilgtermiņa dati par smaku emisijām. Pamatoto sūdzību skaits pēdējos gados būtiski nemainās.		Stājas spēkā normatīvo aktu prasības, kas vērstas uz termināļu radīto smaku samazinājumu
Stāvoklis				
Piezemes O ₃		Pārsniegumi lauku teritorijās		NMGOS emisijas lauksaimniecības sektorā uzrāda lejupejošu tendenci. Plāna* īstenošana paredz NMGOS emisiju samazināšanu.
Gaisa piesārņojums (indikatoru cilvēka veselības aizsardzībai)		Saglabājas “karstie punkti” lielākajās pilsētās		Ņemot vērā bāzes scenārija emisiju prognozes ⁹ , paredzams, ka piesārņojuma līmenis pilsētvidē nesamazināsies pietiekamā apjomā
Gaisa piesārņojums (indikatoru ekosistēmu aizsardzībai)		Netiek pārsniegti gaisa kvalitātes normatīvi ekosistēmu aizsardzībai		Nav sagaidāmas būtiskas negatīvas izmaiņas
Bioakumulācija		Monitoringa dati uzrāda labu stāvokli		Nav sagaidāmas būtiskas negatīvas izmaiņas
Smaku traucējumi		Turpinās iedzīvotāju sūdzības par smaku traucējumiem		Ņemot vērā bāzes scenārija emisiju prognozes ¹⁰ , pieļaujams, ka piesārņojuma līmenis var nesamazināties pietiekamā apjomā

* Plāns - Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.–2030. gadam
 Skaidrojums: zaļa krāsa nozīmē pozitīvu tendenci, oranža – negatīvu (vai nevēlamu) tendenci, dzeltena – norāda uz neviennozīmīgu situācijas attīstību

Galvenās slodzes un stāvoklis gaisa kvalitātes aizsardzības jomā raksturots VPP2027, tāpēc šajā sadaļā galvenokārt sniegts vērtējums par slodžu un vides stāvokļa iespējamo attīstību, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots.

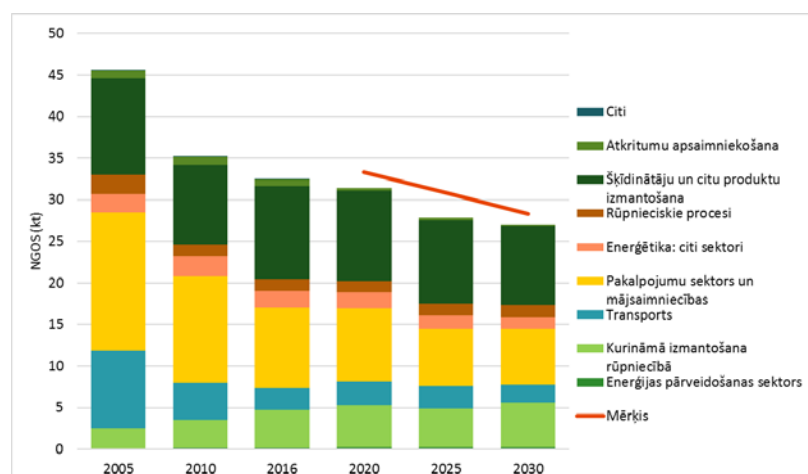
NMGOS emisiju tendences vērtētas pret EK 2016/2284 direktīvā noteikto emisiju mērķi nemetāna gaistošajiem organiskajiem savienojumiem, proti, 2020. gadā jāsamazina 27% emisiju apjoms no 2005. gadā emitētā apjoma jeb emisiju apjomam 2020. gadā jābūt 33,94 kt, bet 2030. gadā – 38% samazinājums pret 2005. gadu jeb emisiju apjoms 2030. gadā nedrīkst pārsniegt 28,82 kt¹¹. Vienlaikus Gēteborgas protokolā noteikts, ka valstī kopējās NMGOS emisijas periodā pēc 2020. gada nedrīkst pārsniegt 53,29 kt robežu. 3.3.1. attēlā ir parādītas NMGOS emisiju prognozes līdz 2030. gadam. Saskaņā ar “Gaisa piesārņojuma samazināšanas

⁹ Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.–2030. gadam

¹⁰ Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.–2030. gadam

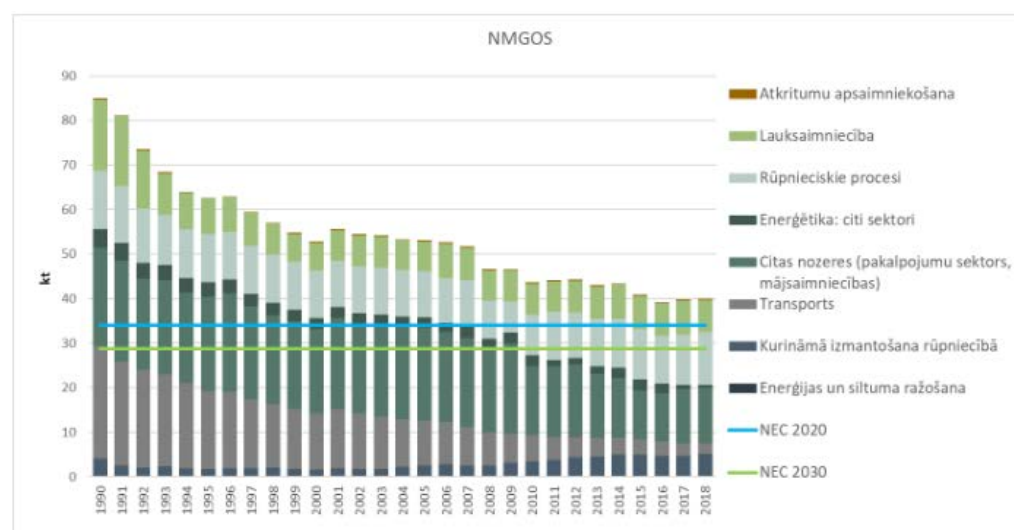
¹¹ Atbilstoši Direktīvas 2016/2284 4.pantā noteiktajam emisiju samazinājuma aprēķinā nav ietvertas emisijas, ko rada kūtsmēsļu apsaimniekošana, un lauksaimniecības zemes

ričības plāns 2020.–2030. gadam” ietvaros veikto novērtējumu, trajektorija nodrošina emisiju mērķa sasniegšanu 2020. un 2030. gadā.

3.3.1. attēls. Aprēķinātās NMGOS emisiju prognozes pa sektoriem bāzes scenārijā un mērķa trajektorija 2020. – 2030. gads¹²

Nākamajā attēlā ir redzami aktuālākie dati par NMGOS emisijām, kas parāda, ka diemžēl pēdējos gados (2017. – 2018. gads) samazinājuma tendence ir apstājusies un vērojams pat neliels pieaugums.

3.3.2. attēls. NMGOS emisijas 1990.-2018. gadā, kt¹³

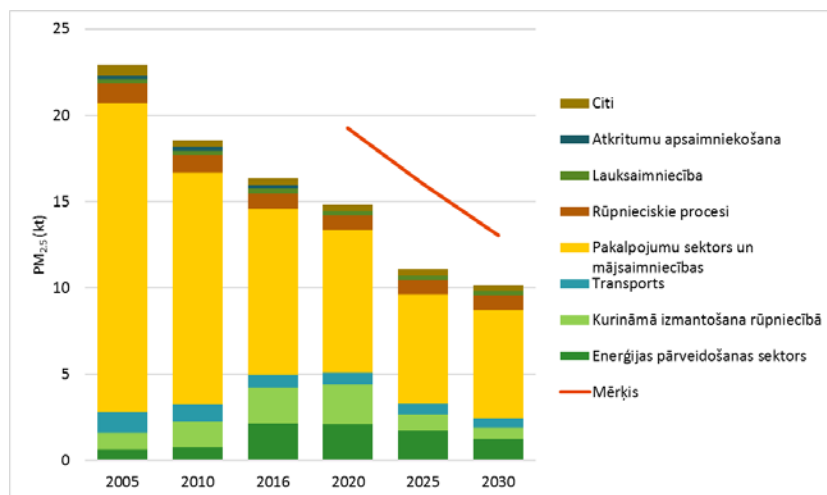
Lai arī valsts kopējo NMGOS mērķa sasniegšana nav apdraudēta, nelabvēlīgā tendence norāda uz risku nesasnēgt mērķus, kas noteikti EK 2016/2284 direktīvā. Atbilstoši Direktīvas 2016/2284 nosacījumiem atskaitot emisijas, ko rada kūtsmēslu apsaimniekošana un lauksaimniecības zemes, iegūtās pēdējo gadu vērtības ir attiecīgi 31,8 kt NMGOS (2016. gadā), 32,2 kt – 2017. un 32,8 kt – 2018. gadā. Bez papildu pasākumu noteikšanas spēkā esošie politikas dokumenti un normatīvo aktu prasības var nenodrošināt noteiktā mērķa sasniegšanu. Vienlaikus lauksaimniecībā radītās NMGOS emisijas laika periodā no 2014. līdz 2018. gadam iezīmē lejupejošu tendenci, līdz ar to, pie šāda attīstības scenārija var prognozēt

¹² Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.–2030. gadam

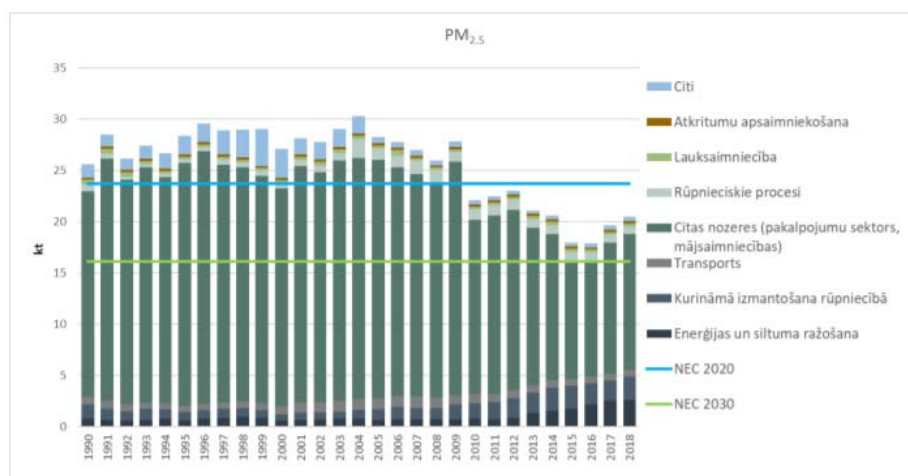
¹³ 2020. gadā iesniegtās gaisa piesārņojošo vielu inventarizācijas kopsavilkums

piezemes ozona koncentrāciju samazināšanos lauku teritorijās nākotnē, ja tiks īstenoti arī Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2020.–2030. gadam paredzētie pasākumi.

Līdzīga problēma vērojama arī daļiņu PM_{2,5} gadījumā, kur emisiju tendence šobrīd ir pretēja prognožu trajektorijai. To uzskatāmi raksturo nākamie attēli:

3.3.3. attēls. Aprēķinātās PM_{2,5} emisiju prognozes scenārijā ar papildu pasākumiem no 2020. līdz 2030. gadam¹⁴

3.3.4. attēls. Daļiņu PM_{2,5} emisijas 1990. - 2018. gadā, kt¹⁵

Tāpat risks nesasnīgt 2030. gada emisiju samazināšanas mērķus attiecas uz slāpekļa oksīdu un amonjaka emisijām, uz ko norādīts jau VPP2027.

Pieļaujot šāda nelabvēlīga scenārija attīstību (neveicot papildu pasākumus piesārņojuma emisiju samazināšanai un nenodrošinot gaisa pārvaldības sistēmas stiprināšanu un tālāku attīstību), paredzams, ka vismaz esošās gaisa kvalitātes problēmas pilsētvidē un ietekme uz cilvēku veselību netiks novērsta. Vērtējot stāvokli, jāņem vērā arī ES apņemšanās pārskatīt

¹⁴ Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2020.–2030. gadam

¹⁵ 2020. gadā iesniegtās gaisa piesārņojošo vielu inventarizācijas kopsavilkums

gaisa kvalitātes standartus atbilstīgi Pasaules Veselības organizācijas vadlīnijām¹⁶, kā rezultātā valstīm būs jānodrošina vēl ievērojamāki emisiju apjoma samazinājumi.

3.4. Vides troksnis

Veids	Līdzšinējā tendence		Iespējamā attīstība, ja VPP2027 netiktu īstenots, un politikas mērķu sasniegšanas perspektīvas
Slodze			
Autotransporta un gaisa satiksmes radītās trokšņa emisijas		Satiksmes intensitātes tieša korelācija ar vides trokšņa emisiju	Paredzams, ka laika periodā līdz 2027. gadam autotransporta un gaisa satiksmes radītais trokšņa piesārņojums pieaugs
Dzelzceļa satiksmes radītās trokšņa emisijas		Pārvadājumu apjoma pa dzelzceļu tieša korelācija ar vides trokšņa emisiju ¹⁷ .	Lai gan pēdējos gados ir vērojama dzelzceļa satiksmes radīto trokšņa emisiju samazināšanās, tomēr, īstenojot Rail Baltica projektu un sasniedzot valsts politikas mērķus dzelzceļa pārvadājumu nozarē, pastāv risks, ka atsevišķās apdzīvotās vietās paredzams trokšņa emisiju pieaugums pret patreizējo līmeni.
Stāvoklis			
Paaugstināta trokšņa ietekmei pakļauto teritoriju platība		Ietekmei pakļauto teritoriju platība palielinās	Ņemot vērā prognozēto emisiju pieaugumu transporta nozarē, paredzams, ka paaugstinātam troksnim pakļauto teritoriju platība pieaugs.
Paaugstināta trokšņa ietekmei pakļauto iedzīvotāju skaits		Ietekmei pakļauto iedzīvotāju skaits palielinās	Šobrīd izteikt vienošmīgās prognozes saistībā ar šo vides stāvokļa indikatoru nav iespējams. Potenciāli ietekmei pakļauto iedzīvotāju skaits varētu samazināties, samazinoties kopējam iedzīvotāju skaitam valstī, tomēr paralēli noritošo urbanizācijas procesu

¹⁶ ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plāns, 2021

¹⁷ Dati no trokšņa stratēģiskajām kartēm: augstas intensitātes ceļi (Latvijas Valsts ceļi trokšņa kartes), augstas intensitātes dzelzceļi (Latvijas Dzelzceļš trokšņa kartes), lidosta "Rīga" trokšņa kartes, Rīgas pilsētas aglomerācijas trokšņa kartes.

			rezultātā iedzīvotāju skaits paaugstināta trokšņa ietekmei pakļautajās teritorijās varētu pieaugt.
--	--	--	--

Skaidrojums: zaļa krāsa nozīmē pozitīvu tendenci, oranža – negatīvu (vai nevēlamu) tendenci, dzeltena – norāda uz neviennozīmīgu situācijas attīstību

Galvenās tendences ar vides troksni saistīto slodžu un vides stāvokļa raksturošanai ir aprakstītas VPP2027. Izstrādājot VPP2027, ir identificēts relatīvi straujš trokšņa emisiju pieaugums autotransporta un gaisa satiksmes sektoros, kā arī neliels emisiju samazinājums dzelzceļa transporta sektorā, kas saistīts ar pārvadāto kravu apjoma kritumu. Kontekstā ar rūpnieciskās darbības radītajām trokšņa emisijām VPP2027 identificē datu trūkumu par industriālajos objektos izvietotajiem trokšņa avotiem, kas neļauj noteikt emisiju izmaiņu tendences. VPP2027 ir identificētas negatīvas tendences gan vides stāvokļa kontekstā, gan ietekmes nozīmīguma kontekstā.

Lai gan tendences slodžu, vides stāvokļu un ietekmes nozīmīguma kontekstā neapšaubāmi ir svarīgas, tomēr jāņem vērā arī vides trokšņa piesārņojuma problemātika spēkā esošā normatīvā regulējuma kontekstā. Kopš 2004. gada Latvijā ir noteikti vides trokšņa robežlielumi, kas ir saistoši gan trokšņa avotu turētājiem, gan potenciāli ietekmētajām personām, kas jutīgus objektus vēlas izvietot trokšņa avotu tuvumā. Lai gan trokšņa stratēģiskās kartes ir izstrādātas tikai nelielai daļai Latvijas teritorijas, tomēr līdz šim veiktā stāvokļa apzināšana liecina par to, lielā daļā teritoriju, kurās veikta vides trokšņa novērtēšana, piesārņojuma līmenis pārsniedz normatīvajos aktos noteiktos robežlielumus. Piemēram, Rīgas aglomerācijā trokšņa robežlielumi tiek pārsniegti gandrīz 20% no kopējās pilsētas teritorijas jeb vairāk nekā 50% no teritorijas, kur atļauta dzīvojamās apbūves veidošana. Arī trokšņa stratēģisko karšu dati par autoceļiem, kā arī virkne ietekmes uz vidi novērtējumu autoceļu būvniecības vai pārbūves projektiem liecina par to, ka autoceļu tuvumā nozīmīgās platībās tiek pārsniegti vides trokšņa robežlielumi. Balstoties uz iepriekš minēto var secināt, ka šobrīd Latvijā veiktās saimnieciskās darbības rezultātā, ka arī transporta infrastruktūras izmantošanas rezultātā, netiek ievēroti nacionālie vides kvalitātes normatīvi, kas norāda uz nepieciešamību pilnveidot pārvaldības sistēmu, t.sk. normatīvo regulējumu. Tāpat līdzšinēja prakse liecina, ka, veicot telpisko plānošanu un teritoriju apbūvi, bieži netiek ņemts vērā trokšņa piesārņojums un paredzēti risinājumi ietekmes mazināšanai.

Balstoties uz transporta politikas mērķiem¹⁸, paredzams, ka slodzes, kas saistītas ar autotransporta un gaisa satiksmes radītajām trokšņa emisijām VPP2027 darbības laikā pieaugs, jo tiek prognozēts gan autotransporta, gan gaisa pārvadājumu intensitātes pieaugums. Nelielais emisiju samazinājums dzelzceļa transporta nozarē nav saistīts ar uzlabojumiem dzelzceļa infrastruktūrā vai citiem risinājumiem emisiju mazināšanai, bet gan ar sociāli ekonomisko situāciju kravu pārvadājumu nozarē, ko veicinājusi Krievijas īstenotā politika kravu pārvirzīšanai uz savām ostām. Ja tiks īstenoti transporta politikas mērķi, kas vērsti uz dzelzceļa kravu pārvadājumu pieaugumu, un tiks īstenots *Rail Baltica* projekts, dzelzceļa radītās trokšņa emisijas VPP2027 darbības laikā pieaugs.

VPP2027 ir identificēts kvalitatīvu datu trūkums par rūpnieciskajiem trokšņa avotiem. Ja tiks īstenoti NAP2027 ietvertie rīcības virzieni rūpnieciskās ražošanas apjoma palielināšanai, tad

¹⁸ Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027.gadam

prognozējama ar rūpniecības izaugsmi saistīto trokšņa emisiju palielināšanās, līdz ar to ir nepieciešams plānot pasākumus, kas nodrošina virzību uz nulles piesārņojumu.

Informatīvajā ziņojumā "Par vides trokšņa regulējumu"¹⁹, raksturojot problemātiku, identificēts, ka vāji tiek izmantoti plānošanas un būvprojektēšanas instrumenti. Arī šajās jomās VPP kontekstā būtu veicināma telpiskās plānošanas uzraudzība un pašvaldību izpratnes stiprināšana trokšņa pārvaldības jautājumos.

Balstoties uz iepriekš minēto, var secināt, ka nākamajā plānošanas periodā sagaidāma stāvokļa pasliktināšanās un ietekmes pieaugums vides trokšņa piesārņojuma kontekstā, ja netiks plānoti un īstenoti atbilstoši pasākumi.

3.5. Bioloģiskā daudzveidība un ainavas

Veids	Līdzšinējā tendence	Iespējamā attīstība, ja VPP2027 netiktu īstenots, un politikas mērķu sasniegšanas perspektīvas
Slodze		
Barības vielu emisijas gaisā un ūdenī	Notekūdeņu attīrīšanas uzlabošanas sniegto efektu neitralizē lauksaimniecības noteces un gaisa piesārņojuma (NO _x , NH ₃) pieaugums	Arī ieviešot Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2020.–2030. gadam un upju baseinu apsaimniekošanas plānos paredzētos pasākumus, pastāv risks nenodrošināt emisiju samazināšanos līdz līmenim, kas pietiekams ekosistēmu stāvokļa uzlabošanās veicināšanai.
Ķīmisko vielu un smago metālu emisijas un uzkrāšanās	Iezīmē kāpjošu tendenci	Nav prognozējamas būtiskas izmaiņas.
Pazemes ūdens režīma maiņa	Seklo pazemes ūdeņu līmenis pazeminās, negatīvi ietekmējot ar ūdeņiem saistīto sugu un biotopu stāvokli	Nav prognozējamas būtiskas izmaiņas.
Zemes lietojuma maiņa un ekosistēmu fragmentācija	Palielinās apbūvētās platības iepriekš neapbūvētās vietās, pieaug aramzemes un izcirtumu platība	Nav prognozējamas būtiskas izmaiņas.
Svešzemju sugu ienākšana	Palielinās ar invazīvajām sugām invadētās platības, palielinās invazīvo sugu nodarīto	Nav prognozējamas būtiskas izmaiņas.

¹⁹ Informatīvais ziņojums "Par vides trokšņa regulējumu", avots:
<http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40483511&mode=mk&date=2021-02-18>

	zaudējumu apjoms īpašumiem		
Stāvoklis			
Eiropas Savienības nozīmes sugas	51% ES nozīmes sugu nepietiekams vai nelabvēlīgs aizsardzības stāvoklis		Turpināsies ES nozīmes sugu populāciju stāvokļa pasliktināšanās.
ES nozīmes biotopi	Tikai 10% ES nozīmes biotopu ir labvēlīgā aizsardzības stāvoklī		Turpināsies ES nozīmes biotopu aizsardzības stāvokļa pasliktināšanās.
Bioloģiski vecu mežaudžu īpatsvars	Pieaug veco dabisko mežu īpatsvars		Turpinot pieaugt mežu ciršanas apjomu, nav izslēdzams risks, ka tendence var pasliktināties.
Ilgspējīgi apsaimniekotās teritorijas	Pieaug bioloģiskās lauksaimniecības platības		Pastāv risks, ka pašreizējā pozitīvā tendence neturpināsies

Skaidrojums: zaļa krāsa nozīmē pozitīvu tendenci, oranža – negatīvu (vai nevēlamu) tendenci, dzeltena – norāda uz neviennozīmīgu situācijas attīstību

Nozīmīgākās slodzes un stāvoklis bioloģiskās daudzveidības jomā raksturots VPP2027, attiecīgi šajā sadaļā apskatīta bioloģiskās daudzveidības jomas iespējamā attīstība, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots.

Stāvokļa novērtējumā identificēta bioloģiski veco mežu platību palielināšanās, kas nav viennozīmīgi uzskatāma par veco dabisko mežu platību palielināšanos. Par dabisko – bioloģiskai daudzveidībai nozīmīgo – meža platību tendencēm precīzāk liecina ES nozīmes meža biotopu stāvokļa tendence, kas uzrāda stāvokļa pasliktināšanos gan platību samazinājuma, gan kvalitātes samazināšanās un funkciju pasliktināšanās aspektos. Bioloģiski veco mežu vecuma sliekšņi, kas noteikti atsevišķām koku sugām, ir līdz 40 gadu virs saimnieciski noteiktā koku ciršanas vecuma galvenajā cirtē, kas ir būtiski zemāki par šo koku bioloģiski sasniedzamā un ekoloģiski nozīmīgā vecuma. Attiecīgi līdzšinējā stāvokļa novērtējums, kas uzrāda veco mežu īpatsvara palielinājumu, nav viennozīmīgi vērtējams kā pozitīva tendence dabisko mežu īpatsvara palielinājumam.

Paredzams, ka turpināsies zemes izmantošanas intensificēšanās dažādos ekonomikas sektoros, tajā skaitā, lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un būvniecībā. Pastiprināsies spiediens uz dabiskajām ekosistēmām un to spēju nodrošināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ekosistēmu pakalpojumus, efektu vēl vairāk pastiprinās klimata izmaiņu ietekme. Neveicot pasākumus aizsargājamo teritoriju sistēmas pilnveidošanai, ko papildinātu zināšanās balstīta un mērķtiecīgi plānota ekoloģisko koridoru sistēma, turpinās pastiprināties nelabvēlīgais zemes lietojuma maiņas un ekosistēmu fragmentācijas efekts. Ja netiks veikti pasākumi aizsargājamo teritoriju sistēmas pilnveidošanai un motivējošo (zaudējumus vai neiegūtos labumus kompensējošo) pasākumu efektivitātes palielināšanai, zemes izmantošanas intensificēšanās palielinās risku veco dabisko mežu zaudēšanai.

Līdzšinējās negatīvās tendences ES nozīmes aizsargājamo sugu populāciju un biotopu platību, kā arī to kvalitātes, stāvoklī – novērojama populāciju samazināšanās un biotopu platību samazināšanās, netiek nodrošināta labvēlīgas aizsardzības mērķu sasniegšana – saglabāsies, ja netiks veikti pasākumi sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādē un to mērķtiecīgā ieviešanā, tam paredzot atbilstošu pētniecības, kā arī finansiālo atbalstu.

Nozīmīgu slodzi un potenciālus riskus dabiskajām ekosistēmām radīs arī jaunu svešzemju invazīvo sugu ienākšana un jau pazīstamo invazīvo sugu izplatība, ko vēl vairāk pastiprinās klimata izmaiņu sekas un zemes izmantošanas intensificēšanās. Neveicot pasākumus svešzemju invazīvo sugu pārvaldības plānu pilnveidošanai un šo sugu ierobežošanas pasākumu īstenošanu, paredzama invazīvo sugu ietekmes pastiprināšanās gan uz dabiskajām ekosistēmām, gan uz iedzīvotāju sadzīvi un saimniecisko darbību, kas radīs draudus ne vien bioloģiskai daudzveidībai, bet arī cilvēku veselībai un, iespējams, labklājībai.

3.6. Ūdens resursi un plūdu riski

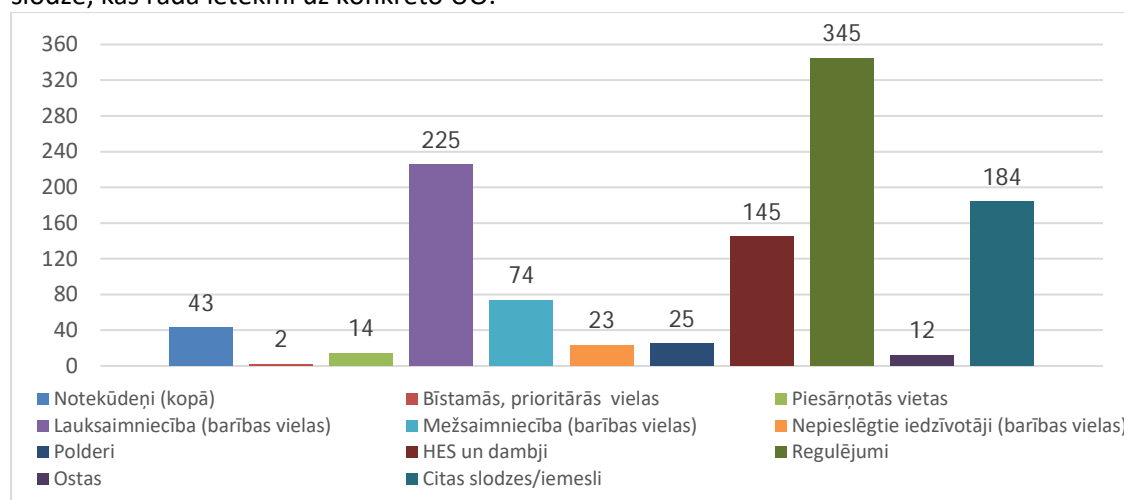
Veids	Līdzšinējā tendence	Iespējamā attīstība, ja VPP2027 netiktu īstenots, un politikas mērķu sasniegšanas perspektīvas
Slodze		
Virszemes ūdeņos novadīto notekūdeņu apjoms	Notekūdeņu apjoms samazinās	Situācija būtiski nemainīsies
Novadītais biogēnu apjoms (N_{kop} , P_{kop} un BSP)	Novadītais biogēnu apjoms samazinās, bet vērojams neliels pieaugums pēdējos gados.	Prognozējams, ka novadītais biogēnu apjoms turpinās pieaugt, neīstenojot izpēti un biogēnu samazināšanas pasākumus papildus tiem, kas paredzēti notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plānā 2021.-2027. gadam.
Ūdens resursu izmantošana	Ūdens resursu izmantošanas apjoms kopumā būtiski nemainās, lai gan palielinās lauksaimniecībā izmantojamā ūdens apjoms.	Situācija, iespējams, mainīsies sakarā ar pieaugošo ūdens patēriņu lauksaimniecībā. Zināmas izmaiņas var ieviest dažādi pasākumi ūdens ieguves lietderības paaugstināšanai.
Lauksaimniecības izklidētais (difūzais) piesārņojums	Palielinās kopējais izmantotais mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļu apjoms.	Prognozējama mēreni pieaugoša tendence nākotnē
Slāpekļa un fosfora slodzes Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī	Neliela samazināšanās tendence	Nākotnes tendences nav viennozīmīgas

Nozveja Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī		Apjoms turpina pieaugt		Nav prognozējamās būtiskas izmaiņas.
Nozveja iekšējos ūdeņos		Apjoms ievērojami samazinājies		Nav prognozējamās būtiskas izmaiņas
Svešzemju sugu skaits Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī		Palielinās ar invazīvajām sugām invadētās platības, palielinās invazīvo sugu nodarīto zaudējumu apjoms īpašumiem. Svešzemju sugu skaits pieaug. Baltijas jūras ūdeņos Latvijas teritorijā reģistrētas 45 svešzemju sugas, no kurām 17-18 sugām ir izveidojušās dzīvotspējīgas populācijas.		Nav prognozējamās būtiskas izmaiņas
Pārrobežu piesārņojums		Pārrobežu piesārņojuma apjoms būtiski nemainās, tā risks nozīmīgs.		Neveicinot pārrobežu sadarbību un neveicot pārrobežu piesārņojuma izpēti, pārrobežu piesārņojuma samazināšanās nav prognozējama
Gaisa temperatūras izmaiņas un stipri nokrišņi		Gaisa temperatūras paaugstināšanās (vidēji gadā) un stipro nokrišņu epizožu biežuma palielināšanās veicina plūdu risku un ietekmē ūdens kvalitāti		Nākotnes projekcijas liecina, ka, neskatoties uz SEG emisiju samazināšanas pasākumiem, vidējā gaisa temperatūra turpinās palielināties. Palielinoties vidējai gaisa temperatūrai, paredzamas arī citu klimata pārmaiņu indikatoru izmaiņas atbilstoši iepriekš novērotajai trajektorijai (t.sk., stipru nokrišņu epizožu biežums).
Stāvoklis				
Biogēnu saturs virszemes ūdeņos		Biogēnu saturs mainīgs pa gadiem, eutrofikācija liecina, ka problēma pastāv.		NAI efektivitātes uzlabošanas pasākumi, kuri iekļauti Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plānā 2021. – 2027. gadam, veicinās

				biogēnu satura samazināšanos. Lai samazinātu biogēnu saturu virszemes ūdeņos un novērtētu izmaiņu tendenci, ir nepieciešams veicināt gan pārvaldības (t.sk. monitoringu un datu analīzi) uzlabošanu, gan izpēti.
Prioritārās un bīstamās vielas ūdensobjektos		Situācija nemainīga – lielākā daļa novēroto vielu ūdenī nav konstatējamas izmērāmos daudzumos, bet vairumā monitoringa vietu konstatēti dzīvsudraba un bromdifenilēteru normatīvu pārsniegumi.		Pastāv risks, ka situācija pasliktināsies, ja netiks realizēti pasākumi, kas vērsti uz bīstamo vielu samazināšanu ūdensobjektos (gan no NAI, gan citiem avotiem).
Ūdensobjektu ekoloģiskā kvalitāte		Vērojama neliela ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanās.		Upju baseinu apsaimniekošanas plāni, jūras vides stratēģijas un pasākumu programma un Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāns 2021. – 2027. gadam, veicinās ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanu.
Pazemes ūdeņu kvalitāte		Situācija bez būtiskām izmaiņām		Nav sagaidāmas būtiskas negatīvas izmaiņas
Pazemes ūdens režīma maiņa vietās, kur izveidojusies depresijas piltuve		Samazinoties ūdens resursu ieguves apjomiem, ir novērojama pakāpeniska ūdens līmeņa stabilizēšanās un Rīgas depresijas piltuves samazināšanās		Nav sagaidāmas būtiskas negatīvas izmaiņas
Dzeramā ūdens kvalitāte		Pieaug iedzīvotāju īpatsvars, kas saņem visām prasībām atbilstošu dzeramo ūdeni		Prognozēts tālāks iedzīvotāju, kas saņem visām prasībām atbilstošu dzeramo ūdeni, īpatsvara pieaugums

Skaidrojums: zaļa krāsa nozīmē pozitīvu tendenci, oranža – negatīvu (vai nevēlamu) tendenci, dzeltena – norāda uz neviennozīmīgu situācijas attīstību

Analizējot LVĢMC sniegto jaunāko informāciju par slodzēm (22.07.2020.), kuras ietekmē ūdensobjektu stāvokli, var secināt, ka hidromorfoloģiskie pārveidojumi (HES, dambji, regulējumi) un izkliedētā slodze (lauksaimniecība) ir visnozīmīgākais (vislielākajā skaitā ūdensobjektu sastopamais) slodžu veids. Punktveida slodze savukārt ir visretākais sastopamais slodžu veids (attieciņi bīstamās, prioritārās vietas, bet vienlaikus ir būtiski norādīt, ka daudziem ūdensobjektiem raksturīga vairāku slodžu kombinācija, nevis viena dominējoša slodze, kas rada ietekmi uz konkrēto ŪO.

3.6.1. attēls. Identificētās būtiskās slodzes uz ūdensobjektiem Latvijas upju baseinu apgabalos (LVĢMC, 2020)

2020. gadā pēc LVĢMC pasūtījuma tika veikts pētījums "Ūdens izmantošanas tendenču, sociālekonomiskās nozīmības un izmaksu segšanas novērtējums Daugavas, Gaujas, Ventas un Lielupes upju baseinu apgabalu plāniem 2022. - 2027. gadam" (ACK, 2020). Pētījuma ietvaros tika veikts tautsaimniecības nozaru izvērtējums un tika identificētas tās nozares, kas ir atkarīgas no laba ūdens stāvokļa un izmanto ūdens resursus, kā arī tās nozares, kas rada slodzi uz ūdens resursiem, piesārņojot ūdens resursus un radot riskus labai ūdens kvalitātei nākotnē. Tika veikta konkrētā ūdens lietošanas veida ietekmes uz ūdens resursiem izmaiņu prognoze nākotnei. Tika secināts, ka laika periodā līdz 2027. gadam:

1. Mēreni pieaugs lauksaimniecības radīto slodžu ietekme. Lauksaimniecībā pieaugošo ietekmi no segto platību apjoma un mēslošanas līdzekļu pielietojuma pieauguma daļēji kompensēs dzīvnieku kopējā skaita samazinājums, kā arī bioloģiski apsaimniekoto platību pieaugums;
2. Mezsaimniecības nozarē rādītāji tiek prognozēti salīdzinoši konstanti. Būtiskākās izmaiņas sagaidāmas rādītājam – 21-70 gadus vecu mežaudžu apjoms. Šī rādītāja samazinājums radīs nozīmīgāko slodzi, jo samazināsies mežaudzes, kuras intensīvi piesaista barības vielas, līdz ar to sagaidāms, ka kopējās mezsaimniecības slodžu izmaiņas būs ar augšupejošu tendenci;
3. Enerģētikā rādītāji tiek prognozēti vidēji esošajā līmenī vai ar nelielām izmaiņām. Indikatori, kas palielina slodzi, un indikatori, kas samazina slodzi, būs tuvu līdzsvarā, līdz ar to enerģētikas joma neradīs būtiskas izmaiņas slodzēs uz ūdens resursiem;
4. Attiecībā uz ūdenssaimniecību tiek prognozēts ūdens lietošanas veidu pieaugums, kas, galvenokārt, saistīts ar novadīto notekūdeņu apjoma pieaugumu un ūdens izmantošanas pieaugumu rūpniecības nozarē;

5. Sagaidāms, ka ūdens lietošana akvakultūras nozarē pieaugs (recirkulācijas sistēmās), kas būs saistīts ar plānotajām investīcijām akvakultūras attīstības stimulēšanai;
6. Tūrisma un rekreācijas pakalpojumiem nākotnē ir augšupejoša tendence. Ir sagaidāms, ka ūdens resursi rekreācijas nolūkos tiks izmantoti aizvien intensīvāk. Līdz ar to sagaidāms, ka slodze uz ūdens resursiem ar rekreāciju un tūrismu saistītajos ūdens lietošanas veidos pieaugs.

Pētījumā tika secināts arī, ka, plānojot un izvērtējot pretplūdu un preterozijas pasākumus, būtu ieteicams izvērtēt, vai tie vienmēr atstās pozitīvu ietekmi uz ūdensobjektu kvalitāti un it īpaši uz to hidromorfoloģiskajiem rādītājiem. Lielāka uzmanība būtu jāpievērš pretplūdu pasākumu summārajām ietekmēm viena ūdensobjekta robežās.

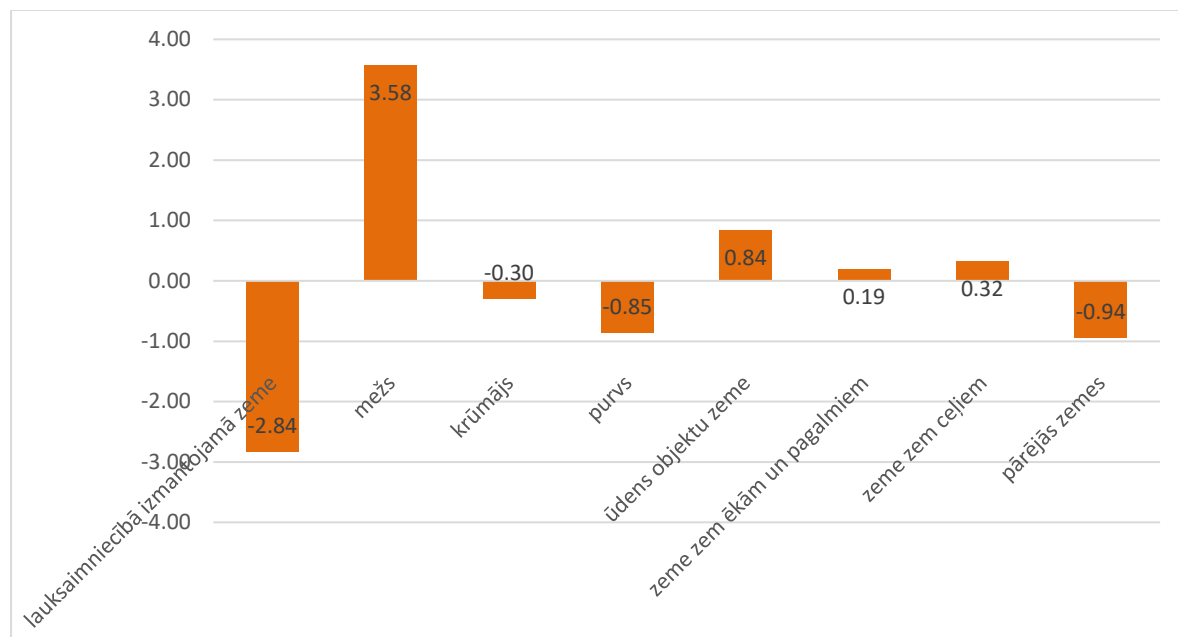
3.7. Augsne

Veids	Līdzšinējā tendence		ļespējamā attīstība, ja VPP2027 netiktu īstenots, un politikas mērķu sasniegšanas perspektīvas	
Slodze				
Mākslīgo virsmu platība		Pieaugoša tendence		Prognozējama līdzīga tendence nākotnē
Izmantotais minerālmēslu un organisko mēslu daudzums uz 1 ha sējumu kopplatības		Pieaugoša tendence		Prognozējama līdzīga tendence nākotnē
Pesticīdu pārdošanas apjoms		Ilgtermiņā pieaugoša tendence, bet kopš 2015. gada vērojama lejupejoša līkne		Nākotnes tendences nav viennozīmīgas
Vienam lauksaimniecības kultūru sējumu hektāram izmantoto pesticīdu daudzums		Apkopotie dati uzrāda neviennozīmīgas tendences		Kopumā sagaidāms, ka patēriņš uz hektāru samazināsies, bet nav viennozīmīgu prognožu
Stāvoklis				
Organisko vielu saturs augsnē		Situācija ar organisko vielu daudzumu augsnēs pakāpeniski uzlabojas		Prognozējama līdzīga tendence nākotnē
Pārmērīgs nitrātjonu saturs augsnēs īpaši jutīgajās teritorijās		Tendences nav viennozīmīgas		Pieaugot slodzei, nav paredzamas būtiskas indikatora izmaiņas
Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu platības		Platību samazinājums ir nenozīmīgs		Nākotnes tendences nav viennozīmīgas

Skaidrojums: zaļa krāsa nozīmē pozitīvu tendenci, oranža – negatīvu (vai nevēlamu) tendenci, dzeltena – norāda uz neviennozīmīgu situācijas attīstību

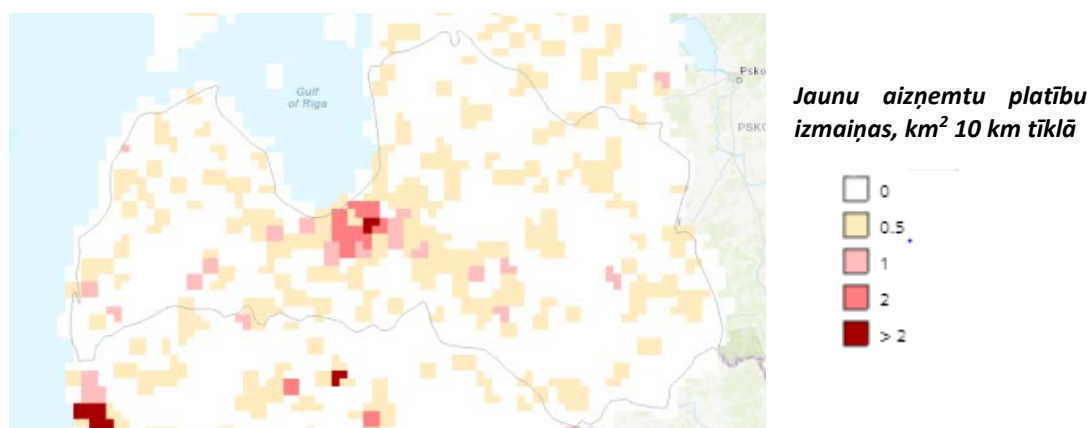
Raksturojot esošo situāciju, analizēti vairāki nozīmīgi augsni (šeit un turpmāk termins tiek lietots, aptverot zemi un augsni) ietekmējošu slodžu un stāvokļa indikatori.

Intensīva zemes izmantošana būtiski un vairākos veidos var ietekmēt augsni un tās funkcijas, tostarp arī saistībā ar zemes noslēgšanu, eroziju, sablīvēšanos un piesārņojumu. Vērtējot zemes lietošanas veida izmaiņas ilgākā laika periodā (skat. 3.7.1. attēlu), redzams, ka lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības ir samazinājušās, bet pieaugušas meža zemes, kā arī apbūves un transporta būvju aizņemtās platības.

3.7.1. attēls. Zemes sadalījuma zemes lietošanas veidos izmaiņas 2000.-2019. gads (procentos no visas zemes platības)²⁰

No vides aizsardzības viedokļa svarīgs aspekts ir jaunu zemes platību aizņemšana un augsnes nepieejamība (pastāvīgi). Lai arī abu šo indikatoru tendence ir pieaugoša, vienlaikus jāatzīmē, ka kopumā, salīdzinot mākslīgi slēgto virsmu platību pret kopējo valsts teritoriju, Latvijai ilgstoši ir viens no zemākajiem rādītājiem Eiropas Savienībā²¹. No jauna aizņemtās zemes platību izmaiņas laika periodā no 2000. līdz 2018. gadam raksturotas 3.7.2. attēlā.

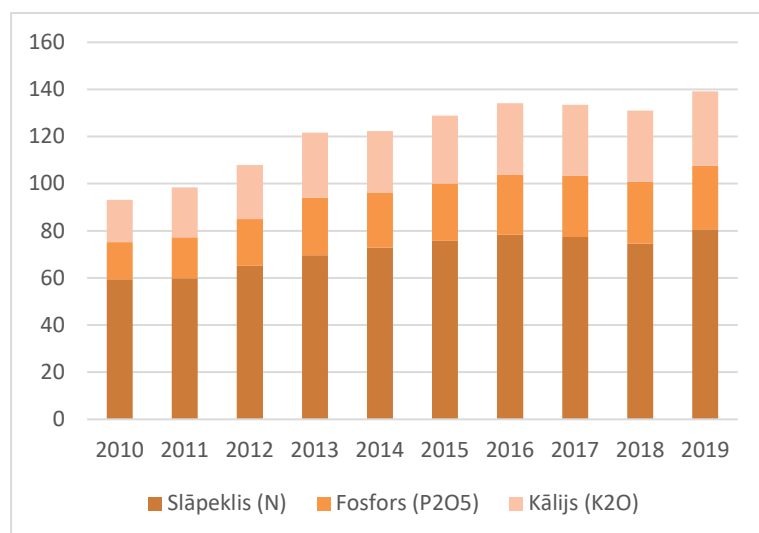
²⁰ Latvijas Atvērto datu portāls (data.gov.lv)

²¹ Eiropas Vides aģentūra, <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/imperviousness-change-2/assessment>

3.7.2. attēls. Jaunu zemes platību aizņemšana. Izmaiņas laika periodā no 2000. līdz 2018. gadam²²

Zemes izmantošanas veids, kā arī augsnes apstrāde un barības elementu nodrošinājums augsnē ietekmē augsnes kvalitāti un agroķīmisko sastāvu. Veicot augšņu agroķīmisko izpēti tiek iegūta daudzpusīga informācija par augsni, tās skābuma līmeni, organisko vielu saturu augsnē, fosfora un kālija saturu augsnē. No skābuma līmeņa augsnē pilnībā ir atkarīga augu attīstība, kā arī pareizs augsnes skābuma līmenis nodrošina veiksmīgu augsnes mēslojuma ietekmi un nodrošina augiem sekmīgu nepieciešamo barības vielu uzņemšanu. Pēdējos gados pieaugušas tādas skābu augšņu platības, kurām nepieciešama kalpošana, no 11 735 ha 2017. gadā līdz 13 983 ha 2018. gadā un pamatkalpošana no 7751 ha līdz 8855 ha²³. Veicot augšņu agroķīmisko izpēti, tiek noteikts arī organisko vielu saturs augsnē un tādas platības, kur organisko vielu daudzums ir nepietiekošs. Šajā rādītājā vērojama pozitīva tendence, jo tādas platības kopš 2015. gada ir ievērojami samazinājušās un sasniegušas zemāko līmeni kopš 2011. gada. Vienlaikus pieaug augšņu platības, kuras ir ar ļoti zemu un zemu fosfora un/vai kālija saturu²⁴.

Barības elementu nodrošināšanai tiek izmantots mēslojums. Pieaugumu uzrāda gan tāds indikators kā izmantotais minerālmēsļu un organisko mēsļu daudzums uz 1 ha sējumu kopplatības, gan arī kopējais minerālmēslojuma iestrādes apjoms (skat. 3.7.3. attēlu). Ņemot vērā informāciju par augšņu agroķīmisko sastāvu, sagaidāms, ka nākotnē turpinās pieaugt izmantotā mēslojuma apjoms.

3.7.3. attēls. Minerālmēslojuma iestrāde lauksaimniecības kultūrām, tūkst.t (pārrēķinot 100% augu barības vielās) (CSP)

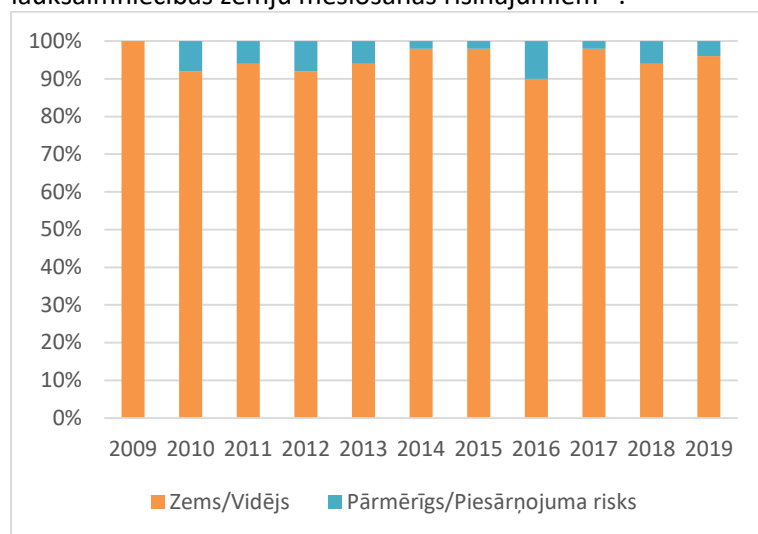
Analizējot īpaši jutīgajās teritorijās veiktā augsnes monitoringa rezultātus 10 gadu griezumā, nav identificējamās tendences parauglaukumu ar pārmērīgu nitrātjonu saturu augsnē apjoma pieaugumam vai samazinājumam. Katru gadu kopš monitoringa uzsākšanas līdz 10% no parauglaukumu (skat. 3.7.4. attēlu) tiek konstatēts pārmērīgs nitrātjonu saturs augsnes virsējā

²² Eiropas Vides aģentūra, <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/land-take-3/assessment>

²³ Zemes pārskats 2019 (<https://raim.gov.lv/node/199>)

²⁴ turpat

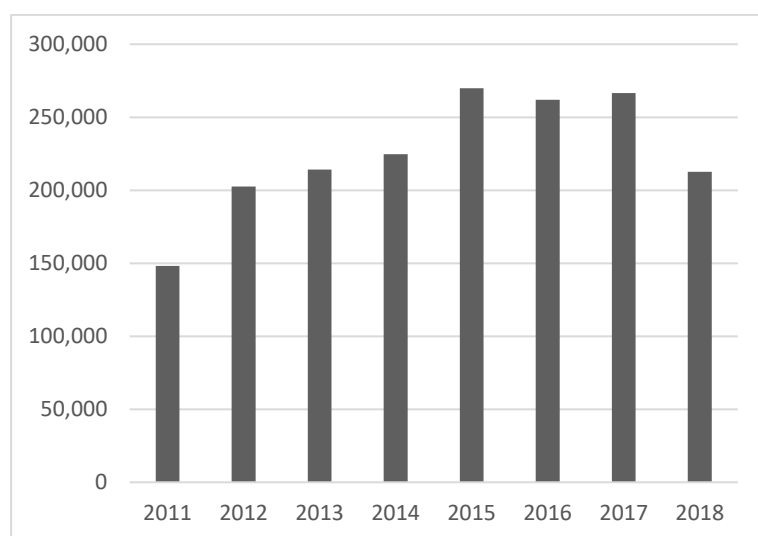
slānī (0-30 cm), tomēr, kā sagatavotajās monitoringa atskaitēs norāda Valsts augu aizsardzības dienests, būtiska ietekme uz monitoringa rezultātiem ir meteoroloģiskajiem apstākļiem un lauksaimniecības zemju mēslošanas risinājumiem²⁵.

3.7.4. attēls. Nitrātjonu monitoringa rezultāti augsnes virsējā slānī (2009.-2019. gads)

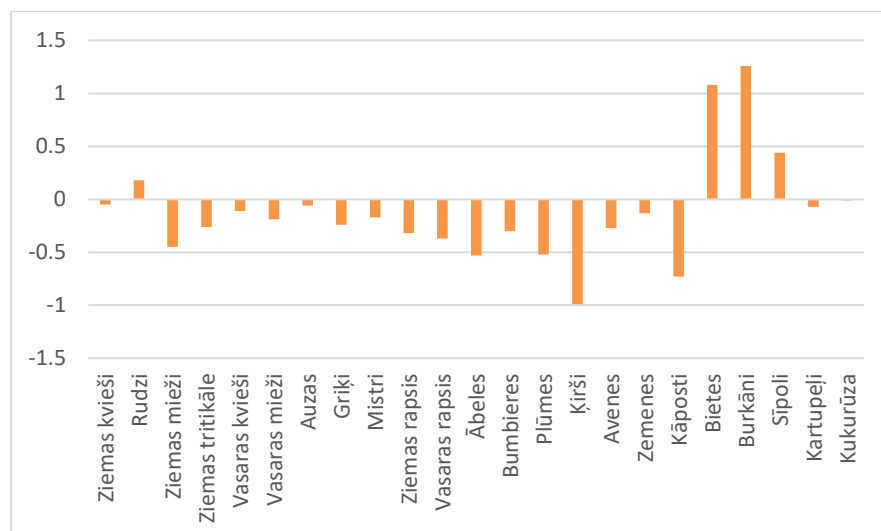
Valsts augu aizsardzības dienesta sagatavotās monitoringa atskaitēs norādīts, ka lielākoties paaugstināta nitrātjonu koncentrācija augsnē ir saistīta ar laukiem, kuru mēslošanai izmantots digestāts, notekūdeņu dūņas, kūtsmēsli vai šķidrmēsli. Tā kā prognozējams šāda veida mēslojuma apjoma turpmāks pieaugums, tad nav prognozējams nitrātjonu saturs augsnē apjoma samazinājums.

Nozīmīgu ietekmi uz vidi rada arī pesticīdu lietošana. Saskaņā ar statistikas datiem kopējais pesticīdu pārdošanas apjoms Latvijā kopš 2015. gada uzrāda lejupejošu tendenci un salīdzinot divu izlases apsekojumu datus, redzams arī, ka vairumā gadījumu lauksaimniecības kultūru audzēšanai izmantoto pesticīdu apjoms uz vienu sējuma hektāru arī ir samazinājies.

3.7.5. Pesticīdu pārdošanas apjoms, kg (Eurostat)

²⁵ Augsnes monitoringa rezultāti (<http://www.vaad.gov.lv/sakums/informacija-sabiedribai/par-augsnu-agrokimisko-izpeti-un-minerala-slapekla-monitoringu.aspx>)

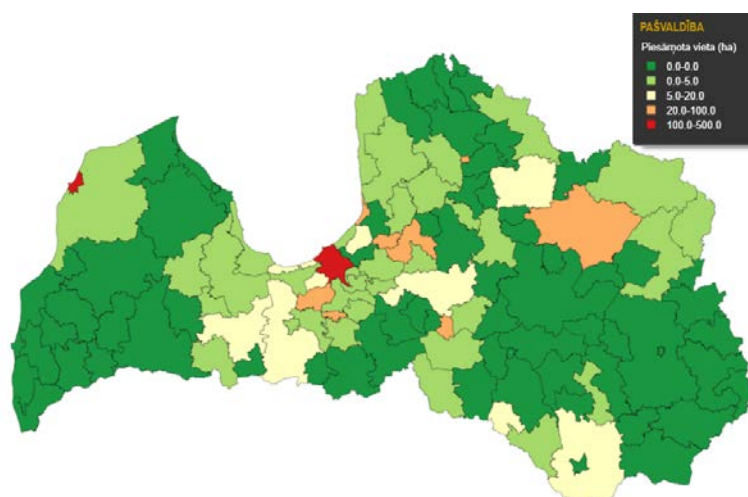

3.7.6. attēls. Vienam lauksaimniecības kultūru sējumu hektāram izmantoto pesticīdu izmaiņas procentos (2012./2017. gada un 2014./2019. gada izlases apsekojumu dati, CSP)

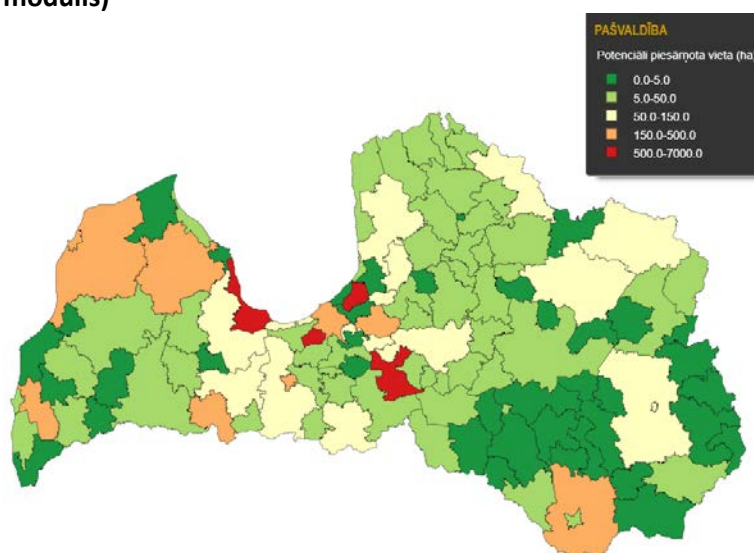
Šajā sadaļā aplūkoti arī dati par vēsturiski piesārņotajām vietām. Kā norādīts “Zemes pārskatā 2019”²⁶ piesārņoto vietu reģistrā ir apkopota un publiski pieejama informācija par vairāk nekā 3500 vietām, no kurām 241 ir piesārņotas vietas, bet kopš piesārņoto vietu reģistra izveides 2003. gadā, informācija tiek atjaunota fragmentāri un nepilnīgi. Informācija par piesārņotām un potenciāli piesārņotām vietām ir būtiska, jo tā ietekmē šo teritoriju izmantošanu un attīstību, kā arī informācija tiek ņemta vērā pie pašvaldības teritorijas attīstības plānu izstrādes un ietekmē arī piesārņotās un apkārtējo nekustamo īpašumu zemes kadastrālo vērtību un tirgus vērtību. Ņemot vērā, ka vietējās pašvaldības atbilstoši savai kompetencei nodrošina zemes pārraudzību savā administratīvajā teritorijā, pašvaldību uzdevums būtu pēc iespējām veicināt esošo piesārņoto vietu samazināšanos, tomēr situācija pēdējos gados nav būtiski mainījusies. Izmaiņas notikušas Cēsu novadā, kur 2017. gadā piesārņotās vietas no 5 ha samazinājušās uz 1,2 ha, bet Ventspils pilsētā piesārņotās vietas samazinājušās par 0,15 ha²⁷. Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu platības rakturotas nākamajos attēlos.

²⁶ <https://raim.gov.lv/lv/node/209>

²⁷ Zemes pārskats 2019 (<https://raim.gov.lv>)

3.7.7. attēls. Piesārņoto vietu platības novados (Datu avots: Reģionālās attīstības indikatoru modulis)

3.7.8. attēls. Potenciāli piesārņoto vietu platības novados (Datu avots: Reģionālās attīstības indikatoru modulis)

Vērtējot objektu līmenī, tad degvielas uzpildes stacijas (turpmāk - DUS) ir visvairāk piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas: kopā 541, kas kopā aizņem 793 ha zemes. Otrajā un trešajā vietā pēc skaita seko attiecīgi minerālmēslu un pesticīdu glabātavas – 395 (339 ha) un vecās, tai skaitā bijušās un vēsturiskās, atkritumu izgāztuves – 372 (730 ha). Savukārt naftas bāzes, kas pēc skaita kopumā ir 204, aizņem lielāko platību - 7 135 ha²⁸.

Ņemot vērā vēsturiski nelielo piesārņoto vietu platību samazinājumu Latvijā, kā arī to, ka saskaņā ar Eiropas Vides aģentūras datubāzē apkopoto informāciju²⁹, Latvija ir viena no nedaudzajām valstīm ES, kur nav pieejami finansēšanas mehānismi vēsturiski piesārņoto vietu sanācijai, bez noteiktas rīcībpolitikas visdrīzāk nav sagaidāmas pozitīvas tendences arī nākotnē.

²⁸ Zemes pārskats 2019 (<https://raim.gov.lv>)

²⁹ Eiropas Vides aģentūra, <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/progress-in-management-of-contaminated-sites-3/assessment>

4. Plānošanas dokumenta īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums

Veicot VPP2027 analīzi, tika izvērtēts, kādas varētu būt potenciālās plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmes uz vidi. Vērtējot pamatnostādņu īstenošanas iespējamās ietekmes, tika analizēts to būtiskums, veids un ilgums.

VPP2027 īstenošanas ietekme vērtēta vairākos līmeņos pēc šādas pieejas:

- Vides pārskata 1. pielikumā iekļautajā tabulā vērtēti VPP2027 iekļautie uzdevumi, kas grupēti zem konkrētiem rīcības virzieniem, kuri ir uzskaitīti un numurēti 1. pielikumā atbilstoši VPP2027 noteiktajai rīcības virzienu secībai. Attiecīgie rīcības virzieni ar tajos iekļautie uzdevumi vērtēti atbilstoši Vides pārskata 2.1.1. tabulā uzskaitītajiem vērtēšanas kritērijiem. Tāpat vērtēts, vai attiecīgie uzdevumi neradīs nevēlamas ietekmes citās jomās.
- Papildus konkrēto rīcības virzienu un uzdevumu vērtēšanai tika vērtēta arī VPP2027 un tā jomu apakšmērķu atbilstība ārējiem starptautiskiem un nacionāliem politikas mērķiem, kā arī plānoto uzdevumu saskaņotība ar politikas mērķiem. VPP2027 apakšmērķu un rīcības virzienu izvērtējums šādā griezumā sniegts Vides pārskata 1.2. nodaļā.

Ietekmju vērtēšanas metodoloģiskie apsvērumi ir sniegti 4.1. tabulā, savukārt visu ietekmju izvērtēšanas rezultāti pieejami 1. pielikumā. Sadaļās zemāk ir sniegts būtisko plānošanas dokumenta ietekmju uz vidi novērtējuma apkopojums. Vērtējums veikts VPP2027 projektam, kas izstrādāts pirms sabiedriskās apspriešanas, pēc apspriešanas veicot ietekmju pārvērtēšanu attiecībā uz rīcības virzieniem un uzdevumiem, kuriem pēc sabiedriskās apspriešanas tika veikti labojumi.

4.1. tabula. Ietekmju vērtēšanas būtiskuma, veida un ilguma kritēriji

BŪTISKUMS	+ vērā ņemama pozitīva ietekme	Iespējams, ka rīcības virziena un uzdevumu īstenošana veicinās kvantitatīvus vai kvalitatīvus uzlabojumus vides/aspekta kvalitātē, salīdzinot ar pamatstāvokli.
	++ nozīmīga pozitīva ietekme	Ļoti iespējams, ka rīcības virziena un uzdevumu īstenošana veicinās būtiskus kvantitatīvus vai kvalitatīvus uzlabojumus vides/ aspekta kvalitātē; tiks sasniegti normatīvajos aktos un vadlīnijās noteiktie vides kvalitātes normatīvi.
	- vērā ņemama negatīva ietekme	Iespējams, ka rīcības virziena un uzdevumu īstenošana veicinās kvantitatīvu vai kvalitatīvu vides stāvokļa/aspekta kvalitātes pasliktināšanos, salīdzinot ar pamatstāvokli.
	-- nozīmīga negatīva ietekme	Ļoti iespējams, ka rīcības virziena un uzdevumu īstenošanas rezultātā var tikt pārkāpti normatīvajos aktos noteiktie vides/ aspekta kvalitātes robežlielumi vai normatīvo aktu prasības vides jomā, vai var rasties būtiska negatīva ietekme uz vidi/ aspektu, salīdzinot ar pamatstāvokli.
	+/- ietekme nav zināma	Ietekme nav zināma (t.sk., dēļ informācijas trūkuma par pamatstāvokli) vai tā nav viennozīmīga.
	0 ietekme nav/ ietekme nav būtiska	Nav paredzamas kvalitatīvi vai kvantitatīvi novērtējamas izmaiņas vides/ aspekta stāvoklī un ietekmē uz sabiedrības tiesībām vides jomā.

VEIDS	T – tieša ietekme	Ietekme, kas izriet tieši no rīcības virziena un uzdevumu īstenošanas.
	N – netieša ietekme	Ietekme, kas varētu pastarpināti rasties no rīcības virziena un uzdevumu īstenošanas.
	n/a – nav attiecināms	Gadījumos, kad ietekmes nav vai ietekme nav zināma un to, vai tā būs tieša, nav iespējams paredzēt, tabulā atzīmēts vērtējums n/a – nav attiecināms.
ILGUMS	Ī – īslaicīga ietekme	Ietekme, kas izpaužas noteiktu, īsu laika periodu (piemēram, ietekme būvniecības laikā)
	V/I – vidēja termiņa un ilglaicīga ietekme	Rīcības virziena un uzdevumu īstenošana rada pastāvīgu, atkārtotu vai ilgstošu ietekmi.
	n/a – nav attiecināms	Gadījumos, kad ietekmes nav vai ietekme nav zināma un tās ilgumu nav iespējams paredzēt, tabulā atzīmēts vērtējums n/a – nav attiecināms.

4.1. Klimata pārmaiņas

Ņemot vērā, ka klimata pārmaiņu jomā spēkā ir vairāki specifiski politikas plānošanas dokumenti, t.sk., Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam un Latvijas pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika periodam līdz 2030. gadam, kuros iekļauti konkrēti pasākumi SEG emisiju samazināšanai, tiecoties uz klimatneitralitāti un klimatnoturīguma palielināšanu, VPP2027 pārsvarā iekļauj atbalsta pasākumus, kas stiprina šajos politikas plānošanas dokumentos noteikto mērķu sasniegšanu. Līdz ar to kopumā VPP2027 ietekme uz SEG emisiju samazināšanu un pielāgošanās veicināšanu ir pārsvarā netieša – rīcības virzieni pamatā iekļauj tādus uzdevumus, kas orientēti uz normatīvās bāzes stiprināšanu, datu vākšanu un pētījumiem.

Tieša pozitīva ietekme identificēta tādiem atbalsta pasākumiem kā finansējuma nodrošināšana klimatam labvēlīgu pasākumu īstenošanai, kā arī konkrētu pasākumu īstenošanai – piemēram, zaļās infrastruktūras izbūve, kas ir viens no centrālajiem klimata pārmaiņu pielāgošanās pasākumiem pilsētvidē, kurai raksturīgs pilsētas siltuma salas efekts, karstuma viļņi un applūšana spēcīgu lietusgāzu rezultātā. Zaļās infrastruktūras risinājumi gan mazina siltuma salu efektu, gan atslogo centralizēto kanalizācijas sistēmu. Tāpat potenciāla tieša pozitīva ietekme identificēta no brīdināšanas sistēmas izstrādes un pilnveides – jo pilnvērtīga brīdināšanas sistēma ļauj labāk reaģēt uz ekstremāliem laikapstākļiem, tādējādi samazinot riskus un palielinot noturīgumu gan sabiedrībā, gan atsevišķajās nozarēs.

VPP2027 iekļauti arī tādi RV un uzdevumi, kas, iespējams, VPP2027 īstenošanas periodā neradīs ietekmi uz vidi, tomēr ilgākā laika posmā var potenciāli pozitīvi ietekmēt klimata pārmaiņu jomu. Viens no piemēriem ir RV “Nodrošināt lēmumu pieņēmējus ar aktuālu ģeoloģisko informāciju”, kura ietvaros īstenojams uzdevums “Veikt Latvijas ģeotermālā potenciāla novērtējuma aktualizāciju”, kas pozitīvu rezultātu gadījumā var veicināt jaunas alternatīvas fosilajām degvielām ienākšanu Latvijā.

Neviennozīmīgi vērtējams kūdras ieguves rezultatīvais rādītājs, kurš salīdzinājumā pret bāzes gadu (2019. g.) palielinās. Kūdras ieguve ir saistīta ar SEG emisijām, kas kopumā vērtējams negatīvi klimata pārmaiņu kontekstā. Tomēr jānorāda, ka VPP2027 kūdras ieguves rezultatīvā rādītāja mērķa vērtības ir pārņemtas no “Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādņēm 2020. - 2030. gadam”, kurām veikts atsevišķs SIVN, un līdz ar to detalizētāks kūdras ieguves ietekmes izvērtējums pieejams attiecīgā politikas plānošanas dokumenta SIVN Vides pārskatā.

Jāizceļ arī tas, ka VPP2027 iekļauj uzdevumus, kas orientēti uz SEG emisiju samazināšanu problēmsektoros (skat. 3.1. nodaļu) – kā piemērs minama atsevišķa mērķa noteikšana ZIZIMM sektorā un ZIZIMM SEG emisiju samazināšanas un CO₂ piesaistes veicināšanas stratēģijas izstrāde.

VPP2027 netika identificētas būtiskas negatīvas ietekmes uz klimata pārmaiņu jomu.

Rīcības virziens	Vērtējums
1. Nodrošināt sistemātisku, regulāru un mērķtiecīgu vides stāvokļa, sugu un biotopu, kā arī piesārņojuma emisiju novērojumu, mērījumu un analīžu veikšanu	<u>+, N, Ī/V/I</u> RV iekļauj tādus uzdevumus kā savlaicīgas sabiedrības brīdināšanas nodrošināšana par bīstamām meteoroloģiskām un hidroloģiskām parādībām, kas palielina sabiedrības noturīgumu pret klimata pārmaiņu ekstrēmiem. Pieņemot, ka brīdināšanas sistēma neiekļauj tiešas rīcības risku mazināšanai, ietekme ir netieša ar iespējamām gan īslaicīgām, gan vidēja termiņa, gan ilglaicīgām sekām.
2. Samazināt SEG emisijas visos tautsaimniecības sektoros	<u>+, N, V/I</u> RV iekļauti vairāki uzdevumi, kuri īstenošanas gadījumā var radīt būtisku tiešu un netiešu pozitīvu ietekmi uz SEG emisiju samazināšanu, piemēram, tiešo un netiešo fosilo subsīdiju izskaušana. Arī sektorālu SEG emisiju mērķu noteikšana var būtiski veicināt SEG emisiju samazināšanu, kur līdz šim nav izdevies sasniegt nepieciešamos emisiju samazinājumus.
3. Palielināt CO ₂ piesaisti	<u>+ N, V/I</u> ZIZIMM sektora virzības uz klimatneitralitāti informatīvā ziņojuma izstrāde var palīdzēt izpildīt ZIZIMM sektoram noteiktos SEG emisiju samazināšanas un emisiju piesaistes mērķus, kurus, pamatojoties uz pēdējo gadu novērojumiem, bez papildu pasākumiem ir risks nerasniegt.
4. Mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm	<u>+, N, Ī/V/I</u> RV iekļauj vairākus uzdevumus (t.sk. brīdināšanas sistēmu izstrāde un uzlabošana), kas var paaugstināt sektoru un sabiedrības klimatnoturīgumu, atstājot gan īslaicīgas, gan ilglaicīgas pozitīvas ietekmes.
9. Samazināt gaisu piesārņojošo vielu emisijas enerģijas ražošanas sektorā	<u>+, T/N, Ī/V/I</u> RV paredz finansiāla atbalsta nodrošināšanu zemu (nulles) emisiju AER izmantošanai centralizētajā un lokālajā siltumapgādē, tādējādi veicinot fosilā kurināmā izmantošanas samazināšanos.
13. Samazināt piesārņojošo vielu emisijas lauksaimniecības sektorā	<u>+, N, V/I</u> Labas lauksaimniecības prakses īstenošana un finansiālā atbalsta nodrošināšana vides prasību īstenošanai lauksaimniecības sektorā var veicināt SEG emisiju samazināšanu no lauksaimniecības, kur pēdējos gados ir novērojams emisiju pieaugums.
22. Uzlabot lietus notekūdeņu apsaimniekošanas sistēmu	<u>+, T/N, V/I</u> RV iekļauj uzdevumus upju un jūras krastu erozijas samazināšanai, kas varētu atstāt gan tiešu, gan netiešu

Rīcības virziens	Vērtējums
pilsētās un apdzīvotās vietās, izstrādājot vietējo pašvaldību pielāgošanās stratēģijas un īstenojot tās	ietekmi uz klimata pārmaiņām, veicinot pielāgošanos klimata pārmaiņām.
23. Datus un zināšanās balstīta jūras telpiskā plānošana un jūras krasta erozijas pārvaldības uzlabošana	
24. Ūdens resursu ieguves risku novērtēšana, resursu izmantošanas lietderības un lietus ūdeņu izmantošana mājāsaimniecībās	<u>+, T/N, Ī/V/I</u> Zaļās infrastruktūras attīstības atbalsts un dzeramā ūdens brīvas pieejamības veicināšana potenciāli palielinās pilsētu un sabiedrības klimatnoturīgumu.
33. Veicināt notekūdeņu apsaimniekošanas ilgtspēju, kvalitāti un efektivitāti	<u>+, T, V/I</u> Uzdevumi centralizētajās kanalizācijas sistēmās ieplūstošo lietus ūdeņu apjomu samazināšanai var tiešā veidā samazināt ar stiprām lietusegāzēm saistītos riskus centrālajās kanalizācijas sistēmās (kapacitātes nepietiekamība un pārplūšanas risks).
41. Atkritumu apsaimniekošana un virzība uz nulles piesārņojumu un aprītīgumu ražošanas procesos	<u>+, N, V/I</u> LPTP ieviešana lielajos uzņēmumos un emisiju neradošu atjaunojamo resursu izmantošanas veicināšanas ražošanā var atstāt pozitīvu ietekmi uz SEG emisiju samazināšanu ražošanas procesos.

4.2. Resursi un atkritumu apsaimniekošana

VPP2027 īstenošanas ietekme uz resursu izmantošanu un atkritumu apsaimniekošanu ir pakārtota, jo attiecīgajām jomām ir izstrādāti atsevišķi politikas plānošanas dokumenti, kuros iekļauti pasākumi ar tiešu ietekmi uz vides stāvokli: "Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. -2028. gadam" un "Rīcības plāns pārejai uz aprītes ekonomiku 2020. – 2027. gadam". VPP2027 galvenokārt ietver aktivitātes, kam ir papildinošs pozitīvs efekts.

Vides politikas pamatnostādņēs ir noteikts, ka politikas rezultāta "Ilgspējīga resursu ieguve un patēriņš" rezultatīvie rādītāji "Nemetālu minerālu ieguve" un "Kūdras ieguve" laika periodā līdz 2024. gadam pieaugs un pēc tā saglabāsies nemainīgā līmenī līdz 2027. gadam. VPP neparedz uzdevumus, kas tieši veicinātu derīgo izrakteņu ieguves apjomu nepalielināšanu. VPP2027 kūdras ieguves rezultatīvā rādītāja mērķa vērtības ir ņemtas no "Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādņēm 2020. - 2030. gadam", kurā noteikts, ka indikatorā iekļautie apjomi var mainīties 10% robežās, kas neizslēdz iespēju palielināt kūdras ieguves apjomus. Kā norādīts VPP2027, nemetālu minerālu ieguves apjomi palielināsies, īstenojot *Rail Baltica* būvniecību, kas nav ietverts rezultatīvajā rādītājā.

Pozitīva ietekme paredzama ilgtermiņā, ja tiks īstenota 5. rīcības virziena ietvaros plānotā aprītes ekonomikas principu ieviešana derīgo izrakteņu ieguvē un izmantošanā.

Potenciāla tieša pozitīva ietekme identificēta attiecībā uz trim rīcības virzieniem – “Notekūdeņu dūņu ilgtspējīgas apsaimniekošanas sistēmas izveidošana”; “Jūru piesārņojošo atkritumu problēmas mazināšana, izmantojot labākās pieejamās prakses” un “Rīcībpolitikas dokumentu īstenošana”. VPP2027 neiekļauj uzdevumus, kuriem būtu tieša negatīva ietekme uz resursiem un atkritumu apsaimniekošanas jomu.

Rīcības virziens	Vērtējums
5. Derīgo izrakteņu izmantošana aprites ekonomikas kontekstā un materiālu racionāla izmantošana	<u>+/-, N, V/I</u> RV ietver trīs uzdevumus, no kuriem divi ir izpētes uzdevumi, bet viens ir saistīts ar normatīvo aktu pilnveidi. Normatīvo aktu pilnveide ilgtermiņā var sniegt ieguvumus resursu efektīvākai izmantošanai.
13. Samazināt piesārņojošo vielu emisijas lauksaimniecības sektorā	<u>+, N, V/I</u> RV ietver uzdevumu, kas saistīts ar finansiālu atbalstu vides prasību īstenošanai lauksaimniecībā. Vides prasības cita starpā ietver arī atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanu un radītā atkritumu apjoma samazināšanu.
24. Ūdens resursu ieguves risku novērtēšana, resursu izmantošanas lietderības un lietus ūdeņu izmantošana mājāsaimniecībās	<u>+, N, V/I</u> Īstenojot uzdevumus, kas saistīts ar dzeramā ūdens brīvas pieejamības veicināšanu, iespējams samazināt dzeramā ūdens iepakojuma atkritumu apjomu.
25. Notekūdeņu dūņu ilgtspējīgas apsaimniekošanas sistēmas izveidošana	<u>+, T, V/I</u> Uzdevumam pilotprojektu veidā ieviest piemērotākos risinājumus biogēnu pārstrādei un atgūšanai ir tieša sasaiste ar resursu efektīvu izmantošanu. Uzdevums “Izveidot notekūdeņu apsaimniekošanas infrastruktūru” varētu nest nozīmīgu pozitīvu ietekmi šīs jomas sakārtošanai Latvijā, dūņas tiktu apstrādātas, sniegtu iespējas atkārtotai izmantošanai. Pašreiz šis jautājums nav sakārtots, un dūņas netiek adekvāti apsaimniekotas.
40. Jūru piesārņojošo atkritumu problēmas mazināšana, izmantojot labākās pieejamās prakses	<u>++, T, V/I</u> RV paredz īstenot uzdevumus, kas mazinātu jaunu atkritumu nonākšanu jūrā, kā arī veicināt esošo atkritumu (tai skaitā pazaudēto zvejas rīku) savākšanu un utilizēšanu.
41. Atkritumu apsaimniekošana un virzība uz nulles piesārņojumu un apritīgumu ražošanas procesos	<u>+, N, V/I</u> Normatīvā regulējuma pilnveidošana atkritumu stadijas izbeigšanas kritērijiem var veicināt efektīvāku resursu izmantošanu un radīto atkritumu apjoma samazināšanu.

4.3. Gaisa kvalitāte

Kopumā VPP2027 uzdevumu īstenošana veicinās piesārņojošo vielu emisiju apjoma samazināšanos visās nozīmīgākajās slodžu grupās (enerģijas ražošana, rūpniecība, lauksaimniecība, transports), jo, papildinot Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2020.-2030. gadam, paredz resursu novirzīšanu pasākumu īstenošanai visās šajās nozarēs, ciktāl tas atbilst vides politikas tvērumam. Īpaši pozitīvi vērtējams arī tas, ka VPP ietver emisiju

samazināšanas iespējas sinerģijā ar klimata politiku, proti, sniedzot finansiālu atbalstu zemu (nulles) emisiju AER izmantošanai centralizētajā un lokālajā siltumapgādē. Vienlaikus, lai samazinātu klimata politikas atbalstītās biomasas sadedzināšanas ietekmi uz gaisa kvalitāti, VPP ietverts uzdevums, kas paredz sniegt finansiālu atbalstu emisiju attīrīšanas iekārtu uzstādīšanai enerģētikas un rūpniecības sektorā izmantotajās biomasas sadedzināšanas iekārtās. Protams, ka gaisa kvalitātes uzlabošanās, it īpaši lielajās pilsētās, ir panākama vienīgi pie nosacījuma, ja vides politika tiek saskaņota ar klimata politikas, transporta, lauksaimniecības un enerģētikas pamatnostādņēm.

Būtiski nozīmīgi ir arī uzdevumi, kas vērsti uz pašvaldību kapacitātes un autonomijas stiprināšanu vides pārvaldībā, šajā gadījumā gaisa pārvaldībā, līdz ar administratīvi teritoriālās reformas īstenošanu. Gaisa aizsardzības jomā tieši pašvaldībām ir būtiska loma, jo to kompetencē ir gan teritoriju plānošana, gan mobilitātes un siltumapgādes jautājumu risināšana, kā arī būvniecības procesu uzraudzība. Tāpat netieša pozitīva labvēlīga ietekme sagaidāma no valsts pārvaldes stiprināšanas un efektīvizēšanas, paredzot gan kvalitatīvāku datu iegūšanu, t.sk. izmantojot inovatīvus risinājumus, gan uzlabojot gaisa kvalitātes novērtēšanas pieejas (pilnveidotas modelēšanas izmantošanas iespējas piesārņojuma telpiskās izplatības novērtēšanai) un emisijas datu kvalitāti, kā arī nodrošinot atbalstu operatoriem vides prasību ieviešanā.

Virzībā uz labu gaisa kvalitāti, liela nozīme ir arī sabiedrības informēšanai par tās paradumu ietekmi uz vidi un uzdevumiem, kas stimulē šo paradumu maiņu. VPP nav tieši ietverti uzdevumi, kas vērsti uz šāda veida slodzes samazināšanu, bet, vērtējot rīcības virzienu ietekmi uz vidi, tiek ņemts vērā, ka pamatnostādnes kā atsevišķu rīcības virzienu izdala rīcībpolitikas dokumentu īstenošanu, t.sk. Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānu 2020.-2030. gadam, kurš paredz atbilstošu pasākumu īstenošanu. Papildus Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānam, VPP paredz uzlabot sabiedrības veselības aizsardzību paaugstināta gaisa piesārņojuma gadījumos, kas ir īpaši nozīmīgi, vērtējot ietekmi uz paaugstināta riska iedzīvotāju grupām.

Plānotie uzdevumi potenciāli labvēlīgi ietekmēs arī citus vides faktorus, primāri biodaudzveidību un klimata pārmaiņas (skat. vairāk 4.1. un 4.5. nodaļās).

Kā uzdevumi, kuru īstenošanā gaisa aizsardzības jautājumiem jāpievērš īpaša uzmanība, lai novērstu iespējamu negatīvu ietekmi, identificēti vairākos citos tematiskajos blokos ietvertie uzdevumi, proti, izveidot notekūdeņu apsaimniekošanas infrastruktūru, pilnveidot / uzlabot pieņemšanas iekārtas ostās, lai spētu pieņemt visa veida kuģu atkritumus (t.sk. notekūdeņus no pasažieru kuģiem), kā arī darbības radioaktīvo atkritumu apsaimniekošanai. Visos šajos gadījumos no gaisa aizsardzības aspekta sniegts vērtējums "ietekme nav viennozīmīga", tomēr spēkā esošās procedūras darbību izvērtēšanai un atļauju izsniegšanai ir pietiekamas, lai potenciāli negatīvās ietekmes varētu tikt novērstas īstenošanas gaitā.

VPP nav konstatēti rīcības virzieni vai uzdevumi ar negatīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti.

Rīcības virziens	Vērtējums
1. Nodrošināt sistemātisku, regulāru un mērķtiecīgu vides stāvokļa, sugu un biotopu, kā arī piesārņojuma emisiju	<u>+, N, Ī</u> Lai arī kopumā uzdevumi vērsti uz vides informācijas iegūšanu tālākām rīcībā, no gaisa aizsardzības viedokļa rīcības virziens vērtēts pozitīvi, ņemot vērā uzdevumu, kura mērķis ir nodrošināt savlaicīgu sabiedrības brīdināšanu par paaugstinātu gaisa piesārņojuma līmeni. Šādas sistēmas

Rīcības virziens	Vērtējums
novērojumu, mērījumu un analīžu veikšanu	izveide samazinās ietekmi uz paaugstināta riska iedzīvotāju grupu, radot iespēju izvairīties no īslaicīgas negatīvas ekspozīcijas.
2. Samazināt SEG emisijas visos tautsaimniecības sektoros	<u>+, N, V/I</u> Rīcības, kas nodrošinās tiešo un netiešo fosilo subsīdiju izskaušanu, radīs pozitīvu ietekmi arī uz gaisa kvalitāti.
3. Palielināt CO ₂ piesaisti	<u>+, N, V/I</u> Uzdevumi, kas vērsti uz politikas pilnveidi, kuri ir kompleksi un vērsti uz zemes izmantošanu, var atstāt pozitīvu ietekmi uz visiem vides aspektiem ilgtermiņā.
9. Samazināt gaisu piesārņojošo vielu emisijas enerģijas ražošanas sektorā	<u>++, T/N, I/V/I</u> Uzdevumi, kas ir saistīti ar finansiālu atbalstu emisiju samazināšanai, dod tiešu efektu pēc pasākumu ieviešanas lokāli, bet ilgtermiņā, ja atbalsts ir pietiekošs, arī plašākā mērogā. Rīcības virziens ietver arī uzdevumus ar netiešu pozitīvu ietekmi – datu apkopošanu par sadedzināšanas iekārtām pašvaldību līmenī un sabiedrības informēšanu par individuālām iespējām samazināt gaisa piesārņojumu.
10. Pilnveidot gaisa aizsardzības pārvaldības sistēmu	<u>++, N, V/I</u> Rīcības virziens aptver plašu pārvaldības jautājumu spektru (normatīvais regulējums, monitorings, novērtējums, emisiju uzskaitē, smaku kontrole, pašvaldību lomas un kapacitātes stiprināšana), kas potenciāli labvēlīgi ietekmēs gaisa kvalitāti un pasākumu plānošanu ietekmes mazināšanai gan operatoru, gan pašvaldību, gan valsts līmenī.
11. Sabiedrības informēšana un izglītošana gaisa aizsardzības jomā	<u>+, N, I</u> Efektīvas sistēmas sabiedrības informēšanai paaugstināta gaisa piesārņojuma gadījumos izveide samazinās ietekmi uz paaugstināta riska iedzīvotāju grupu, radot iespēju izvairīties no īslaicīgas negatīvas ekspozīcijas.
12. Samazināt gaisu piesārņojošo vielu emisijas transporta sektorā	<u>++, T, V/I</u> Uzdevums, kas paredz finansiālu atbalstu emisiju samazināšanai transporta sektorā, nākotnē dotu tiešu ieguldījumu gaisa piesārņojuma mazināšanā. Otrs uzdevums saistībā ar normatīvo aktu izstrādi par alternatīvo degvielu infrastruktūras ierīkošanu var izvirzīt stingrākas prasības un novērst problēmas nākotnē.
13. Samazināt piesārņojošo vielu emisijas lauksaimniecības sektorā	<u>++, T, I/V/I</u> Uzdevumi tieši ir vērsti uz gaisa piesārņojuma samazināšanu no lauksaimniecības. Uzdevumu īstenošanu veicinās Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna ieviešana.
25. Notekūdeņu dūņu ilgtspējīgas apsaimniekošanas sistēmas izveidošana	<u>+/-, T, V/I</u> Dūņu apsaimniekošana saistīta arī ar potenciālu emisiju/smaku samazināšanu, ja dūņas tiek atbilstoši apstrādātās. Nenoteiktība ir saistīta ar izvēlētajām

Rīcības virziens	Vērtējums
	pārstrādes metodēm, lokāciju, kas var atstāt gan pozitīvu, gan negatīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti.
41. Atkritumu apsaimniekošana un virzība uz nulles piesārņojumu un apritīgumu ražošanas procesos	<u>+, N, V/I</u> Uzdevumi vērsti uz atbalsta sniegšanu operatoriem, prasību ieviešanā un kontrolē, inovatīvu risinājumu izstrādi apritīguma veicināšanai. RV potenciāli iespējama netieša pozitīva ietekme uz gaisa kvalitāti.
42. Pilnveidot piesārņojošo darbību pārraudzības un kontroles sistēmu	<u>+, N, V/I</u> Gan piesārņojošo darbību atļauju sistēmas pilnveide, gan emisijas datu uzlabošana var veicināt piesārņojošo darbību vides aizsardzības līmeņa paaugstināšanos, kam ir potenciāls radīt netiešu pozitīvu ietekmi uz vides kvalitāti.
43. Ierobežot bīstamo ķīmisko vielu apriti	<u>+, N, V/I</u> RV vērsts uz datu plūsmu uzlabošanu, sabiedrības informēšanu un uzraudzību. Tā kā bīstamās ķīmiskās vielas ir plaši pielietotas, attiecīgi to samazināšana var ietekmēt arī gaisa kvalitāti.

4.4. Vides trokšnis

VPP2027 kā politikas rezultātu PR5.4. (RR5.4.2.) nosaka normatīvā regulējuma pilnveidošanu trokšņa pārvaldībā. Lai gan konkrētas vīzijas par plānoto regulējumu vēl nav, politikas virziens ir atbalstāms, jo trūkumi vides trokšņa pārvaldības normatīvajā regulējumā, kā arī nepieciešamība šo regulējumu pilnveidot ir identificēti arī informatīvajā ziņojumā “Par vides trokšņa regulējumu”³⁰. VPP2027 ietvertajam politikas apakšmērķim nav noteikti kvantitatīvi rādītāji, kas ļautu izdarīt secinājumus par ietekmes mērogu.

Vērtējot VPP2027 ietvertās rīcības, tika identificēts, ka netiešu ietekmi uz vides trokšņa emisijām transporta sektorā varētu radīt rīcības, kas saistītas ar plāniem samazināt gaisu piesārņojošo vielu emisijas. Sabiedriskā transporta sistēmas stiprināšana, ar iekšdedzes dzinējiem aprīkot transportlīdzekļu skaita mazināšana, kā arī privātā transporta izmantošanas intensitātes samazināšana varētu mazināt arī trokšņa emisijas.

Ar VPP2027 ietverto rīcības virzienu – virzība uz nulles piesārņojumu un apritīgumu ražošanas procesos un piesārņojošo darbību pārraudzības un kontroles sistēmu pilnveidošana, potenciāli ir saistītas gan tiešas, gan netiešas ietekmes vides trokšņa kontekstā. Uzdevumu, kas paredz sniegt atbalstu piesārņojošo darbību operatoriem vides prasību ieviešanā un kontrolē, izstrādājot nozares specifiskus digitālos risinājumus un nodrošinot uzņēmējiem pieejamas konsultācijas, apmācības un informatīvos seminārus, kā arī veicot piesārņojošo darbību atļauju sistēmas pilnveidi un nodrošinot sistēmas/procesu optimizāciju un efektivitātes paaugstināšanu, mērķtiecīga īstenošana potenciāli var sekmēt trokšņa emisiju apzināšanu rūpniecības nozarē, kas uzskatāms par priekšnoteikumu ietekmes mazināšanas plānošanai un īstenošanai. Savukārt VPP2027 ietvertais uzdevums par LPTP ieviešanas veicināšanu lielajos ražošanas uzņēmumos ir risinājums, kas vērsts uz ar rūpniecisko darbību saistīto trokšņa

³⁰ Informatīvais ziņojums “Par vides trokšņa regulējumu”, Latvijas Republikas Ministru kabineta sēdes protokols Nr. 18 (18.02.2021.)

emisiju samazināšanu. Abu iepriekš minēto uzdevumu sekmīga īstenošana varētu radīt pozitīvu ietekmi vides trokšņa piesārņojuma samazināšanas kontekstā.

VPP2027 neparedz rīcības, kas vērstas uz telpiskās plānošanas sistēmas pilnveidošanu un sadarbību ar pašvaldībām trokšņa pārvaldības jomā.

Rīcības virziens	Vērtējums
10. Pilnveidot gaisa aizsardzības un trokšņa pārvaldības sistēmu	<u>+, N, V/I</u> Rīcības virziena ietvaros paredzēts uzdevums normatīvā regulējuma pilnveidošanai vides trokšņa pārvaldībā, kas var radīt ilgstošu pozitīvu ietekmi vides trokšņa pārvaldības kontekstā.
12. Samazināt gaisu piesārņojošo vielu emisijas transporta sektorā	<u>+/-, N, V/I</u> Potenciāli pozitīvu ietekmi vides trokšņa samazināšanas kontekstā netiešā veidā varētu radīt risinājumi, kurus paredzēts īstenot gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanai transporta sektorā. Sabiedriskā transporta sistēmas stiprināšana, ar iekšdedzes dzinējiem aprīkotu transportlīdzekļu skaita mazināšana, kā arī privātā transporta izmantošanas intensitātes samazināšana varētu mazināt arī trokšņa emisijas.
41. Atkritumu apsaimniekošana un virzība uz nulles piesārņojumu un aprītīgumu ražošanas procesos	<u>+, N/T, V/I</u> Uzdevuma, kas paredz sniegt atbalstu piesārņojošo darbību operatoriem vides prasību ieviešanā un kontrolē, izstrādājot nozares specifiskus digitālos risinājumus un nodrošinot uzņēmējiem pieejamas konsultācijas, apmācības un informatīvos seminārus, īstenošana varētu sekmēt trokšņa emisiju apzināšanu rūpniecības nozarē (netieša ietekme). Uzdevums ar tiešu ietekmi – sekmēt un veicināt LPTP ieviešanu lielajos uzņēmumos. LPTP ieviešana varētu sekmēt trokšņa emisiju samazināšanu.
42. Pilnveidot piesārņojošo darbību pārraudzības un kontroles sistēmu	<u>+, N, V/I</u> Uzdevuma, kas paredz veikt piesārņojošo darbību atļauju sistēmas pilnveidi, nodrošinot sistēmas/procesu optimizāciju un efektivitātes paaugstināšanu, īstenošana varētu sekmēt trokšņa emisiju apzināšanu rūpniecības nozarē.

4.5. Bioloģiskā daudzveidība un ainavas

VPP2027 ietvertie mērķi, apakšmērķi ir būtiski, jo pašreiz Latvijā nav visaptveroša politikas plānošanas dokumenta bioloģiskās daudzveidības aizsardzības jomā. VPP2027 ir ietverti 8 rīcības virzieni bioloģiskās daudzveidības jomas apakšmērķu sasniegšanai. Jāatzīmē, ka, arī ieviešot ūdens un jūras vides politikas dokumentus un attiecīgās VPP rīcības, tiks sniegts pienesums bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Būtu jāpasver RV32 secīgāku iekļaušanu pie bioloģiskās daudzveidības rīcības virzieniem.

Kopumā VPP2027 uzdevumu īstenošana veicinās nacionālo un ES politikas plānošanas dokumentu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķu sasniegšanu, vienlaikus sniedzot atbalstu administratīvās un zināšanu kapacitātes palielināšanai, kā arī risinot finansējuma piesaistes un mērķtiecīgas izmantošanas nodrošināšanai. Tieši zināšanu atbalsta, finansējuma piesaistes un motivācijas sistēmas pilnveidošana bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā iesaistītajiem dalībniekiem, piem., meža īpašniekiem, lauksaimniekiem un pašvaldībām, kā arī atbilstoša finansējuma nodrošināšana par jomas politikas īstenošanu atbildīgajām valsts pārvaldes iestādēm, tiek uzsvērts kā viens no nozīmīgākajiem, ja ne pats nozīmīgākais, aspekts veiksmīgai politikas mērķu sasniegšanai.

Būtiski nozīmīgi ir uzdevumi, kas tieši vērsti uz sugu un biotopu aizsardzības labvēlīgas aizsardzības mērķu sasniegšanu gan plānošanas, gan arī konkrētu darbību veidā, kā arī uzdevumi, kas veicinās aizsargājamo teritoriju sistēmas pilnveidi. Paredzams, ka šo uzdevumu īstenošana sniegs gan tūlītēju ieguldījumu stāvokļa uzlabošanā, gan arī nodrošinās pasākumu ilglaicīgu pozitīvu ietekmi.

Tāpat rīcības virzieni un uzdevumi paredz netiešas ietekmes faktoru, piem., invazīvu svešzemju sugu ietekmes, piesārņojuma ietekmes un klimata izmaiņu ietekmes mazināšanas, ietveršanu risināmo jautājumu klāstā un atbilstošu pasākumu plānošanu, kuriem pamatā paredzama pozitīva ietekme uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas jomu, lai arī paredzams, ka ietekme būs netieša un sagaidāma ilgtermiņā.

Saistīto jomu tematiskajos bloku, tādus kā virszemes ūdens resursu pārvaldība un jūras vides politika, rīcības virzieni būtiski papildina pasākumu klāstu, kas nodrošinās pozitīvu ieguldījumu saldūdeņu ekosistēmu un jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai vai identificēto negatīvo slodžu ietekmes samazināšanai.

Netieša pozitīva ietekme uz ainavām sagaidāma, īstenojot rīcības virzienus un attiecīgos uzdevumus, kuru mērķis ir gan bioloģiskās daudzveidības aizsardzība plašākās teritorijās, piem., aizsargājamo teritoriju tīkla pilnveidošana, gan arī uzdevumus, kas vērsti uz lokāliem elementiem un ekosistēmām, piem., invazīvo sugu pārvaldības uzlabošana, apdraudētu zālāju biotopu aizsardzība un atjaunošana. Aizsargājamo biotopu atjaunošanas un apsaimniekošanas plānu izstrāde un ieviešana nodrošinās dabisko un daļēji dabisko aizsargājamo biotopu mijiedarbība ainavā, uzturot ainavu daudzveidību un estētisko pievilcību.

Neviennozīmīgi vērtējams kūdras ieguves rezultatīvais rādītājs, kurš salīdzinājumā pret bāzes gadu (2019. g.) palielinās. "Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādņēm 2020. - 2030. gadam" ir veikts atsevišķs SIVN, un detalizētāks kūdras ieguves ietekmes izvērtējums pieejams attiecīgā SIVN Vides pārskatā, kur secināts, ka plānošanas dokumentā netiek ietvertas nostādnes, kuru īstenošana varētu radīt tiešus draudus īpaši aizsargājamo sugu vai biotopu eksistencei tur, kur tie konstatēti un noteikti par aizsargājamiem. Tomēr purvu izvēle kūdras ieguvei lielā mērā ir atkarīga no zemes īpašnieka iecerēm un var tikt plānota bioloģiskai daudzveidībai nozīmīgās teritorijās, kur šobrīd nav noteikti atbilstoši aizsardzības nosacījumi, tādējādi potenciāli negatīvi ietekmējot arī bioloģisko daudzveidību.

Rīcības virziens	Vērtējums
3. Palielināt CO ₂ piesaisti	<u>+/-, N, V/I</u> Šie ar zemes izmantošanu saistītie uzdevumi var atstāt pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību ilgtermiņā, ja tiek ieviesti, ņemot vērā bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas nosacījumus attiecīgajiem pasākumiem.

Rīcības virziens	Vērtējums
	<p>NeNOTEIKTĪBA ir saistīta ar izvēlētajiem risinājumiem un to ieviešanas vietu, kas var atstāt gan pozitīvu, gan negatīvu ietekmi.</p>
4. Mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm	<p><u>+, N, V/I</u> Pašvaldību un tautsaimniecības nozaru pielāgošanās klimata pārmaiņām stratēģiju, plānu vai vadlīniju izstrāde var būt ilglaicīga netieša ietekme uz bioloģisko daudzveidību.</p>
6. Degradēto derīgo izrakteņu ieguves vietu rekultivācija	<p><u>+, N, V/I</u> Degradēto derīgo izrakteņu ieguves vietu rekultivācija nodrošinās pozitīvu ietekmi uz ainavu un, potenciāli, arī uz bioloģisko daudzveidību (uzlabojot degradēto ekosistēmu stāvokli).</p>
8. Efektīva zemes dzīļu izmantošanas procesa nodrošināšana	<p><u>+, N, V/I</u> Patvaļīgas derīgo izrakteņu ieguves samazināšana nodrošinās pozitīvu ietekmi uz ainavu un atsevišķos gadījumos arī uz bioloģisko daudzveidību.</p>
9. Samazināt gaisu piesārņojošo vielu emisijas enerģijas ražošanas sektorā	<p><u>+, T, V/I</u> Gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšana atstās ilglaicīgu pozitīvu ietekmi uz aizsargājamo biotopu un aizsargājamo dzīvotņu ekoloģisko stāvokli un bioloģisko daudzveidību kopumā.</p>
12. Samazināt gaisu piesārņojošo vielu emisijas transporta sektorā	<p><u>+, T, V/I</u> Gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšana atstās ilgtermiņa pozitīvu ietekmi uz aizsargājamo biotopu un aizsargājamo sugu dzīvotņu ekoloģisko stāvokli un bioloģisko daudzveidību kopumā.</p>
13. Samazināt piesārņojošo vielu emisijas lauksaimniecības sektorā	<p><u>+, T, V/I</u> Gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšana atstās ilglaicīgu pozitīvu ietekmi uz aizsargājamo biotopu un aizsargājamo sugu dzīvotņu ekoloģisko stāvokli un bioloģisko daudzveidību kopumā.</p>
14. Saglabāt sugu daudzveidību un nodrošināt biotopu labvēlīgas aizsardzības mērķu sasniegšanu	<p><u>++, T, V/I</u> Visi šī RV 8 uzdevumi sniegs nozīmīgu pozitīvu ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. 14.6. uzdevumā "Savvaļas dzīvnieku glābšanas un rehabilitācijas normatīvā regulējuma un sistēmas izveide" ieteicams pievienot VVD pie līdzatbildīgām institūcijām, jo VVD ir atbildīgs par savvaļas dzīvnieku glābšanas darbu koordinēšanu piesārņojuma gadījumā jūrā un krastā.</p>
15. Pilnveidot ES nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 tīklu, balstoties uz sugu un biotopu izplatības kartēšanā iegūtajiem	<p><u>++, T/N, V/I</u> Visiem šā RV uzdevumiem, kuri ir saistīti ar bioloģiskās daudzveidības aizsardzības politiku pilnveidi un attiecīgu normatīvo aktu pilnveidi, ir nozīmīga netieša ietekme uz bioloģisko daudzveidību.</p>

Rīcības virziens	Vērtējums
datiem, kā arī ņemot vērā jaunāko zinātnisko pētījumu un monitoringa datus	
16. Aizsargājamo sugu dzīvotņu un biotopu atjaunošana un apsaimniekošana	<u>++, T, V/I</u> Aizsargājamo biotopu atjaunošana un apsaimniekošana nodrošinās nozīmīgu pozitīvu tiešu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību gan vidējā, gan ilgtermiņā.
17. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs	<u>++, +/-, T, V/I</u> Uzdevumi, kuru mērķis ir atbalsta kapacitātes palielināšana, nodrošinās netiešu pozitīvu ietekmi, veicinot efektīvāku darbību. Tieši pasākumi nozīmīgākās ietekmes tautsaimniecības nozarēs nodrošinās tiešu nozīmīgu pozitīvu ieguldījumu bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanai. Tomēr rīcības virzienā <i>Dabisku procesu plašāka pielietojuma veicināšana meža apsaimniekošanā</i> ietveramie pasākumi, var tikt definēti atšķirīgi no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķu un nozares interešu skata perspektīvām, attiecīgi to ietekme var būt neviennozīmīgi vērtējama attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Vides aizsardzības un attiecīgo tautsaimniecības nozaru sadarbībā nepieciešams precīzāk formulēt izvirzītā mērķa sasniegšanai atbilstošus plānošanas un rīcības pasākumus, piemēram, dabiskās atjaunošanas platību palielināšana, nekailciršu pieejas platību palielināšana, jaukta koku sugu sastāva mākslīgās meža atjaunošanas platību palielināšana, kontrolētas dedzināšanas pielietojuma ieviešana cirsmu sakopšanā.
18. Invazīvu svešzemju sugu ietekmes mazināšana	<u>++, T, V/I</u> Uzdevumi invazīvu svešzemju sugu ietekmes mazināšanu nodrošinās tiešu nozīmīgu pozitīvu ietekmi uz aizsargājamo biotopu un aizsargājamo sugu dzīvotņu ekoloģisko stāvokli un bioloģisko daudzveidību kopumā.
19. Degradēto ekosistēmu apzināšana un atjaunošana	<u>++, T, V/I</u> Viens no šā RV uzdevumiem ir vērsts uz upju ekosistēmu atjaunošanu, kas dod piensumu ūdens kvalitātei, bioloģiskai daudzveidībai, ainavai. Otrs uzdevums ir saistīts ar visa veida degradēto teritoriju novērtēšanu, kas samazina potenciālu piesārņojumu.
20. Dabas kapitāla un ekosistēmu pārvaldības pieejas ieviešana	<u>+/-, N, V/I</u> RV ir vērsts uz jaunu visaptverošu stratēģisku pieeju un metožu izstrādi, kas var atstāt pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un ainavu ilgtermiņā, ja tiek atbilstoši izstrādāti un ieviesti. Nenoteiktība ir saistīta ar izvēlētajiem risinājumiem un rezultātu interpretācijas pielietojumu, kas

Rīcības virziens	Vērtējums
	neveiksmīgas izvēles gadījumā var atstāt arī negatīvu ietekmi.
21. Bioloģiskās daudzveidības finansējuma nodrošināšana	<u>++</u> , N, V/I Uzdevumi ir vērsti uz finansēšanas instrumentu apzināšanu un izvērtējumu bioloģiskās daudzveidības jomā. Viens no uzdevumiem vērsts uz finansējuma sistēmas pilnveidi, taču tas tiks veikts līdz VPP īstenošanas beigām. Tas varētu sniegt nozīmīgu pozitīvu ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu ilgtermiņā.
22. Pielāgošanās klimata pārmaiņām un plūdu risku pārvaldība	<u>+/-</u> , T/N, V/I Šis RV satur dažāda veida uzdevumus, kuriem var būt gan tieša, gan netieša pozitīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību, taču viens no šā RV uzdevumiem ir vērsts uz plūdu risku novēršanas pasākumu īstenošanu, mazinot upju krastu eroziju. Parasti šādām būvēm ir negatīva ietekme uz upju ekoloģisko funkcionalitāti un dabiskajiem procesiem palienēs, kas nereti ir hidromorfoloģiskās pārveidošanas sekas.
25. Notekūdeņu dūņu ilgtspējīgas apsaimniekošanas sistēmas izveidošana	<u>+</u> , N, V/I Dūņu apsaimniekošana saistīta ar piesārņojuma emisiju un ar to saistītu eutrofikācijas procesu mazināšanu, tas atstās pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību
27. Hidrotehnisko būvju un citu šķēršļu negatīvās ietekmes uz upju ekosistēmām mazināšana	<u>++</u> , T/N, V/I Šis RV paredz virkni uzdevumu upju brīva plūduma un ekoloģiskās funkcionēšanas uzlabošanai, kas nodrošinās pozitīvu ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.
28. Virszemes ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes saglabāšana un uzlabošana	<u>++</u> , N, V/I Šā RV uzdevumi ir saistīti ar virszemes ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes jomas pārvaldības, uzraudzības un plānošanas risinājumu pilnveidi, kā arī attiecīgu normatīvo aktu pilnveidi, tādējādi sniedzot atbalstu bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanai.
29. Ilgtspējīgas lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības un ostu politikas īstenošana, lai samazinātu ūdens vidē novadīto piesārņojumu	<u>+/-</u> , T, V/I Videi draudzīgu meliorācijas risinājumu ieviešanā būtiska ir to pareiza plānošana un praktiskā īstenošana, jo ir novēroti gadījumi, kad tiek ietekmēti dabiski vai dabiskojošies upju posmi, tādējādi kavējot bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanu, ekoloģiski pilnvērtīgi funkcionējošu ekosistēmu atjaunošanos un palielinot hidromorfoloģisko slodzi. Šis RV ietver arī uzdevumus, kas vērsti uz mēslojuma un aizsarglīdzekļu izmantošanu lauksaimniecībā. Nenoteiktība ir saistīta ar izvēlētajiem risinājumiem, kas neveiksmīgas izvēles gadījumā var atstāt arī negatīvu ietekmi.

Rīcības virziens	Vērtējums
30. Zemūdens trokšņa piesārņojuma jūrā apzināšana un mazināšana	<u>+, N, V/I</u> Zemūdens trokšņa piesārņojuma jūrā mazināšana atstās pozitīvu ietekmi uz jūras bioloģisko daudzveidību, samazinās dzīvotņu degradācijas riskus aizsargājamām sugām.
31. Jūras ekosistēmas atveseļošana, ilgtspējīgi izmantojot jūras resursus un īstenojot jūras stratēģiju	<u>++, T/N, V/I</u> RV ietver arī jūras stratēģijas īstenošanu, kam ir sagaidāma pozitīva ietekme uz jūras bioloģisko daudzveidību.
32. Jūras aizsargājamo jūras teritoriju un to tīkla attīstība, tai skaitā Latvijas Eiropas Ekskluzīvajā zonā	<u>++, N, V/I</u> Šā RV uzdevumi ir tieši vērsti uz jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ietverot gan pētnieciskas aktivitātes, gan dabas aizsardzības plānu izstrādi, kas ilgtermiņā atstās būtiski pozitīvu ietekmi.
33. Veicināt notekūdeņu apsaimniekošanas ilgtspēju, kvalitāti un efektivitāti	<u>+, T/N, V/I</u> Ilgtspējīga notekūdeņu apsaimniekošana saistīta ar piesārņojuma emisiju samazināšanu, kas atstās pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, īpaši ūdeņu ekosistēmās.
34. Biogēnu slodzes samazināšana jūrā atbilstoši HELCOM mērķiem	<u>+, T, V/I</u> Piesārņojuma slodzes samazināšana radīs tiešu pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.
35. Kuģu balasta ūdens un nosēdumu (kaitīgo ūdens organismu un patogēno mikroorganismu) un bioloģiskā apauguma apdraudējuma jūras ekosistēmai novēršana	<u>++, T/N, V/I</u> Dažādi uzdevumi, kas ietver gan kontroli, gan datu vākšanu, normatīvos aktu pilnveidi, kā arī aktivitāšu veikšanu ostās. Tie pozitīvi ietekmē ne tikai jūras ūdens kvalitāti, bet arī aizsargā jūras bioloģisko daudzveidību. Šā RV uzdevumi ir tieši vērsti uz jūras ūdens kvalitātes uzlabošanu un invazīvu svešzemju sugu izplatības mazināšanu, būtisku pozitīvu ietekmējot jūras bioloģisko daudzveidību.
36. Nodrošināt atkritumu pieņemšanu no kuģiem ostās	<u>+, T/N, V/I</u> Piesārņojuma slodzes samazināšana radīs pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.
37. Atbilstošu reaģēšanas spēju nodrošināšana uz piesārņojumu jūrā atbilstoši HELCOM prasībām	<u>+, N, V/I</u> Valsts gatavības paaugstināšana reaģēšanai piesārņojuma gadījumā jūrā šāda notikuma iestāšanās gadījumā samazina sasmērēšanās risku un paaugstina sasmērēto (t.sk., aizsargājamo) putnu izdzīvošanas iespējas.
38. Piesārņojumu likvidēšana vēsturiski piesārņotās vietās (HELCOM noteikto vides karsto punktu Latvijā svīturošanu no saraksta)	<u>+, T, V/I</u> Piesārņojuma slodzes samazināšana radīs tiešu pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.
40. Jūru piesārņojošo atkritumu problēmas	<u>+, N, V/I</u> Jūru piesārņojošo atkritumu daudzuma samazināšana galvenokārt rada pozitīvu ietekmi uz jūras piekrastes ainavu,

Rīcības virziens	Vērtējums
mazināšana, izmantojot labākās pieejamās prakses	kā arī samazina piesārņojuma slodzi un, secīgi, rada tiešu pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.
41. Atkritumu apsaimniekošana un virzība uz nulles piesārņojumu un apritīgumu ražošanas procesos	<u>+</u> , <u>N</u> , <u>V/I</u> Uzdevumi piesārņojuma slodzes samazināšanai radīs netiešu pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.
42. Pilnveidot piesārņojošo darbību pārraudzības un kontroles sistēmu	
43. Ierobežot bīstamo ķīmisko vielu apriti	

4.6. Ūdens resursi un plūdu riski

Ūdens pārvaldības un apsaimniekošanas jomā ir izstrādāti un regulāri (reizi sešos gados) atjaunoti trīs plānošanas dokumenti: (1) upju baseinu apsaimniekošanas plāni; (2) plūdu risku pārvaldības plāni; (3) jūras vides stratēģija un pasākumu programma. Papildus tam ir izstrādāts Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāns un Ūdensapgādes investīciju plāns 2021. – 2027. gadam. Šiem dokumentiem ir nozīmīga ietekme uz ūdens resursu stāvokli, kā arī plūdu pārvaldību.

VPP2027 ir papildinoša nozīme, iekļaujot tos pasākumus, kas izriet no jaunām, papildus saistībām ūdens resursu pārvaldībā. Jāatzīmē, ka VPP2027 aktuālākajā vērtētajā redakcijā politikas virzienā “Panākta droša ūdens resursu izmantošana” iztrūkst skaitliskās vērtības diviem rezultatīvajiem rādītājiem (“7.2.1. Iedzīvotāju skaits, kas saņem atbilstošas kvalitātes dzeramo ūdeni” un “7.2.3. Dzeramā ūdens ķīmiskās kvalitātes rādītāju koncentrāciju pārsniegumu īpatsvars”), kas liedz veikt atbilstošo mērķu izvērtējumu (skat. arī 5. nodaļu “Risīnājumi būtiskāko ietekmju novēršanai un samazināšanai”).

Rīcības virziens	Vērtējums
3. Palielināt CO ₂ piesaisti	<u>+</u> , <u>N</u> , <u>V/I</u> Iekļautie uzdevumi ir kompleksi un vērsti uz zemes izmantošanu un var atstāt netiešu pozitīvu ietekmi uz ūdens resursiem.
4. Mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm	<u>+</u> , <u>N</u> , <u>V/I</u> Tā kā tiek plānota pašvaldību un tautsaimniecības nozaru pielāgošanās klimata pārmaiņām stratēģiju, plānu vai vadlīniju izstrāde, tad šiem dokumentiem var būt netieša ietekme ilgtermiņā uz ūdens resursu un plūdu jomu.
14. Saglabāt sugu daudzveidību un nodrošināt biotopu	<u>++</u> , <u>T</u> , <u>I/V,I</u> Uzdevumu īstenošana dod nozīmīgu pozitīvu ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, līdz ar to ir sagaidāma arī vērā ņemama pozitīva ietekme un ūdens ekosistēmām.

Rīcības virziens	Vērtējums
labvēlīgas aizsardzības mērķu sasniegšanu	
15. Pilnveidot ES nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 tīklu, balstoties uz sugu un biotopu izplatības kartēšanā iegūtajiem datiem, kā arī ņemot vērā jaunāko zinātnisko pētījumu un monitoringa datus	<u>+, N, V/I</u> Uzdevumu īstenošana atstās pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, kam būs nozīmīga netieša ietekme uz ūdens ekosistēmām.
16. Aizsargājamo sugu dzīvotņu un biotopu atjaunošana un apsaimniekošana	<u>+, T, I/V/I</u> Aizsargājamo biotopu atjaunošana un apsaimniekošana - dos nozīmīgu pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, t.sk. uz ūdens ekosistēmām.
17. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs	<u>+, T, I/V/I</u> Pilotprojekti lauksaimniecībā un pasākumi mežsaimniecībā atstās tiešu pozitīvu ietekmi uz ūdens resursiem.
18. Invazīvu svešzemju sugu ietekmes mazināšana	<u>+, T, I/V/I</u> Invazīvu svešzemju sugu ietekmes mazināšana sekmēs arī invazīvo sugu mazināšanu ūdens ekosistēmās.
19. Degradēto ekosistēmu apzināšana un atjaunošana	<u>++, T/N, V/I</u> Viens no uzdevumiem vērsts uz upju ekosistēmu atjaunošanu, kas dod piensumu ūdens kvalitātes uzlabošanai. Otrs uzdevums ir saistīts ar visa veida degradēto teritoriju novērtēšanu, tāpēc netieša ietekme varētu tikt sagaidīta arī uz ūdens resursiem.
22. Pielāgošanās klimata pārmaiņām un plūdu risku pārvaldība	<u>+/-, T, I/V, I</u> Viens uzdevums ir tieši vērsts uz tiešu plūdu risku novēršanas pasākumu īstenošanu, mazinot upju krastu eroziju. Tiek plānots nostiprināt vai būvēt jaunus plūdu aizsardzības risinājumus. Parasti šādām būvēm ir negatīva ietekme uz upju dabisko palieni, jo tiek veikta hidromorfoloģiska pārveidošana. Tā kā RV satur dažāda veida uzdevumus, tiem var būt gan tieša, gan netieša ietekme.
23. Datus un zināšanās balstīta jūras telpiskā plānošana un jūras krasta erozijas pārvaldības uzlabošana	<u>+, N, V/I</u> 3 uzdevumi, kas vērsti uz zināšanu, informāciju, politikas izstrādi saistībā ar jūras vidi un piekrasti, kas vidējā un ilgtermiņā atstās netiešu pozitīvu ietekmi uz jūras vidi.

Rīcības virziens	Vērtējums
24. Ūdens resursu ieguves risku novērtēšana, resursu izmantošanas lietderības un lietus ūdeņu izmantošana mājāsaimniecībās	<u>+, T/N, V/I</u> 5 uzdevumi, kas vērsti uz ūdens resursu ieguves risku novērtējumu izstrādi, lietusūdeņu izmantošanas popularizēšanu, dzeramā ūdens apgādes sistēmas zudumu novēršanu, atstās tiešu un netieši ietekmi uz ūdens resursu racionālu izmantošanu vidējā un ilgtermiņā.
25. Notekūdeņu dūņu ilgtspējīgas apsaimniekošanas sistēmas izveidošana	<u>+/-, T/N, V/I</u> Uzdevumi, kuri vērsti uz notekūdeņu dūņu apsaimniekošanas infrastruktūras uzlabošanu, atstās netiešu pozitīvu ietekmi uz ūdens kvalitāti ilgtermiņā. Dūņu apsaimniekošana saistīta arī ar emisiju mazināšanu, augsnes ielabošanas iespējām, ja dūņas tiek atbilstoši apstrādātas. Nenoteiktība ir saistīta ar izvēlētajām pārstrādes metodēm, lokāciju, kas var atstāt gan pozitīvu, gan negatīvu ietekmi uz ūdens vidi.
26. Pazemes ūdeņu resursu pārvaldības uzlabošana	<u>+,T/N, V/I</u> Prioritāšu apzināšana, pamesto urbumu noslēgšana un sausuma negatīvās ietekmes uz pazemes ūdens resursiem izvērtēšana, atstās pozitīvu tiešu un netiešu ietekmi uz pazemes ūdeņu resursiem.
27. Hidrotehnisko būvju un citu šķēršļu negatīvās ietekmes uz upju ekosistēmām mazināšana	<u>+,T/N, V/I</u> Visi uzdevumi ir vērsti uz negatīvo ietekmju mazināšanu uz ūdens ekosistēmām no hidrotehniskām būvēm un citiem šķēršļiem, kuru īstenošana atstāt tiešu pozitīvu ietekmi uz upju ekosistēmām.
28. Virszemes ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes saglabāšana un uzlabošana	<u>++,T/N, V/I</u> Uzdevumi ir vērsti gan uz stratēģiju, plānu aktualizāciju, sadarbību, kā arī viena no būtiskākajām pārvaldības instrumenta - UBAP sagatavošanu un ieviešanu, kam ir nozīmīga pozitīva ietekme uz ūdens resursiem.
31. Jūras ekosistēmas atveseļošana, ilgtspējīgi izmantojot jūras resursus un īstenojot jūras stratēģiju	<u>++,T/N, V/I</u> Ietver arī jūras stratēģijas īstenošanu, kam ir pozitīva ietekme uz jūras ūdens resursiem. Uzdevumi ir dažādi, taču galvenokārt to ietekme būs vidējā vai ilgtermiņā.
32. Aizsargājamo jūras teritoriju un to tīkla attīstība, tai skaitā Latvijas Eiropas Ekskluzīvajā zonā	<u>++/,N, V/I</u> Lai arī uzdevumi ir vērsti uz jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ietverot gan pētnieciskas aktivitātes, gan dabas aizsardzības plānu izstrādi, tiem sniedz arī būtisku ieguvumu ūdens resursu pārvaldībai.
33. Veicināt notekūdeņu apsaimniekošanas ilgtspēju, kvalitāti un efektivitāti	<u>++,T/N, V/I</u> Dažādi uzdevumi, kas ietver gan pētniecību, gan datu vākšanu, normatīvos aktu pilnveidi, kā arī aktivitāšu veikšanu vidē.
34. Biogēnu slodzes samazināšana jūrā atbilstoši HELCOM mērķiem	<u>+, N, V/I</u> Lai arī pārsvarā tiek piedāvāti pētniecības pasākumi biogēno slodžu izpētei, tie atstās netiešu pozitīvu ietekmi ilgtermiņā.

Rīcības virziens	Vērtējums
35. Kuģu balasta ūdens un nosēdumu (kaitīgo ūdens organismu un patogēno mikroorganismu) un bioloģiskā apauguma apdraudējuma jūras ekosistēmai novēršana	<u>++,T/N, Ī/V/I</u> Dažādi uzdevumi, kas ietver gan kontroli, gan datu vākšanu, normatīvos aktu pilnveidi, kā arī aktivitāšu veikšanu ostās. Tie pozitīvi ietekmē ne tikai jūras ūdens kvalitāti, bet arī aizsargā jūras bioloģisko daudzveidību.
36. Nodrošināt atkritumu pieņemšanu no kuģiem ostās	<u>++,T/N, Ī/V/I</u> 3 uzdevumi, no kuriem divi ir vērsti uz infrastruktūras pilnveidi, kas pozitīvi ietekmē ne tikai jūras ūdens kvalitāti, bet arī aizsargā jūras bioloģisko daudzveidību.
38. Piesārņojumu likvidēšana vēsturiski piesārņotās vietās (HELCOM noteikto vides karsto punktu Latvijā svītrosānu no saraksta)	<u>+, T, V/I</u> Piesārņoto vietu sanācija atstās tiešu pozitīvu ietekmi uz ūdens resursiem ilgtermiņā.
40. Jūru piesārņojošo atkritumu problēmas mazināšana, izmantojot labākās pieejamās prakses	<u>++,T/N, Ī/V/I</u> Uzdevumi, kas vērsti uz konkrētu aktivitāšu veikšanu, kā arī politikas izstrādi, izglītošanu, informēšanu. Ietver arī sadarbību HELCOM ietvaros, risinot pārrobežu piesārņojumu.
42. Pilnveidot piesārņojošo darbību pārraudzības un kontroles sistēmu	<u>+, N, V/I</u> Uzdevumi, kas vērsti uz kontroles uzraudzību un tās pilnveidi, kā arī informēšanas pasākumi, atstās pozitīvu netiešu ietekmi uz ūdens resursiem ilgtermiņā.
43. Ierobežot bīstamo ķīmisko vielu apriti	

4.7. Augsne

VPP2027 augsnes aizsardzību neizdala kā atsevišķu politikas jomu, bet uzdevumi, kas vērsti uz augsnes stāvokļa uzlabošanu vai ietekmē augsnes stāvokli identificējami dažādos rīcības virzienos.

Vienlaikus, sagatavojot Vides pārskatu, konstatēts, ka Latvijā ir ļoti nepilnīga un sadrumstalota informācija par augsnes kvalitāti. Tas attiecas gan uz agroķīmisko analīžu rezultātiem (Zemes pārskatā 2019 norādīts, ka augsnes agroķīmisko izpētes rezultātā iegūtā informācija par 2016., 2017. un 2018. gadu kopumā nesniedz reprezentatīvu informāciju par izmaiņām augsnes auglībā un tendencēm), tāpat informācija par augsnes piesārņojumu nav iegūta sistemātiski un nesniedz reprezentatīvu informāciju. Nepietiekams augsnes monitoringa līmenis kā problēma ir apzināts arī Eiropas Savienības mērogā³¹, tāpēc būtu nepieciešams nākamajā plānošanas periodā paplašināt zemes monitoringa programmu, lai iegūtu pilnīgāku informāciju par Latvijas augšņu stāvokli un tā virzību.

³¹ Roadmap New Soil Strategy - healthy soil for a healthy life (Ref. Ares(2020)6391319 - 05/11/2020)

VPP2027 ietvertie rīcības virzieni galvenokārt ir vērsti uz šādiem augsnes aizsardzībai nozīmīgiem aspektiem – oglekļa piesaisti un uzkrāšanu augsnē, erozijas procesu apzināšanu un erozijas ierobežošanu, informācijas aktualizāciju par piesārņotām un potenciāli piesārņotām vietām un degradēto vietu atjaunošanu. Ņemot vērā kopējo piesārņoto vietu skaitu (241) un potenciāli piesārņoto vietu skaitu (vairāk nekā 3500 vietas), tika rekomendēts izvērtēt iespēju īstenot lielāku skaitu piesārņotu vietu sanācijas projektu (plānotais rezultatīvais rādītājs uz 2027. gadu 3 projekti). Rezultatīvais rādītājs palielināts līdz 4 vietām 2027. gadā. Pozitīvi vērtēti uzdevumi, kas vērsti uz degradēto vietu atjaunošanu, un rīcības, kas novērš jaunu degradētu vietu rašanos, jo šādi pasākumi tieši pozitīvi ietekmē zemes atkārtotas izmantošanas rādītājus, kas ir būtiski, lai apturētu aizņemto zemes platību neto pieaugumu. Cita veida uzdevumi, kas būtu vērsti uz aizņemto zemes platību pieauguma samazināšanu, VPP2027 nav ietverti.

Augsnes aizsardzība viennozīmīgi ir starpsektoriāls jautājums, tāpēc laba stāvokļa sasniegšanai ir svarīga vidi saudzējoša lauksaimniecības politika, kas vērsta uz augsnes auglības saglabāšanu un piesārņojuma samazināšanu. Ciktāl tas skar zemes, t.sk. lauksaimniecības zemes, saistību ar citām vides jomām (ūdens kvalitāti, bioloģisko daudzveidību) VPP2027 paredz uzdevumus, kas potenciāli nodrošinās labāku augsnes aizsardzību. Šajā kontekstā viena no rīcības virzieniem “Notekūdeņu dūņu ilgtspējīgas apsaimniekošanas sistēmas izveidošana” ietekme uz augsnes kvalitāti vērtēta kā neviennozīmīga. Kā jau norādīts esošās situācijas raksturojumā, tad notekūdeņu dūņu izmantošana lauksaimniecībā rada risku paaugstinātām nitrātjonu koncentrācijām, tāpat tās var būt citu piesārņojošu vielu avots. Nenoteiktība ir saistīta ar izvēlētajām pārstrādes metodēm un tālāku izmantošanu, kas var atstāt gan pozitīvu, gan negatīvu ietekmi uz augsnes kvalitāti. Vienlaikus uzskatāms, ka spēkā esošās procedūras darbību izvērtēšanai un atļauju izsniegšanai ir pietiekamas, lai potenciāli negatīvās ietekmes varētu tikt novērstas īstenošanas gaitā.

Rīcības virziens	Vērtējums
3. Palielināt CO ₂ piesaisti	<u>+, N, V/I</u> Ietver uzdevumus, kas vērsti uz politikas pilnveidi, kuri ir kompleksi, vērsti uz zemes izmantošanu un var rast pozitīvu ietekmi uz augsnes stāvokli.
6. Degradēto derīgo izrakteņu (būvmateriālu izejvielu) ieguves vietu rekultivācija	<u>++, T, V/I</u> Finanšu un organizatoriskos instrumentu ieviešana, kas sekmē savlaicīgu ieguves vietu rekultivāciju un nerada jaunas degradētas ieguves vietas, tieši ietekmē zemes atkārtotas izmantošanas rādītājus, kas ir būtiski, lai apturētu aizņemto zemes platību neto pieaugumu.
14. Saglabāt sugu daudzveidību un nodrošināt biotopu labvēlīgas aizsardzības mērķu sasniegšanu	<u>+, T/N, V/I</u> Aizsargājamo teritoriju tīkla pilnveidošana, aizsargājamo biotopu atjaunošana un apsaimniekošana un dabas aizsardzības līmeņa paaugstināšana potenciāli rada vērā ņemamu pozitīvu ietekmi uz augsnes kvalitāti.
15. Pilnveidot ES nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 tīklu, balstoties uz sugu un biotopu izplatības kartēšanā iegūtajiem datiem, kā arī ņemot vērā	Starp plānotajiem uzdevumiem īpaši izdalāms 17.4. uzdevums, kas paredz bioloģiskās daudzveidības palielināšanas rezultātos balstītas atbalsta sistēmas pilotprojektu plānošanu un īstenošanu lauksaimniecībā, tādējādi radot priekšnosacījumus sinerģijai starp dabas aizsardzību un lauksaimniecību, kas potenciāli nodrošina labāku augsnes aizsardzību.

Rīcības virziens	Vērtējums
jaunāko zinātnisko pētījumu un monitoringa datus	
17. Aizsargājamo sugu dzīvotņu un biotopu atjaunošana un apsaimniekošana	
19. Degradēto ekosistēmu apzināšana un atjaunošana	<u>+, T, V/I</u> Degradēto ekosistēmu apzināšana un atjaunošana tieši ietekmē zemes atkārtotas izmantošanas rādītājus, kas ir būtiski, lai apturētu aizņemtā zemes platību neto pieaugumu.
22. Pielāgošanās klimata pārmaiņām un plūdu risku pārvaldība	<u>+, T, V/I</u> Rīcības virzieni paredz īstenot uzdevumus upju un jūras krastu erozijas mazināšanai, kas ir viens no nozīmīgiem augsnes aizsardzības pasākumiem, jo samazina augsnes nonešanu vai noskalošanu.
28. Virszemes ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes saglabāšana un uzlabošana	<u>++, T, V/I</u> Tā kā upju baseinu apsaimniekošanas plāni lielākoties vērsti gan uz lauksaimniecisku, gan nelauksaimnieciskus slodžu mazināšanu no difūziem avotiem, tad pasākumu programmu īstenošanai sagaidāma nozīmīga pozitīva ietekme uz augsnes kvalitāti.
29. Ilgtspējīgas lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības un ostu politikas īstenošana, lai samazinātu ūdens vidē novadīto piesārņojumu	<u>++, T, V/I</u> Ilgtspējīgas lauksaimniecības un mežsaimniecības prakse ir tieši saistīta ar augsnes kvalitāti, tāpēc rīcības virzienam sagaidāma pozitīva ietekme. Rīcības virziens specifiski paredz uzdevumus, kas vērsti uz mēslojumu un aizsarglīdzekļu izmantošanas radītā piesārņojuma samazināšanu.
33. Veicināt notekūdeņu apsaimniekošanas ilgtspēju, kvalitāti un efektivitāti	<u>+, N, V/I</u> Rīcības virziens paredz divus uzdevumus decentralizētās kanalizācijas sistēmu slodzes samazināšanai, kam paredzama netieša, bet vērā ņemama ietekme uz augsnes kvalitāti, veicinot piesārņojuma novēršanu.
38. Piesārņojumu likvidēšana vēsturiski piesārņotās vietās (piemēram, HELCOM noteikto vides karsto punktu Latvijā svīturošanu no saraksta)	<u>+, T, V</u> HELCOM noteiktie vides karstie punkti un neaktīvo, likvidēto rūpniecības objektu teritorijas Latvijā ietver vēsturiski piesārņotas vietas, kur paredzēts veikt vides atveseļošanas pasākumus, tādējādi labvēlīgi ietekmējot augsnes stāvokli.
41. Atkritumu apsaimniekošana un virzība	<u>+, T/N, V/I</u> Rīcības virziens ietver divus augsnes aizsardzībai īpaši nozīmīgus uzdevumus - sekmēt un veicināt LPTP ieviešanu

Rīcības virziens	Vērtējums
uz nulles piesārņojumu un apritīgumu ražošanas procesos	lielajos uzņēmumos un realizēt piesārņoto vietu sanācijas projektus. Ņemot vērā kopējo piesārņoto vietu skaitu (241), būtu nepieciešams īstenot lielāku skaitu piesārņotu vietu sanācijas projektu (plānotais rezultatīvais rādītājs uz 2027. gadu 3 projekti), lai sasniegtu vērā ņemamu pozitīvu ietekmi.
42. Pilnveidot piesārņojošo darbību pārraudzības un kontroles sistēmu	<u>+, N, V/I</u> Rīcības virziens vērsts uz kontroles un uzraudzības pilnveidi, kā arī paredz esošā piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu pārvaldības modeļa pilnveidi (ieskaitot PPPV reģistru). Plānoto uzdevumu īstenošanai sagaidāma netieša pozitīva ietekme uz augsnes kvalitāti.
43. Ierobežot bīstamo ķīmisko vielu apriti	<u>+, N, V/I</u> Tā kā bīstamās ķīmiskās vielas tiek plaši lietotas un konstatētas vides monitoringā, tad uzdevumu īstenošanai sagaidāma labvēlīga ietekme uz augsnes piesārņojuma līmeni.

5. Risinājumi būtiskāko ietekmju novēršanai un samazināšanai

Ieteikumi, lai novērstu vai mazinātu VPP2027 īstenošanas ietekmes uz vidi, sagatavoti, vērtējot VPP2027 redakciju pirms sabiedriskās apspriešanas. Risinājumi iekļauj gan VPP2027 iestrādājamus labojumus, gan risinājumus, kas ņemami vērā VPP2027 īstenošanas etapā. Ja SIVN ietvaros ir konstatētas tādas ietekmes, kuras var mazināt, iestrādājot labojumus VPP2027 tekstā, tiek norādīts, vai attiecīgais ieteikums ir ņemts vērā un risinājums ticis iestrādāts, vai arī nē.

Ņemot vērā VPP2027 detalizācijas pakāpi, uzdevumu vērtējums sagatavots ar pieņēmumu, ka plānoto rīcību ietvaros tiks īstenoti tādi pasākumi, kas saskaņoti un vērsti uz VPP2027 ietverto rezultatīvo rādītāju sasniegšanu, lai izvairītos no situācijas, ka plānotie mērķi netiek sasniegti, neprecīzi noformulēta uzdevuma rezultātā.

Veicot VPP2027 SIVN, plānošanas dokumentā netika konstatētas izslēdzošas ietekmes, līdz ar to zemāk tabulā uzskaitītie risinājumi ir vērtējami kā ieteikumi turpmākai ietekmes mazināšanai.

5.1. tabula. Risinājumi, lai samazinātu būtiskas ietekmes uz vidi

Nr.	Ieteikumi ietekmes mazināšanai	Skaidrojums	Komentārs
1.	Papildināt uzdevumu klāstu, lai nodrošinātu visu Vides politikas pamatsistēmas uzlabošanai izvirzīto apakšmērķu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanu	Vides politikas pamatsistēmas uzlabošanai VPP2027 tiek izvirzīti pieci apakšmērķi ar konkrētiem rezultatīviem rādītājiem, kuri vērsti uz vides stāvokļa uzlabošanu un ietekmes samazināšanu vai novēršanu. Esošā VPP2027 redakcija nenodrošina visu plānoto apakšmērķu sasniegšanu, tāpēc rekomendējama rīcības virzienu papildināšana ar atbilstošiem uzdevumiem. Ieteicams stiprināt arī sadarbību ar nevalstisko sektoru, attīstot vidi ilgtspējīgai, uz rezultātu orientētai nevalstisko organizāciju darbībai.	VPP2027 redakcija pilnveidota. Ir ietverti vairāki (5) uzdevumi rezultatīvā rādītāja (RR 1.1.4.) sasniegšanai. Nevalstiskā sektora iesaiste tiks nodrošināta VPP2027 īstenošanas gaitā. VARAM vērtējumā sadarbība tiek nodrošināta vides NVO Vides konsultatīvās padomes (VKP) ietvaros, nodrošinot VKP sanāksmju organizēšanu un VKP sekretariāta funkciju izpildi.
2.	Nodrošināt saskaņotību starp bioloģiskās daudzveidības, augsnes aizsardzības un ūdens un jūras pārvaldības jomu uzdevumiem, lai sasniegtu izvirzītos mērķus ietekmes samazināšanai	Ūdens un jūras pārvaldības tēmas ir cieši saistītas ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Taču ir ieteicams pārskatīt, pašreizējos rīcības virzienos ietverto uzdevumu saturisko segumu, lai novērstu dublēšanos, sadrumstalotību un mērķtiecīgāk risinātu problēmas. Tas attiecas uz degradēto teritoriju, vēsturiski piesārņoto vietu sanācību, upju atjaunošanas pasākumiem, jaunu AJT dibināšanu, un esoši AJT efektivitātes izvērtēšanu	Saglabāta pieeja plānot uzdevumus vides jomu ietvaros. VARAM vērtējumā politikas ir pietiekami integrētas un iespēju robežās ir novērsta to dublēšanās. VARAM informē, ka VPP2027 ietvertais 38.rīcības virziens "Piesārņojumu likvidēšana vēsturiski piesārņotās vietās (HELCOM noteikto vides karsto punktu Latvijā svītrosānu no saraksta)", kura ietvaros paredzēts īstenot paliekošā piesārņojuma monitoringu un kontroli rūpniecības karstajos punktos, t.sk. neaktīvo, likvidēto objektu teritorijās un veikt vides atveseļošanas pasākumus jau daļēji ietver saskaņotību starp augsnes aizsardzības, ūdens un jūras pārvaldības jomu pasākumiem, lai sasniegtu izvirzītos mērķus ietekmes samazināšanai. Lai nodrošinātu vides aizsardzības aspektu visaptverošu integrāciju, Eiropas Savienības fondu investīcijas 2021.-2027.gada plānošanas periodā paredz atbalstu visu Vides pārskata ieteikumā ietverto tēmu un ar to saistīto problēmu risināšanai. Piemēram,

Nr.	Ieteikumi ietekmes mazināšanai	Skaidrojums	Komentārs
			<p>Darbības programma 2021.-2027.gada plānošanas periodā paredz kompleksu specifisko atbalsta mērķi 2.2.3. "Uzlabot dabas aizsardzību un bioloģisko daudzveidību, "zaļo" infrastruktūru, it īpaši pilsētvidē, un samazināt piesārņojumu", kur investīcijas mērķētas vēsturiski piesārņoto vietu sanācijai, pasākumiem bioloģiskās daudzveidības veicināšanai un saglabāšanai, vides monitoringam un gaisa piesārņojuma samazināšanai. Vienlaikus ES fondu atbalsts paredzēts arī ilgtspējīgas ūdenssaimniecības veicināšanai, tādējādi jau ES fondu plānošanas kontekstā ņemts vērā ieteikumā minētais attiecībā uz mērķtiecību problēmu risināšanā, jo sevišķi attiecībā uz piesārņojuma samazināšanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.</p> <p>Plānotās ES fondu investīcijas ūdens kvalitātes uzlabošanai var pozitīvi ietekmēt attīstību pastarpināti saistītās jomās. Attiecīgi, ES fondu investīcijas noteiktā atbalsta jomā tiek skatītas kopsakarībā un mērķētā virzībā kā kompleksu pasākumu kopums, kas horizontāli caurvij arī citus specifiskā atbalsta mērķus.</p>
3.	Paredzēt nepieciešamās darbības, lai izstrādātu pasākumu kopumu, kas vērsts uz nulles piesārņojuma politikas īstenošanu un uzraudzību	Ņemot vērā, ka ES 2021. gadā nāca klajā ar jaunu rīcības plānu par nulles piesārņojumu, būtu rekomendējams paredzēt arī attiecīgu Latvijas plānošanas dokumentu izstrādi	Nulles piesārņojuma principu integrācija paredzēta esošajos dokumentos. VARAM skaidro, ka, tā kā Nulles piesārņojuma rīcības plāns pats ietver informāciju par plānotiem grozījumiem dažādos tiesību aktos, tad VARAM nesaskata nepieciešamību dublēt nacionālajā līmenī ES plānu. Ņemot vērā to, ka plāns ietver ļoti daudz un dažādas likumdošanas iniciatīvas, tad caur šīm iniciatīvām arī tiks sekmīgi ieviesti plāna mērķi.
4.	Uzlabot rūpniecisko avāriju novēršanu	Rekomendējams plānot uzdevumus sadarbībā ar pašvaldībām, kas nodrošinātu uzlabojumus rūpniecisko avāriju novēršanā.	VARAM uzskata, ka nav indikācijas, ka pašreizējais regulējums rūpniecisko avāriju novēršanas jomā ir nepietiekams un nepieciešami kādi būtiski uzlabojumi.
5.	Papildināt RV 49. "Rīcībpolitikas dokumentu īstenošana" iekļaujot uzdevumu "Kūdras ilgtspējīgas	Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādņu 2020.-2030. gadam īstenošana ir tieši saistīta politikas rezultatīvo rādītāju	Ņemts vērā, papildinot VPP2027.

Nr.	Ieteikumi ietekmes mazināšanai	Skaidrojums	Komentārs
	izmantošanas pamatnostādnes 2020.-2030. gadam”	“Nemetālu minerālu un kūdras ieguve”.	
6.	Paredzēt uzdevumus normatīvā regulējuma vides trokšņa jomā pilnveidošanai	VPP2027 nenodrošina politikas rezultāta (PR5.4. (RR 5.4.2.)) sasaisti ar konkrētiem rīcības virzieniem un uzdevumiem. Nav atspoguļoti plānotie uzdevumi normatīvo aktu pilnveidošanā satiksmes un rūpniecisko avotu radītā trokšņa pārvaldības un vides trokšņa novērtēšanas telpās jomās, ko VARAM plāno izstrādāt sadarbībā ar nozaru ministrijām.	Ņemts vērā, izvērtējot lietderību; veikti precizējumi VPP2027.
7.	Pilnveidot telpiskās plānošanas uzraudzības sistēmu vides kvalitātes normatīvu ievērošanas nodrošināšanai vides trokšņa kontekstā	Līdzšinēja prakse liecina, ka, veicot telpisko plānošanu un teritoriju apbūvi, bieži netiek ņemts vērā trokšņa piesārņojums un paredzēti risinājumi ietekmes mazināšanai. Ietekmes mazināšanai rekomendējami pasākumi, kas vērsti uz telpiskās plānošanas sistēmas pilnveidošanu un sadarbību ar pašvaldībām trokšņa pārvaldības jomā.	VPP2027 paredz pilnveidot normatīvo regulējumu vides trokšņa pārvaldībā.
8.	Plūdu riska pārvaldības pasākumu plānošana, pielietojot dabisku ekosistēmu principus	Plānojot pasākumus upju krastu erozijas mazināšanai un izstrādājot, ieviešot plūdu riska pārvaldības plānošanas dokumentus, nepieciešams ietvert plānoto pasākumu ietekmes izvērtējumu uz bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu funkcijām. Tāpat plūdu pārvaldības plāniem un pasākumiem būt iespējami plaši jāpielieto dabisku ekosistēmu un tiem līdzīgi infrastruktūras risinājumi.	Jāņem vērā īstenošanas gaitā. VARAM pēc būtības piekrīt, taču informē, ka to jau paredz gan likumdošana, gan ES fondu 2021.-2027.gadam plānošanas dokumenti. Tā saucamās “pelēkās” infrastruktūras objektu izveidei likumdošanas paredz saskaņošanu ar vides aizsardzības institūcijām – tehniskos noteikumus, sākotnējo ietekmes uz vidi novērtējumu vai pilno ietekmes uz vidi novērtējumu. Attiecībā uz dabiskajiem jeb “zaļajiem” risinājumiem, “Eiropas Savienības fondu 2021.–2027. gada plānošanas perioda darbības programmas projektā” 2.1.3.specifiskā atbalsta mērķa (SAM) “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām” atbalstāmajām darbībām norādīts: “Krasta erozijas risku mazinoši pasākumi, t.sk. prioritāri zaļo

Nr.	Ieteikumi ietekmes mazināšanai	Skaidrojums	Komentārs
			<p>risinājumu piemērošana [...] vai kombinētas un hibrīda infrastruktūras ierīkošana, galveno uzmanību pievēršot pasākumiem, kas paredzēti pilsētu un blīvi apdzīvotu vietu aizsardzībai, primāri atbalstot objektus, kas novērš vai mazina vislielāko potenciālo kaitējumu videi un risku iedzīvotāju drošībai, labklājībai un veselībai.”</p>
9.	<p>Vides monitoringu papildināt ar uzdevumu novadītā piesārņojuma (P_{kop}, N_{kop}, QSP) monitorēšanai meliorācijas sistēmās (lielo meliorācijas sistēmu ietekās riska ūdensobjektos)</p>	<p>Vides pārskata izstrādes laikā tika secināts, ka nav pieejama detalizēta informācija par biogēno elementu noplūdes apjomiem no lauksaimniecības un mežsaimniecības zemēm. Būtu nepieciešams sākt veikt slodžu monitoringu vairākos riska objektos, paplašinot to skaitu katru gadu.</p>	<p>VARAM konceptuāli piekrīt, norādot, ka jāņem vērā, ka valsts vides monitoringa aptvere atbilst piešķirtajam valsts budžeta finansējumam, kas ir ierobežojošais faktors pasākumu definēšanai. Šāda papildu monitoringa plānošanai būtu nepieciešams ilgāks laiks, to varētu izdarīt uz nākamo VPP izstrādes laiku.</p>
10.	<p>Veikt biogēnu un bīstamo vielu koncentrāciju tendenču novērtējumu ūdensobjektos, pamatojoties uz sistemātisku informāciju par ūdens kvalitāti</p>	<p>Nav pieejams iegūto monitoringa datu izvērtējums. Līdzšinējā monitoringa pārskatos apkopotā informācija neļauj novērtēt tendences ūdensobjektu ūdens kvalitātē (biogēnu, bīstamo vielu saturs).</p>	<p>Jāņem vērā īstenošanas gaitā. VARAM skaidro, ka šādu tendenču novērtējumu par visiem Latvijas ūdeņiem pašlaik nevar nodrošināt.</p>
11.	<p>Paplašināt zemes monitoringa programmu, lai iegūtu pilnīgāku informāciju par Latvijas augšņu stāvokli un tendencēm</p>	<p>Latvijā ir nepilnīga un sadrumstalota informācija par augsnes kvalitāti, kas kopumā nesniedz reprezentatīvu informāciju par izmaiņām augsnes stāvoklī un tendencēm.</p>	<p>VARAM sagatavos priekšlikumu pie rīcību virzieniem un pasākumiem VPP2027 III. Nodaļas 1.6. pasākuma “Nodrošināt vides informācijas, tai skaitā monitoringa ietvaros iegūto datu, pieejamību apkopotā veidā datu bāzēs, kas ir savstarpēji saistītas” kā vienu no atbildīgajām institūcijām norādīt arī Zemkopības ministriju, pie indikatīvajiem finansējuma avotiem norādīt arī Norvēģijas finanšu instrumentu.</p> <p>Jāņem vērā, ka augsnes resursu pārvaldības jautājums pamatā ir ZM kompetencē. ZM ir izveidota Norvēģu finanšu instrumenta projekta “Ilgtspējīgas augsnes resursu pārvaldības uzlabošana lauksaimniecībā” asociēto organizāciju darba grupa, kuras ietvaros tiek veikts darbs pie uzticamas, valstij specifiskas augšņu informācijas pilnveidošanas lauksaimniecības zemē, vēsturiskās augšņu informācijas datubāzes pilnveides, nacionālas augsnes</p>

Nr.	Ieteikumi ietekmes mazināšanai	Skaidrojums	Komentārs
			<p>klasifikācijas sistēmas izstrādes utml., kur VARAM ir iesaistīta kā līdzatbildīgā institūcija.</p> <p>MK 2013. gada 28. decembra rīkojuma Nr.686 "Par Latvijas ģeotelpiskās informācijas attīstības koncepciju" 9.16. apakšpunkts nosaka, ka INSPIRE direktīvā minēto ģeotelpisko datu kopu un metadatu sagatavošanā un aktualizēšanā par augsnēm atbildīgā ir Zemkopības ministrija, VARAM līdzatbildīga.</p> <p>Zemes monitoringa programmas paplašināšana ar augšņu monitoringu neietilpst VARAM prioritāšu sarakstā. Augšņu kvalitātes monitoringa sistēmas izveide, kas ir finansiāli ietilpīga, nākotnē ir vērtējama sadarbībā ar ZM, pamatojoties uz Norvēģu finanšu instrumenta finansētā projekta rezultātiem. Pašreiz daļēju augšņu kvalitātes monitoringu veic ZM padotības iestāde VAAD.</p>
12.	Precizēt ES nozīmes biotopu monitoringa mērķus, nosakot, ka monitorings nodrošināms vismaz 10 % apjomā no platības katram ES nozīmes biotopu veidam.	Nepieciešams nodrošināt atbilstošu informāciju par visu ES nozīmes biotopu stāvokļa izmaiņu tendencēm.	<p>VARAM skaidro, ka VPP2027 projektā nav izvirzīti mērķi attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības monitoringu. Savukārt Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programmas projektā attiecībā uz biotopiem paredzēts veikt gan biotopu platību uzraudzību (katru gadu), gan kvalitātes novērtējumu Natura 2000 teritorijās un ārpus tām (fona monitoringa ietvaros). Tāpat informāciju par stāvokļa izmaiņām būs iespējams iegūt pastarpināti arī citu monitoringu veidu ietvaros.</p> <p>Bioloģiskās daudzveidības monitoringa programma plānota tā, lai pieejamā finansējuma ietvaros nodrošinātu pēc iespējas visu monitoringa programmā paredzēto monitoringa veidu veikšanu. Tādēļ VP ieteikums atbilstošāks ir bioloģiskās daudzveidības monitoringa metodiku pilnveidošanā.</p>
13.	Nodrošināt plašāku piesārņoto teritoriju sanāciju (rezultatīvais rādītājs "Piesārņotu vietu sanācijas projektu īstenošana")	Ņemot vērā kopējo piesārņoto vietu skaitu (241) un potenciāli piesārņoto vietu skaitu (vairāk nekā 3500 vietas), rekomendējams izvērtēt iespējas īstenot lielāku skaitu piesārņotu vietu sanācijas projektu (plānotais rezultatīvais rādītājs uz 2027. gadu 3 projekti), t.sk. izvērtējot	8.1.2. rezultatīvā rādītāja vērtība uz 2027. gada palielināta līdz 6 vietām, bet pēc atkārtota vērtējuma samazināta līdz 4 vietām. VARAM informē, ka rezultatīvā rādītāja vērtība atkārtoti pārvērtēta. Izvērtēšanas gaitā ir radušies papildus apsvērumi: ņemot vērā Darbības programmas Latvijai 2021.-2027.gadam projektā paredzētās investīcijas piesārņoto vietu sanācijas

Nr.	Ieteikumi ietekmes mazināšanai	Skaidrojums	Komentārs
		iespējas radīt atbalsta mehānismus šādu projektu realizācijai	projektiem, IPD/VIN uzskata, ka piesārņoto vietu sanācijas rādītāja palielināšana no 3 vietām uz 6 vietām ir pārāk optimistisks un visticamāk plānotā finansējuma ietvaros nevarētu tikt sasniegts. Tiek izskatīts kā papildu finansējuma avotu norādīt "Norvēģijas finanšu instrumenta 2014.–2021. gada perioda programma", tādējādi rādītājā varētu iekļaut vismaz trīs vēsturiski piesārņotas vietas, kur veikta sanācija. Savukārt Darbības programmas 2021.-2027.gadam ietekme uz rādītāju prognozējama vismaz vienas vienības apmērā. Lai nodrošinātu rādītāju "6 vietas", jānorāda papildu finanšu avots, kas nav kāds no iepriekš minētajiem.
14.	Paplašināt 22. Rīcības virziena nosaukumu	Zem Rīcības virziena iekļauts plašs uzdevumu klāsts, kas neaprobežojas tikai ar lietusūdeņu apsaimniekošanu un pielāgošanās stratēģiju izstrādi pašvaldībās, tāpēc virziena nosaukums būtu jāpaplašina uz "Pielāgošanās klimata pārmaiņām un plūdu riska pārvaldība"	[Redakcionāls risinājums, kuram nav būtiska ietekme uz vidi] Ņemts vērā, veicot redakcionālus precizējumus.
15.	Rezultatīvo rādītāju skaitlisko vērtību noteikšana politikas virzienā "Panākta droša ūdens resursu izmantošana"	Nav noteikti skaitliskie rādītāji diviem rezultatīvajiem rādītājiem (7.2.1. un 7.2.3.) 2024. un 2027. gadā	Nav ņemts vērā. VARAM informē, ka šie rādītāji tiks diskutēti ar Veselības inspekciju, jo tie ir Veselības inspekcijas kompetencē esoši rādītāji, ko VARAM nevar noteikt. Līdz ar to rādītāji tiks precizēti saskaņošanas laikā.
16.	Jāprecizē rezultatīvā rādītāja nosaukums zem Politikas rezultāta PR7.4. Uzlabots virszemes ūdeņu un jūras vides stāvoklis, (rādītājs 7.4.3.)	Norādītās vērtības ir izteiktas cilvēku skaitā, bet rezultatīvā rādītāja nosaukumā ir iekļauti divi rādītāji (iedzīvotāju skaits un ūdensobjektu skaits).	Rezultatīvais rādītājs precizēts. Papildus pēc sabiedriskās apspriešanas veikts precizējums: 7.4.3.rezultāta rādītāja "iedzīvotāju skaits, kam uzlabota notekūdeņu attīrīšanas kvalitāte un efektivitāte" vērtība 2027. gadam norādīta šādi "713 570 (2029)", ņemot vērā, ka rādītājs tiek sasniegts Darbības programmas 2021.-2027. gadam ietvarā, kas tiek īstenota līdz 2029. gadam.
17.	Kāpināt rezultatīvā rādītāja "1.4.3. Zaļā iepirkuma īpatsvars (finansiālā izteiksmē) valsts un pašvaldību iepirkumos" mērķa vērtību	Ņemot vērā, ka bāzes vērtība uz 2020. gadu ir augstākā nekā mērķa vērtība uz 2024. gadu, rekomendēts pārskatīt noteikto rezultatīvo rādītāju mērķa vērtības uz 2024. un 2027. gadu.	VARAM vērtējumā 2020. gada labais rezultāts (ZPI īpatsvars 29,1%) bija Covid-19 krīzes blakusparādība, jo 2020. gadā tika pārsvarā veikti pirmās nepieciešamības preču iepirkumi un iepirkumi par ES fondu līdzekļiem, kuros abos ir augsts ZPI

Nr.	Ieteikumi ietekmes mazināšanai	Skaidrojums	Komentārs
			<p>līmenis. Atgriežoties vispārējā saimnieciskā režīmā (augsta neskaidrība saglabājas termiņa noteikšanā), pieaugs to preču un pakalpojumu iepirkumu apjoms, kuros ZPI nav obligāts, kas radīs ZPI īpatsvara kritumu statistikā. Tāpēc arī VARAM uztur iepriekš plānotās rādītāju vērtības: 2024. gadā 25% un 2027. gadā 30%. Ilgtermiņā VARAM paredz, ka īpatsvars augs, tāpēc tālākā nākotnē ir prognozējama izaugsme.</p>

6. Īss iespējamo alternatīvu izvēles pamatojums un SIVN izstrādes būtiskākās problēmas

6.1. Alternatīvas un to izvēles pamatojums

Tā kā likumdošana neparedz izstrādāt alternatīvas pamatnostādnēm, veicot VPP2027 SIVN, ir izvēlēta un novērtēta tā saucamā nulles alternatīva, respektīvi – VPP2027 netiek izstrādāts un saglabājas esošais stāvoklis.

Salīdzinot VPP2027 īstenošanas scenāriju ar “nulles” alternatīvu, tiek rekomendēta VPP2027 īstenošana, kā rezultātā sagaidāmas vairāk pozitīvas ietekmes uz vides stāvokli un ārējo politikas mērķu sasniegšanu. Lai gan daļā gadījumu VPP2027 uzdevumiem ir papildinoša loma, jo attiecīgajās jomās ir izstrādāti un stājušies spēkā jomu politikas plānošanas dokumenti ar konkrētām rīcībām, VPP2027 īstenošana ir rekomendējama gan dēļ pievienotās vērtības attiecīgajās jomās, kur ir izstrādāti politikas dokumenti, gan dēļ tā, ka VPP2027 nosedz arī tās jomas, kurās nav izstrādāti atsevišķi jomu nacionālie stratēģiskie dokumenti.

6.2. SIVN izstrādes būtiskākās problēmas

SIVN tika izstrādāts, analizējot pieejamo informāciju un izvērtējot VPP2027 ietvertos apakšmērķus un uzdevumus. Tā kā pamatnostādnēs iekļauto uzdevumu apraksts ne visās situācijās ir detalizēts, tad, vērtējot atsevišķus aspektus, bija apgrūtinātas iespējas izvērtēt ietekmes mērogu un apjomus. Tāpat jānorāda, ka, gatavojot 3. nodaļu un vērtējot indikatoru iespējamās tendences nākotnē, daudzos gadījumos kvantitatīva vērtējuma sniegšanai trūka izejas datu, līdz ar ko tādos gadījumos prognozes tika noteiktas, pamatojoties uz ekspertu vērtējumu un vēsturisko datu kopu. Vides pārskata sagatavošanas laikā netika konstatētas citas būtiskas problēmas.

7. Iespējamie kompensējošie pasākumi

Atbilstoši likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” noteiktajam kompensējošie pasākumi ir jāparedz tādos gadījumos, ja plānošanas dokumenta īstenošana var negatīvi ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) vai Latvijā sastopamās Eiropas Savienības prioritārās sugas vai biotopus šajās teritorijās. Šādus kompensējošos pasākumus veic, lai nodrošinātu paredzētās darbības veikšanas vai plānošanas dokumenta īstenošanas negatīvo ietekmju līdzsvarošanu un teritorijas vienotības (viengabalainības) aizsardzību un saglabāšanu.

Ņemot vērā, ka VPP2027 vairāki no iekļautajiem rīcību virzieniem ir tieši saistīti ir dabas aizsardzības pasākumu īstenošanu un Natura 2000 tīkla pilnveidošanu, VPP2027 pēc būtības netika identificēta nepieciešamība īstenot kompensējošos pasākumus.

8. Plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes

VPP2027 ietver vairākus uzdevumus, kas ir vērsti uz starptautisko saistību nodrošināšanu, kā arī uzdevumus, kas vērsti uz ūdensteču un jūras, kā arī gaisa kvalitātes stāvokļa uzlabošanu un SEG emisiju mazināšanu, kuri var būt ar netiešu pozitīvu pārrobežu ietekmi. Ņemot vērā plānošanas dokumenta detalizācijas pakāpi, ietekmes mērogu un apjomu nav iespējams novērtēt. Vienlaikus, nav identificēts neviens uzdevums, kam varētu būt negatīva ietekme pārrobežu kontekstā.

Nepieciešamības gadījumā, īstenojot konkrētas darbības plānoto uzdevumu ietvarā, ir jānodrošina paredzētās darbības pārrobežu ietekmes novērtēšana ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras ietvaros.

9. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (14.10.1998., ar grozījumiem, kas spēkā ar 17.06.2020.) nosaka, ka kompetentā institūcija (šajā gadījumā - Vides pārraudzības valsts birojs) Ministru kabineta noteiktajā termiņā sniedz atzinumu par vides pārskatu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī vides pārskatā neparedzētu ietekmi (monitoringa ziņojums).

Vides pārraudzības valsts birojs ir izstrādājis metodiskos norādījumus monitoringa veikšanai plānošanas dokumentiem. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumos Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” noteikts, ka plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringam izmanto valsts statistikas datus, informāciju, kas iegūta, veicot vides monitoringu, kā arī citu informāciju, kas ir pieejama izstrādātājam. Izstrādātājs sastāda monitoringa ziņojumu un atzinumā par vides pārskatu noteiktajā termiņā iesniedz to Vides pārraudzības valsts birojā. Monitoringa ziņojumā apkopo pieejamo informāciju un ietver vismaz ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojumu.

Ņemot vērā izvērtētā plānošanas dokumenta saturu un tā ietekmes novērtējumu, tiek rekomendēti tabulā 9.1. uzskaitītie monitoringa indikatori.

9.1. Rekomendētie monitoringa indikatori

Nr.	Indikators (mērvienība)	Avots
1.	Kopējās SEG emisijas valstī (neieskaitot ZIZIMM sektoru); (kt CO ₂ ekv.)	LVĢMC
2.	Kopējās SEG emisijas valstī (no ne-ETS darbībām; (kt CO ₂ ekv.)	LVĢMC
3.	ZIZIMM sektora emisijas/ piesaiste; (kt CO ₂ ekv.)	LVĢMC
4.	Būvmateriālu izejvielu ieguves apjoms (m ³ gadā)*	LVĢMC
5.	Kūdras ieguves apjoms (t gadā)*	LVĢMC
6.	Resursu produktivitāte (EUR/kg)	CSP
7.	Otrreizējo materiālu izmantošanas īpatsvars (%)	Eurostat
8.	Iekšzemes materiālo resursu patēriņš (tonnas/iedz.)	Eurostat
9.	Sadzīvē radītais atkritumu daudzums (kg/iedz.)*	LVĢMC
10.	Poligonos apglabāto sadzīves atkritumu īpatsvars (%)	Eurostat
11.	Piesārņojošo vielu (slāpekļa oksīdu*, daļiņu PM _{2,5} , amonjaka*) emisiju apjoms (kt/gadā)	LVĢMC
12.	Slāpekļa dioksīda*, daļiņu PM ₁₀ *, daļiņu PM _{2,5} *, benzola* un benz(a)pirēna koncentrācija gaisā (µg/m ³)	LVĢMC
13.	Priekšlaicīgas nāves gadījumi daļiņu PM _{2,5} piesārņojuma ietekmes rezultātā (gadījumu skaits)	Eiropas Vides aģentūra

14.	Trokšņa ietekmei pakļauto iedzīvotāju skaits teritorijās, kam izstrādātas trokšņa stratēģiskās kartes (skaits)	LVĢMC
15.	Trokšņa ietekmei pakļauto teritoriju platība teritorijās, kam izstrādātas trokšņa stratēģiskās kartes (ha)	LVĢMC
16.	Eiropas Savienības nozīmes biotopu aizsardzības statuss (labvēlīgs/nelabvēlīgs nepietiekošs/nelabvēlīgs slikts/nezināms - % no kopējās platības)	DAP
17.	Eiropas Savienības nozīmes sugu aizsardzības statuss (labvēlīgs/nelabvēlīgs nepietiekošs/nelabvēlīgs slikts/nezināms - % no kopējā skaita)	DAP
18.	Lauku putnu populāciju indekss (%)*	DAP
19.	Meža putnu populāciju indekss (%)	DAP
20.	Ekosistēmu izplatības izmaiņas (%)	Eiropas Vides aģentūra
21.	Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju kopējais skaits un platība (skaits, ha)*	DAP
22.	Mākslīgo virsmu platība (mākslīgo virsmu platību pieaugums gadā, % un ha/gadā)	Eiropas Vides aģentūra
23.	Kumulatīvais invazīvo sugu skaits Eiropas jūrās (sugu skaits)	Eiropas Vides aģentūra
24.	Labas un augstas ūdens kvalitātes ūdens objektu īpatsvars (%)*	LVĢMC
25.	Labai kvalitātei atbilstošu pazemes ūdensobjektu īpatsvars (%)	LVĢMC
26.	Normatīvi attīrīto notekūdeņu īpatsvars (%)	LVĢMC
27.	Iedzīvotāju īpatsvars, kas saņem nekaitīguma un kvalitātes prasībām atbilstošu ūdeni (%)	Veselības inspekcija
28.	Iestādes un uzņēmumi, kas nodrošina iedzīvotājiem brīvi pieejamu ūdeni bez maksas (iniciatīva Uvitamīns)	LŪKA
29.	Ūdens atkārtota izmantošana uzņēmumu atgriezeniskajās sistēmās (m ³)	LVĢMC
30.	Jaunbūvētu vai nostiprinātu piekrastes joslu, upju krasta un ezeru aizsardzība pret plūdiem (km)	VARAM
31.	Lietderīgi izmantoto NAI dūņu apjoms (%)	LVĢMC
32.	Slāpekļa slodzes Baltijas jūrā samazinājums (t/gadā)	LVĢMC
33.	Fosfora slodzes Baltijas jūrā samazinājums (t/gadā)	LVĢMC
34.	Kopējais paliekošais organiskais piesārņojums (ĶSP) (tūkst. t)	LVĢMC
35.	Vienam lauksaimniecības kultūru sējumu hektāram izmantoto pesticīdu daudzums (kg/ha)	CSP
37.	Nitrātjonu saturs augsnēs īpaši jutīgajās teritorijās (mg/kg sausā augsnē)	Valsts augu aizsardzības dienests
38.	Piesārņoto un potenciāli piesārņoto teritoriju platības (ha)*	LVĢMC

Paskaidrojums:

* Nacionālais vides indikators saskaņā ar 2009. gada 24. februāra Ministru kabineta noteikumiem Nr.175 "Noteikumi par nacionālajiem vides indikatoriem"

10. Kopsavilkums

Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam ir vides aizsardzības nozares vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments. Vides politikas pamatnostādņu mērķi 2021.-2027. gadam izriet no NAP2027 vadmotīviem un stratēģiskiem mērķiem un Eiropas Zaļā kursa prioritātēm. Tie ir:

- Virzīties uz klimatneitralitāti un klimatnoturīgumu
- Veicināt ilgtspējīgu resursu izmantošanu un pāreju uz aprites ekonomiku
- Saglabāt un atjaunot ekosistēmas un bioloģisko daudzveidību
- Samazināt iesārņojumu

Šo mērķu sasniegšana plānota, īstenojot rīcības vairākās vides politikas jomās:

1. Vides pārvaldības pamatsistēma (horizontālie jautājumi)
2. Valsts vides monitorings
3. Klimata pārmaiņas
4. Resursu efektīva izmantošana un aprites ekonomika
5. Gaisa kvalitāte un vides troksnis
6. Bioloģiskā daudzveidība
7. Ūdens pārvaldība un apsaimniekošana
8. Ražošanas un ķīmisko vielu pārvaldība
9. Radiācijas drošība

Lai novērtētu pamatnostādņu ietekmi uz vidi, plānošanas dokumentam tiek veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk tekstā SIVN), kura ietvaros tiek sagatavots Vides pārskats. SIVN izstrāde uzsākta 2020. gada decembrī, un Vides pārskatu sagatavoja vides konsultāciju uzņēmums SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment". SIVN ietvaros vērtēta plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamā ietekme uz šādām vides jomām:

- Klimata pārmaiņas
- Resursi un atkritumu apsaimniekošana
- Gaisa kvalitāte
- Vides troksnis
- Bioloģiskā daudzveidība un ainavas
- Ūdens kvalitāte un plūdi
- Augsne

Visām šīm jomām tika veikts plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmju novērtējums un piedāvāti risinājumi būtisko ietekmju novēršanai un samazināšanai. Ietekmju novērtējums tika veikts plānošanas dokumenta rīcības virzienu līmenī (vērtējot arī rīcības virzieniem noteiktos uzdevumus).

Veicot VPP2027 SIVN, izvērtējot SIVN izstrādes laikā pieejamo informāciju, vērtēšanas procesā netika konstatēti izslēdzoši faktori, kas VPP2027 apstiprināšanu un īstenošanu padarītu neiespējamu. Plānošanas dokumenta īstenošanas gadījumā primāri sagaidāmas pozitīvas ietekmes uz vides stāvokli. Tas neizslēdz iespēju, ka būtiskas negatīvas vai izslēdzošas ietekmes atsevišķiem plānošanas dokumentā iekļautajiem uzdevumiem var tikt identificētas citu normatīvajos aktos noteikto procedūru ietvaros. Ņemot vērā, ka VPP2027 vairāki no iekļautajiem rīcību virzieniem ir tieši saistīti ir dabas aizsardzības pasākumu īstenošanu un *Natura 2000* tīkla pilnveidošanu, VPP2027 pēc būtības netika identificēta nepieciešamība īstenot kompensējošos pasākumus. Tomēr, lai mazinātu vai novērstu ietekmes, kas var rasties VPP2027 īstenošanas kontekstā, vides pārskata 5. nodaļā ir noteiktas rekomendācijas ietekmes mazināšanai un vides stāvokļa uzlabošanai.

Tā kā normatīvie akti neparedz izstrādāt alternatīvas pamatnostādnēm, veicot VPP2027 SIVN, ir izvēlēta un novērtēta arī tā saucamā nulles alternatīva, respektīvi – VPP2027 netiek izstrādāts un saglabājas esošais stāvoklis. Salīdzinot VPP2027 īstenošanas scenāriju ar “nulles” alternatīvu, tiek rekomendēta VPP2027 īstenošana, kā rezultātā sagaidāmas vairāk pozitīvas ietekmes uz vides stāvokli un ārējo politikas mērķu sasniegšanu.

VPP2027 ietver vairākus uzdevumus, kas ir vērsti uz starptautisko saistību nodrošināšanu, kā arī uzdevumus, kas vērsti uz ūdensteču un jūras, kā arī gaisa kvalitātes stāvokļa uzlabošanu un SEG emisiju mazināšanu, kuri var būt ar netiešu pozitīvu pārrobežu ietekmi. Ņemot vērā plānošanas dokumenta detalizācijas pakāpi, ietekmes mērogu un apjomu nav iespējams novērtēt. Vienlaikus, nav identificēts neviens uzdevums, kam varētu būt negatīva ietekme pārrobežu kontekstā.

Zemāk sniegts secinājumu apkopojums par katru no vērtētajām vides jomām.

Klimata pārmaiņas

- No 2005. gada vērojams kopējo SEG emisiju pieaugums valstī. Viens no problemātiskākajiem sektoriem pašlaik ir ZIZIMM sektors. Atbilstoši Informatīvā ziņojuma “Par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas un oglekļa dioksīda piesaistes saistību izpildi” projektā sniegtajai informācijai Latvija pašlaik nesasniedz tai noteiktos ZIZIMM mērķus. Lai ilgtermiņā nodrošinātu noteikto ZIZIMM uzskaites kategoriju mērķu izpildi periodā līdz 2030. gadam, nepieciešams ielānāt un īstenot papildu pasākumus SEG emisiju samazināšanai un CO₂ piesaistes palielināšanai.
- Neskatoties uz centieniem samazināt globālās SEG emisijas un ierobežot klimata pārmaiņas, pie dažādiem prognožu scenārijiem tomēr paredzams vidējās gaisa temperatūras pieaugums. Paaugstinoties vidējai gaisa temperatūrai, paredzamas arī citu klimata pārmaiņu indikatoru izmaiņas atbilstoši iepriekš novērotajai trajektorijai.
- Ņemot vērā, ka klimata pārmaiņu jomā spēkā ir vairāki specifiski politikas plānošanas dokumenti, kuros noteikti mērķi un identificēti konkrēti pasākumi, kopumā VPP2027 ietekme uz SEG emisiju samazināšanu un pielāgošanās veicināšanu ir pārsvarā vērtēta kā netieša.
- Tieša pozitīva ietekme identificēta tādiem atbalsta pasākumiem kā finansējuma nodrošināšana klimatam labvēlīgu uzdevumu īstenošanai, kā arī konkrētu pasākumu īstenošanai – piemēram, zaļās infrastruktūras izbūve, kas ir viens no centrālajiem klimata pārmaiņu pielāgošanās pasākumiem pilsētvidē, kurai raksturīgs pilsētas siltuma salas efekts, karstuma viļņi un applūšana spēcīgu lietusgāžu rezultātā.
- VPP2027 iekļauti arī tādi RV un uzdevumi, kas, iespējams, VPP2027 īstenošanas periodā neradīs ietekmi uz vidi, tomēr ilgākā laika posmā var potenciāli pozitīvi ietekmēt klimata pārmaiņu jomu (piem., RV “Nodrošināt lēmumu pieņemējus ar aktuālu ģeoloģisko informāciju”, kas pozitīvu rezultātu gadījumā var veicināt jaunas alternatīvas fosilajām degvielām ienākšanu Latvijā).

Resursi un atkritumu apsaimniekošana

- Kopējo iekšzemes materiālo resursu patēriņa rādītājs Latvijā uz vienu iedzīvotāju kopš 2015. gada ir pārsniedzis Eiropas Savienības vidējo līmeni, turklāt tam ir pieaugoša tendence. Pieaugoša tendence novērojama arī attiecībā uz radītajiem sadzīves atkritumiem uz vienu iedzīvotāju.
- VPP2027 īstenošana kopumā neradīs nozīmīgu ietekmi uz resursu izmantošanu un atkritumu apsaimniekošanu, jo attiecīgajām jomām ir izstrādāti atsevišķi politikas plānošanas dokumenti, kuros iekļauti pasākumi ar tiešu ietekmi uz vides stāvokli.
- Potenciāla tieša pozitīva ietekme identificēta attiecībā uz trim rīcības virzieniem – “Notekūdeņu dūņu ilgtspējīgas apsaimniekošanas sistēmas izveidošana”; “Jūru piesārņojošo atkritumu problēmas mazināšana, izmantojot labākās pieejamās prakses” un “Rīcībpolitikas dokumentu īstenošana”.
- VPP2027 neiekļauj uzdevumus, kuriem būtu negatīva ietekme uz resursiem un atkritumu apsaimniekošanas jomu.

Gaisa kvalitāte

- Analizējot gaisa piesārņojošo vielu emisijas tendences, palielinājums novērots attiecībā uz daļiņu PM emisijām (saistīts ar plašāku biomasas izmantošanu rūpniecībā, enerģētikā un mājsaimniecību sektorā); pēdējos gados (2017. – 2018. gads) neliels pieaugums novērots arī attiecībā uz NMGOS emisijām, kur līdz šim tika vērojams stabils samazinājums. Risks nesasniegt 2030. gada emisiju samazināšanas mērķus attiecas uz daļiņām PM, slāpekļa oksīdu un amonjaka emisijām.
- Kopumā VPP2027 uzdevumu īstenošana veicinās piesārņojošo vielu emisiju apjoma samazināšanos visās nozīmīgākajās slodžu grupās (enerģijas ražošana, rūpniecība, lauksaimniecība, transports).
- Īpaši pozitīvi vērtējams, ka VPP ietver emisiju samazināšanas iespējas sinerģijā ar klimata politiku, proti, paredzot izstrādāt normatīvo regulējumu, kas nodrošinās tiešo un netiešo fosilo subsīdiu izskaušanu.
- Vērā ņemama netieša ietekme identificēta attiecībā uz uzdevumiem, kas veicinās valsts iestāžu un pašvaldību kapacitātes celšanu gaisa pārvaldības jautājumos.

Vides troksnis

- Vērtējot datus par vides troksni, ir identificēts relatīvi straujš trokšņa emisiju pieaugums autotransporta un gaisa satiksmes sektoros, kā arī neliels emisiju samazinājums dzelzceļa transporta sektorā, kas saistīts ar pārvadāto kravu apjoma kritumu. Turklāt, ņemot vērā prognozēto emisiju pieaugumu transporta nozarē, paredzams, ka arī paaugstinātam troksnim pakļauto teritoriju platība pieaugs.
- Kontekstā ar rūpnieciskās darbības radītajām trokšņa emisijām VPP2027 identificē datu trūkumu par industriālajos objektos izvietotajiem trokšņa avotiem, kas neļauj noteikt emisiju izmaiņu tendences.
- Lai gan trokšņa stratēģiskās kartes ir izstrādātas tikai nelielai daļai Latvijas teritorijas, līdz šim veiktā stāvokļa apzināšana liecina par to, lielā daļā teritoriju, kurās veikta vides trokšņa novērtēšana, piesārņojuma līmenis pārsniedz normatīvajos aktos noteiktos robežlielumus.
- SIVN ietvaros tika secināts, ka VPP2027 īstenošana paredz normatīvā regulējuma pilnveidošanu trokšņa stratēģisko karšu un rīcības plānu izstrādē, kā arī potenciāli sekmēs rūpniecisko darbību saistīto trokšņa emisiju samazināšanu. VPP2027 nav

ietverti specifiski uzdevumi vides trokšņa novērtēšanas telpās un telpiskās plānošanas jomās. Pozitīvas sinerģijas identificētas vairākos uz gaisa piesārņojošo vielu emisiju un rūpnieciskā piesārņojuma samazināšanu orientētos uzdevumos.

Bioloģiskā daudzveidība un ainavas

- Līdzšinējās negatīvās tendences ES nozīmes aizsargājamo sugu populāciju un biotopu platību, kā arī to kvalitātes, stāvoklī (51% ES nozīmes sugu nepietiekams vai nelabvēlīgs aizsardzības stāvoklis, kā arī tikai 10% ES nozīmes biotopu ir labvēlīgā aizsardzības stāvoklī) saglabāsies, ja netiks veikti pasākumi sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādē un to mērķtiecīgā ieviešanā, tam paredzot atbilstošu pētniecības, kā arī finansiālo atbalstu.
- Zemes lietojuma veida maiņas un fragmentācijas ietekmē, kas izriet no apbūvēto platību palielināšanās un aramzemju un izcirtumu prasību palielināšanās, novērojama negatīva ietekme uz ainavām un bioloģisko daudzveidību. Neveicot papildu rīcības, šāda tendence turpināsies arī nākotnē.
- VPP2027 ir ietverti 8 rīcības virzieni bioloģiskās daudzveidības jomas apakšmērķu sasniegšanai. Kopumā VPP2027 uzdevumu īstenošana veicinās nacionālo un ES politikas plānošanas dokumentu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķu sasniegšanu, vienlaikus sniedzot atbalstu administratīvās un zināšanu kapacitātes palielināšanai, kā arī risinot finansējuma piesaistes un mērķtiecīgas izmantošanas nodrošināšanai.
- Būtiski nozīmīgi ir uzdevumi, kas tieši vērsti uz sugu un biotopu aizsardzības labvēlīgas aizsardzības mērķu sasniegšanu gan plānošanas, gan arī konkrētu darbību veidā, kā arī uzdevumi, kas veicinās aizsargājamo teritoriju sistēmas pilnveidi.
- SIVN procesā identificētas vairākas pozitīvas sinerģijas ar citu jomu uzdevumiem, t.sk., ar virszemes ūdens resursu pārvaldību un jūras vides politiku saistītie rīcības virzieni būtiski papildina uzdevumu klāstu, kas nodrošinās pozitīvu ieguldījumu saldūdeņu ekosistēmu un jūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai vai identificēto negatīvo slodžu ietekmes samazināšanai.
- Netieša pozitīva ietekme uz ainavām sagaidāma, īstenojot rīcības virzienus un attiecīgos uzdevumus, kuru mērķis ir gan bioloģiskās daudzveidības aizsardzība plašākās teritorijās, piem., aizsargājamo teritoriju tīkla pilnveidošana, gan arī uzdevumus, kas vērsti uz lokāliem elementiem un ekosistēmām, piem., invazīvo sugu pārvaldības uzlabošana, apdraudētu zālāju biotopu aizsardzība un atjaunošana.

Ūdens kvalitāte un plūdi

- Analizējot LVGMC sniegto informāciju par slodzēm (22.07.2020.), kuras ietekmē ūdensobjektu stāvokli, var secināt, ka hidromorfoloģiskie pārveidojumi (HES, dambji, regulējumi) un izklidētā slodze (lauksaimniecība) ir visnozīmīgākais (vislielākajā skaitā ūdensobjektu sastopamais) slodžu veids.
- Izvērtējot datus par biogēnu saturu virszemes ūdeņos, var secināt, ka, lai gan saturs ir mainīgs no gada uz gadu, eitrofikācija liecina, ka problēma pastāv. Lai samazinātu biogēnu saturu virszemes ūdeņos un novērtētu izmaiņu tendenci, ir nepieciešams īstenot notekūdeņu attīrīšanas iekārtu efektivitātes uzlabošanu un samazināt izklidēto piesārņojumu, kā arī veicināt gan pārvaldības uzlabošanu, gan izpēti.
- Ir novērojama neliela ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanās; īstenojot ārējos plānošanas dokumentos iekļautos pasākumus, sagaidāma ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes uzlabošanās arī nākotnē.

- Ņemot vērā, ka ūdens kvalitātes un plūdu pārvaldības kontekstā valstī ir izstrādāti specifiski politikas plānošanas dokumenti, VPP2027 ir papildinoša nozīme. Būtiska pozitīva ietekme identificēta tādos RV kā "Virszemes ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes saglabāšana un uzlabošana", "Jūras ekosistēmas atveseļošana, ilgtspējīgi izmantojot jūras resursus un īstenojot jūras stratēģiju", "Veicināt notekūdeņu apsaimniekošanas ilgtspēju, kvalitāti un efektivitāti", "Nodrošināt atkritumu pieņemšanu no kuģiem ostās", kā arī citiem RV un izvērtētajiem uzdevumiem, kas var radīt tiešu ilgtermiņa pozitīvu ietekmi ūdens kvalitātes un plūdu pārvaldības kontekstā.

Augsne

- Intensīva zemes izmantošana būtiski un vairākos veidos var ietekmēt augsni un tās funkcijas, tostarp arī saistībā ar zemes noslēgšanu, eroziju, sablīvēšanos un piesārņojumu. Vērtējot zemes lietošanas veida izmaiņas 2000. – 2019. g. periodā, secināms, ka lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības ir samazinājušās, bet pieaugušas meža zemes, kā arī apbūves un transporta būvju aizņemtās platības.
- No vides aizsardzības viedokļa svarīgs aspekts ir jaunu zemes platību aizņemšana (mākslīgo virsmu pieaugums) un augsnes nepieejamība (pastāvīgi). Lai arī abu šo indikatoru tendence ir pieaugoša, vienlaikus jāatzīmē, ka kopumā, salīdzinot mākslīgi virsmu platību pret kopējo valsts teritoriju, Latvijai ilgstoši ir viens no zemākajiem rādītājiem Eiropas Savienībā.
- Analizējot izmantoto minerālmēsli un organisko mēsli daudzumu uz 1 ha sējumu kopplatības, novērojama pieaugoša tendence. Savukārt situācija ar organisko vielu daudzumu augsnēs pakāpeniski uzlabojas. Ilgtermiņā pieaugoša tendence novērojama arī pesticīdu pārdošanas apjomos; tomēr no 2015. gada novērojama lejupejoša līkne. Apkopotie dati par vienam lauksaimniecības kultūru sējumu hektāram izmantoto pesticīdu daudzumu uzrāda neviennozīmīgas tendences.
- Saskaņā ar pieejamo informāciju piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu platību izmaiņās nav novērojamas viennozīmīgas tendences.
- Sagatavojot Vides pārskatu, konstatēts, ka Latvijā ir ļoti nepilnīga un sadrumstalota informācija par augsnes kvalitāti.
- VPP2027 augsnes aizsardzību neizdala kā atsevišķu politikas jomu, bet uzdevumi, kas vērsti uz augsnes stāvokļa uzlabošanu vai ietekmē augsnes stāvokli identificējami dažādos rīcības virzienos. VPP2027 ietvertie rīcības virzieni galvenokārt ir vērsti uz šādiem augsnes aizsardzībai nozīmīgiem aspektiem – oglekļa piesaisti un uzkrāšanu augsnē, erozijas procesu apzināšanu un erozijas ierobežošanu, informācijas aktualizāciju par piesārņotām un potenciāli piesārņotām vietām un degradēto vietu atjaunošanu.
- Augsnes aizsardzība ir starpsektoriāls jautājums, tāpēc laba stāvokļa sasniegšanai ir svarīga vidi saudzējoša lauksaimniecības politika, kas vērsta uz augsnes auglības saglabāšanu un piesārņojuma samazināšanu.

Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana notika no 2021. gada 20. septembra līdz 21. oktobrim.

1. pielikums

Nr.	Rīcības virziens	Ietekme uz vides aspektiem							Komentāri
		Sabiedrības veselība		Klimata pārmaiņas	Resursi un atkritumu apsaimniekošana	Bioloģiskā daudzveidība un ainavas	Ūdens kvalitāte un plūdi	Augsne	
		Gaisa kvalitāte	Vides troksnis						
1.	Nodrošināt sistemātisku, regulāru un mērķtiecīgu vides stāvokļa, sugu un biotopu, kā arī piesārņojuma emisiju novērojumu, mērījumu un analīžu veikšanu	+	0	+	0	0	0	0	
		N	n/a	N	n/a	n/a	n/a	n/a	
		Ī	n/a	Ī/V/I	n/a	n/a	n/a	n/a	
2.	Samazināt SEG emisijas visos tautsaimniecības sektoros	+	0	++	0	0	0	0	
		N	n/a	T/N	n/a	n/a	n/a	n/a	
		V/I	n/a	V/I	n/a	n/a	n/a	n/a	
3.	Palielināt CO ₂ piesaisti	+	0	+	0	+/-	+	+	
		N	n/a	N	n/a	N	N	N	
		V/I	n/a	V/I	n/a	V/I	V/I	V/I	
4.	Mazināt Latvijas cilvēku, tautsaimniecības, infrastruktūras, apbūves un dabas ievainojamību pret klimata pārmaiņu ietekmēm	0	0	+	0	+	+	0	
		n/a	n/a	N	n/a	N	N	n/a	
		n/a	n/a	Ī/V/I	n/a	V/I	V/I	n/a	
5.	Derīgo izrakteņu izmantošana aprites ekonomikas kontekstā un materiālu racionāla izmantošana	0	0	0	+/-	0	0	0	
		n/a	n/a	n/a	N	n/a	n/a	n/a	
		n/a	n/a	n/a	V/I	n/a	n/a	n/a	
6.	Degradēto derīgo izrakteņu (būvmateriālu izejvielu) ieguves vietu rekultivācija	0	0	0	0	+	0	++	
		n/a	n/a	n/a	n/a	N	n/a	T	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	n/a	V/I	
7.		0	0	0	0	0	0	0	

Nr.	Rīcības virziens	Ietekme uz vides aspektiem							Komentāri
		Sabiedrības veselība		Klimata pārmaiņas	Resursi un atkritumu apsaimniekošana	Bioloģiskā daudzveidība un ainavas	Ūdens kvalitāte un plūdi	Augsne	
		Gaisa kvalitāte	Vides troksnis						
	Nodrošināt lēmumu pieņemējus ar aktuālu ģeoloģisko informāciju	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
8.	Efektīva zemes dziļņu izmantošanas procesa nodrošināšana	0	0	0	0	+	0	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	N	n/a	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	n/a	n/a	
9.	Samazināt gaisu piesārņojošo vielu emisijas enerģijas ražošanas sektorā	++	0	+	0	+	0	0	
		T/N	n/a	N/T	n/a	T	n/a	n/a	
		V/I	n/a	Ī/V/I	n/a	V/I	n/a	n/a	
10.	Pilnveidot gaisa aizsardzības un trokšņa pārvaldības sistēmu	++	+	0	0	0	0	0	
		N	N	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
		V/I	V/I	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
11.	Sabiedrības informēšana un izglītošana gaisa aizsardzības jomā	+	0	0	0	0	0	0	
		N	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
		Ī	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
12.	Samazināt gaisu piesārņojošo vielu emisijas transporta sektorā	++	+/-	+/-	0	+	0	0	
		T	N	n/a	n/a	T	n/a	n/a	
		V/I	V/I	n/a	n/a	V/I	n/a	n/a	
13.	Samazināt piesārņojošo vielu emisijas lauksaimniecības sektorā	++	0	+	+	+	0	0	
		N	n/a	N	N	T	n/a	n/a	

Nr.	Rīcības virziens	Ietekme uz vides aspektiem							
		Sabiedrības veselība		Klimata pārmaiņas	Resursi un atkritumu apsaimniekošana	Bioloģiskā daudzveidība un ainavas	Ūdens kvalitāte un plūdi	Augsne	Komentāri
		Gaisa kvalitāte	Vides troksnis						
		V/I	n/a	V/I	V/I	V/I	n/a	n/a	
14.	Saglabāt sugu daudzveidību un nodrošināt biotopu labvēlīgas aizsardzības mērķu sasniegšanu	0	0	0	0	++	++	+	
		n/a	n/a	n/a	n/a	T	T	T	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	V/I	
15.	Pilnveidot ES nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 tīklu, balstoties uz sugu un biotopu izplatības kartēšanā iegūtajiem datiem, kā arī ņemot vērā jaunāko zinātnisko pētījumu un monitoringa datus	0	0	0	0	++	+	+	
		n/a	n/a	n/a	n/a	T/N	N	N	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	V/I	V/I	
16.	Aizsargājamo sugu dzīvotņu un biotopu atjaunošana un apsaimniekošana	0	0	0	0	++	+	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	T	T	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	n/a	
17.	Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs	0	0	0	0	++, +/-	+	+	
		n/a	n/a	n/a	n/a	T	T	T	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	V/I	
18.	Invazīvu svešzemju sugu ietekmes mazināšana	0	0	0	0	++	+	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	T/N	T	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	n/a	
19.	Degradēto ekosistēmu apzināšana un atjaunošana	0	0	0	0	++	++	+	
		n/a	n/a	n/a	n/a	T	T	T	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	V/I	

Nr.	Rīcības virziens	Ietekme uz vides aspektiem							
		Sabiedrības veselība		Klimata pārmaiņas	Resursi un atkritumu apsaimniekošana	Bioloģiskā daudzveidība un ainavas	Ūdens kvalitāte un plūdi	Augsne	Komentāri
		Gaisa kvalitāte	Vides troksnis						
20.	Dabas kapitāla un ekosistēmu pārvaldības pieejas ieviešana	0	0	0	0	+/-	0	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	N	n/a	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	n/a	n/a	
21.	Bioloģiskās daudzveidības finansējuma nodrošināšana	0	0	0	0	++	0	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	N	n/a	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	n/a	n/a	
22.	Pielāgošanās klimata pārmaiņām un plūdu riska pārvaldība	0	0	+	0	+/-	+/-	+	
		n/a	n/a	T/N	n/a	T/N	T/N	N	
		n/a	n/a	V/I	n/a	V/I	V/I	V/I	
23.	Datos un zināšanās balstīta jūras telpiskā plānošana un jūras krasta erozijas pārvaldības uzlabošana	0	0	+	0	0	+	++	
		n/a	n/a	N	n/a	n/a	N	N	
		n/a	n/a	V/I	n/a	n/a	V/I	V/I	
24.	Ūdens resursu ieguves risku novērtēšana, resursu izmantošanas lietderības un lietus ūdeņu izmantošana mājsaimniecībās	0	0	+	+	0	+	0	
		n/a	n/a	T/N	N	n/a	T/N	n/a	
		n/a	n/a	Ī/V/I	V/I	n/a	V/I	n/a	
25.	Notekūdeņu dūņu ilgtspējīgas apsaimniekošanas sistēmas izveidošana	+/-	0	0	+	+	+	+/-	
		T	n/a	n/a	T	N	T	T	
		V/L	n/a	n/a	V/I	V/I	V/I	V/L	
26.	Pazemes ūdeņu resursu pārvaldības uzlabošana	0	0	0	0	0	+	0	

Nr.	Rīcības virziens	Ietekme uz vides aspektiem							Komentāri
		Sabiedrības veselība		Klimata pārmaiņas	Resursi un atkritumu apsaimniekošana	Bioloģiskā daudzveidība un ainavas	Ūdens kvalitāte un plūdi	Augsne	
		Gaisa kvalitāte	Vides troksnis						
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	T/N	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	n/a	
27.	Hidrotehnisko būvju un citu šķēršļu negatīvās ietekmes uz upju ekosistēmām mazināšana	0	0	0	0	++	+	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	T/N	T/N	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	V/I	n/a	
28.	Virszemes ūdeņu ekoloģiskās kvalitātes saglabāšana un uzlabošana	0	0	0	0	++	++	++	
		n/a	n/a	n/a	n/a	N	T/N	T	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	V/I	
29.	Ilgtspējīgas lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības un ostu politikas īstenošana, lai samazinātu ūdens vidē novadīto piesārņojumu	0	0	0	0	+/-	+/-	++	
		n/a	n/a	n/a	n/a	T	T/N	N	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	V/I	
30.	Zemūdens trokšņa piesārņojuma jūrā apzināšana un mazināšana	0	0	0	0	+	+/-	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	N	T/N	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	V/I	n/a	
31.	Jūras ekosistēmas atveseļošana, ilgtspējīgi izmantojot jūras resursus un īstenojot jūras stratēģiju	0	0	0	0	++	++	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	T/N	T/N	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	V/I	n/a	
32.	Aizsargājamo jūras teritoriju un to tīkla attīstība, tai skaitā Latvijas Eiropas Ekskluzīvajā zonā	0	0	0	0	++	++	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	N	N	n/a	

Nr.	Rīcības virziens	Ietekme uz vides aspektiem							Komentāri
		Sabiedrības veselība		Klimata pārmaiņas	Resursi un atkritumu apsaimniekošana	Bioloģiskā daudzveidība un ainavas	Ūdens kvalitāte un plūdi	Augsne	
		Gaisa kvalitāte	Vides troksnis						
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	V/I	n/a	
33.	Veicināt notekūdeņu apsaimniekošanas ilgtspēju, kvalitāti un efektivitāti	0	0	+	0	+	++	+	
		n/a	n/a	T	n/a	T/N	T/N	T/N	
		n/a	n/a	V/I	n/a	V/I	V/I	V/I	
34.	Biogēnu slodzes samazināšana jūrā atbilstoši HELCOM mērķiem	0	0	0	0	+	+	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	T	N	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	V/I	n/a	
35.	Kuģu balasta ūdens un nosēdumu (kaitīgo ūdens organismu un patogēno mikroorganismu) un bioloģiskā apauguma apdraudējuma jūras ekosistēmai novēršana	0	0	0	0	++	++	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	T/N	T/N	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	n/a	
36.	Nodrošināt atkritumu pieņemšanu no kuģiem ostās	+/-	0	0	0	+	++	0	
		N	n/a	n/a	n/a	T/N	T/N	n/a	
		V/I	n/a	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	n/a	
37.	Atbilstošu reaģēšanas spēju nodrošināšana uz piesārņojumu jūrā atbilstoši HELCOM prasībām	0	0	0	0	+	0	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	N	n/a	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	n/a	n/a	
38.	Piesārņojumu likvidēšana vēsturiski piesārņotās vietās (HELCOM noteikto vides	0	0	0	0	+	+	+	
		n/a	n/a	n/a	n/a	N	T/N	T	

Nr.	Rīcības virziens	Ietekme uz vides aspektiem							Komentāri
		Sabiedrības veselība		Klimata pārmaiņas	Resursi un atkritumu apsaimniekošana	Bioloģiskā daudzveidība un ainavas	Ūdens kvalitāte un plūdi	Augsne	
		Gaisa kvalitāte	Vides troksnis						
	karsto punktu Latvijā svītrosanu no saraksta)	n/a	n/a	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	V	
39.	Jūras atkritumu samazināšana	0	0	0	0	0	0	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
40.	Jūru piesārņojošo atkritumu problēmas mazināšana, izmantojot labākās pieejamās prakses	0	0	0	++	+	++	0	
		n/a	n/a	n/a	T	N	T/N	n/a	
		n/a	n/a	n/a	V/I	V/I	Ī/V/I	n/a	
41.	Atkritumu apsaimniekošana un virzība uz nulles piesārņojumu un apritīgumu ražošanas procesos	+	+	+	+	+	+/-	+	
		N	N (41.1) un T (41.2.)	N	N	N	N	N	
		V/I	V/I	V/I	V/I	V/I	Ī/V/I	V/I	
42.	Pilnveidot piesārņojošo darbību pārraudzības un kontroles sistēmu	+	+	0	0	+	+	+	
		N	N	n/a	n/a	N	N	N	
		V/I	V/I	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	V/I	
43.	Ierobežot bīstamo ķīmisko vielu apriti	+	0	0	0	+	+	+	
		N	n/a	n/a	n/a	N	N	N	
		V/I	n/a	n/a	n/a	V/I	Ī/V/I	V/I	
44.	Droša Salaspils kodolreaktora uzturēšana un likvidēšana	+/-	0	0	+/-	0	+/-	+/-	
		N	n/a	n/a	T	n/a	T	N	
		V/I	n/a	n/a	Ī/V/I	n/a	Ī/V/I	V/I	

Nr.	Rīcības virziens	Ietekme uz vides aspektiem							
		Sabiedrības veselība		Klimata pārmaiņas	Resursi un atkritumu apsaimniekošana	Bioloģiskā daudzveidība un ainavas	Ūdens kvalitāte un plūdi	Augsne	Komentāri
		Gaisa kvalitāte	Vides troksnis						
45.	Glabātavas "Radons" apsaimniekošana un attīstīšana	+/-	0	0	+/-	0	+/-	+/-	
		N	n/a	n/a	T	n/a	T	N	
		V/I	n/a	n/a	Ī/V/I	n/a	Ī/V/I	V/I	
46.	Radiācijas avāriju pārvaldības stiprināšana	0	0	0	0	0	0	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
47.	Darbību ar jonizējošā starojuma avotiem uzraudzības sistēmas pilnveidošana	0	0	0	0	0	0	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
48.	Sabiedrības izpratnes par radiācijas drošību veicināšana un savstarpējās komunikācijas uzlabošana	0	0	0	0	0	0	0	
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
49.	Rīcībpolitikas dokumentu īstenošana	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	Ietekmes vērtējums sniegts Vides pārskata projekta 1.2. nodaļā. Savukārt detalizēts ietekmes uz vidi novērtējums 49. RV uzskaitījumiem rīcībpolitikas dokumentiem netika veikts VPP2027 SIVN ietvaros, tā kā attiecīgajiem dokumentiem, ja SIVN procedūra tika piemērota, ietekme tika vērtēta šo SIVN ietvaros.
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	
		n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	

2. pielikums

Sabiedriskās apspriešanas pārskats

2.1. Publikācija Latvijas Vēstnesī

Laidiens: 20.09.2021., Nr. 181

Oficiālās publikācijas Nr.: 2021/181.DA4

OFICIĀLAIS PAZIŅOJUMS

Dažādi sludinājumi

Paziņojums par Vides politikas pamatnostādņu 2021.-2027. gadam Vides pārskata projekta sabiedrisko apspriešanu

Plānošanas dokumenta nosaukums:

Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam

Plānošanas dokumenta izstrādātājs:

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija; adrese: Peldu iela 25, Rīga, LV-1494; tālrunis 6601 6740
mājaslapas adrese: <http://www.varam.gov.lv>

Vides pārskata izstrādātājs:

SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment"; adrese: Vīlandes iela 3-6, Rīga, LV-1010; tālrunis 67242411;
tīmekļvietnes adrese: www.environment.lv

Plānošanas dokuments ir vides aizsardzības nozares vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments. Pamatnostādnes ir sagatavotas laikā no 2020. gada jūlija līdz 2021. gada septembrim, bet to īstenošanas termiņš - no 2021. līdz 2027. gadam.

Saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likuma (spēkā ar 2020. gada 10. jūniju) 20. pantā noteikto, vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana notiks neklātienē no 2021. gada 20. septembra līdz 2021. gada 21. oktobrim.

Plānošanas dokumenta projekts un vides pārskata projekts ir pieejams tīmekļvietnēs

<https://www.varam.gov.lv/attistibas-planosanas-dokumentu-projekti> un www.environment.lv.

Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas sanāksme notiks attālināti 2021. gada 30. septembrī, plkst. 15.00. Sanāksmē būs iespējams piedalīties, izmantojot tīmekļa vietnēs [http://www.varam.gov.lv/ un https://environment.lv/lv/aktualitates](http://www.varam.gov.lv/unhttps://environment.lv/lv/aktualitates) publicēto saiti.

No 2021. gada 30. septembra līdz 2021. gada 7. oktobrim tīmekļvietnē <https://environment.lv/lv/aktualitates> būs pieejama vides pārskata projekta videoprezentācija.

<https://www.vestnesis.lv/op/2021/181.DA4>

1/2

9/20/21, 10:53 AM

Dažādi sludinājumi, 20.09.2021. - Latvijas Vēstnesis

Sabiedrība ir aicināta sūtīt rakstiskus priekšlikumus un atsauksmes par vides pārskata projektu pa pastu (adrese: Vīlandes iela 3-6, Rīga, LV-1010) vai elektroniskā formā uz e-pastu vpp@environment.lv līdz 2021. gada 21. oktobrim.

Izdruka no oficiālā izdevuma "Latvijas Vēstnesis" (www.vestnesis.lv)

2.2. Sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokols

Vides politikas pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (SIVN) Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokols

2021. gada 30. septembrī

Saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumu (spēkā ar 2020. gada 10. jūniju) sanāksme notiek attālināti, izmantojot videokonferences platformu *Microsoft Teams*.

Sanāksme tiek atklāta plkst.15:00

Sanāksmi vada: Olga Trasuna (SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”), sanāksmes moderatore

Sanāksmes dalībnieki: Attālināti sanāksmē piedalās 69 dalībnieki (dalībnieku saraksts pieejams pēc pieprasījuma)

Sanāksmi protokolē: Alberts Spoģis, SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” vides speciālists

Sanāksmes gaita:

O. Trasuna sniedz ievadu par organizatoriskiem jautājumiem un plānoto sanāksmes norises kārtību, kā arī iespējam dalībniekiem uzdot sev interesējošos jautājumus. **O. Trasuna** norāda, ka sabiedriskā apspriešana tiek organizēta Vides pārskata projektam un VPP2027 publiskā apspriešana jau norisinājās. Tiek norādīts, ka sanāksme tiek ierakstīta un pēc sanāksmes būs pieejams sanāksmes videoieraksts. **O. Trasuna** dod vārdu Vides aizsardzības un reģionālās aizsardzības ministrijas (turpmāk – VARAM) valsts sekretāra vietnieka vides jautājumos p.i., vides aizsardzības departamenta direktorei **R. Veserei**.

R. Vesere sanāksmes dalībniekiem prezentē kopsavilkumu par Vides politikas pamatnostādņu 2021. – 2027. gadam (turpmāk – VPP2027) izstrādes procesu, dokumenta struktūru un galvenajiem satura elementiem.

O. Trasuna dod vārdu SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” pārstāvei **A. Kālai**, lai iepazīstinātu sanāksmes dalībniekus ar VPP2027 SIVN procesu un sagatavoto SIVN vides pārskatu.

A. Kāla sanāksmes dalībniekiem prezentē kopsavilkumu par vispārējo SIVN procedūru, VPP2027 SIVN procesu, kā arī par SIVN rezultātiem. Norāda, ka sanāksmē piedalās arī

dažādu jomu eksperti, kuri centīsies atbildēt uz viņu kompetenci skarošajiem jautājumiem. Attiecībā uz katru no VPP2027 SIVN ietvaros vērtētajiem un vides pārskatā ietvertajiem vides aspektiem (Klimata pārmaiņas; Resursi un atkritumu apsaimniekošana; Gaisa kvalitāte; Vides troksnis; Bioloģiskā daudzveidība un ainavas; Ūdens resursi un plūdu riski; Augsne) tiek norādīti ar plānošanas dokumentu saistītie izaicinājumi un būtiskākie VPP2027 vērtējuma ietvaros izdarītie secinājumi. Cita starpā norāda, ka SIVN ietvaros netika konstatētas ar VPP2027 īstenošanu saistītas būtiskas negatīvas ietekmes uz vidi jeb VPP2027 īstenošanu izslēdzošas ietekmes.

Norāda, ka sabiedriskā apspriešana turpinās līdz 2021. gada 21. oktobrim un informē par iespējām iesniegt jautājumus un komentārus par VPP2027 Vides pārskata projektu.

O. Trasuna atkārtoti informē sanāksmes dalībniekus par turpmāko sanāksmes norises kārtību un sanāksmes dalībnieku iespējām uzdot sev interesējošos jautājumus. Norāda, ka saņemtie jautājumi un komentāri tiks izskatīti pa jautājumu blokiem atbilstoši piederībai VPP2027 SIVN Vides pārskata projektā aplūkotajiem vides aspektiem. Norāda, ka tiek atklāta sanāksmes jautājumu un atbilžu sadaļa.

Norāda, ka nav saņemts neviens jautājums blokā "Klimata pārmaiņas".

Attiecībā uz jomu "Resursi un atkritumu apsaimniekošana" konferences tērzētavā ir saņemts jautājums, kurš tiks izskatīts kopā ar jautājumiem attiecībā uz jomu "Ūdens resursi un plūdu riski".

Norāda, ka nav saņemts neviens jautājums tematiskajā blokā "Gaisa kvalitāte".

Norāda, ka nav saņemts neviens jautājums tematiskajā blokā "Vides troksnis".

Norāda, ka tematiskajā blokā "Bioloģiskā daudzveidība un ainavas" tērzētavā ir saņemti vairāki jautājumi.

Sanāksmes dalībnieces jautājumi no tērzētavas:

- 1) Vai ir plānota dabas kapitāla uzskaites sistēmas izveide?
- 2) Kur no plānošanas dokumenta ir pazuduši apputeksnētāji (viena no ES dabas atjaunošanas plāna prioritātēm)?

VARAM pārstāve **I. Mendziņa** norāda, ka VPP2027 paredz izveidot efektīvas zemes resursu pārvaldības vadlīnijas. Tāpat ir paredzēts veicināt zaļās infrastruktūras elementu lielāku integrēšanu teritorijas plānojumos. Norāda, ka tāds pasākums, kāds ir minēts 1. jautājumā, nav paredzēts VPP2027. Atbildot uz 2. jautājumu, I. Mendziņa norāda, ka, lai arī šis jautājums VPP2027 nav īpaši izcelts, šī joma nav aizmirsta, jo VPP2027 paredzētie pasākumi attiecībā uz biotopu atjaunošanu un apsaimniekošanu, sugu dzīvotņu atjaunošanu un citi pasākumi sniegs ieguldījumu apputeksnētāju saglabāšanā.

Sanāksmes dalībnieces jautājums no tērzētavas:

Vai rādītās prezentācijas būs pieejamas sanāksmes dalībniekiem?

O. Trasuna atgādina, ka sanāksmes videoieraksts būs pieejams aplūkošanai tiešsaistē.

Sanāksmes dalībnieces jautājums no tērzētavas:

Vai Jūrmalas pilsētas gadījums, kad pašvaldība plāno izmaiņas krasta kāpu aizsargjoslā, kā rezultātā ir iespējams apbūvēt plašāku kāpu joslu, nav pretrunā ar bioloģiskās daudzveidības/dabas kapitāla saglabāšanu?

VARAM pārstāve **D. Vilkaste** norāda, ka jautājums nav tieši saistīts ar VPP2027. Tomēr, tiek norādīts, ka spēkā esošas ir Aizsargjoslu likumā noteiktās prasības, kuras nozīmē, ka arī Jūrmalā, plānojot aizsargjoslas un apbūvi pilsētā, ir jāņem vērā tas, ka aizsargjoslā ir jāietver īpaši aizsargājamie biotopi, par ko attiecīgajā gadījumā nav informācijas. Norāda, ka pilsētās būvniecība saskaņā ar Aizsargjoslu likumu ir atļauta, bet jebkurai šādai darbībai ir jāveic sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums, turklāt, ja būvniecība ir paredzēta mežā vai laucēs, būvniecībai ir nepieciešams Ministru kabineta rīkojums.

Sanāksmes dalībnieces jautājums no tērzētavas:

Vai ir vēl iespējams ieteikt papildinājumus VPP2027 (jaunu Rīcības virziena Pasākumu)?

VARAM pārstāve **R. Vesere** norāda, ka, arī izsludinot dokumentu Valsts sekretāru sanāksmē, joprojām ir iespējams izteikt viedokļus un sniegt priekšlikumus. Tomēr, jānorāda, ka par konkrēta papildu pasākuma ietveršanu VPP2027 būs iespējams lemt tikai tad, kad būs saņemts attiecīgi noformulēts priekšlikums.

O. Trasuna norāda, ka saņemts jautājums attiecībā uz tematisko bloku "Resursi un atkritumu apsaimniekošana".

Sanāksmes dalībnieka jautājums no tērzētavas:

Vai ģeotermālā potenciāla aktualizēšana ietver sevī arī urbumu veikšanu?

VARAM pārstāve **N. Cudečka-Puriņa** norāda, ka VPP2027 neparedz urbumu veikšanu. VPP2027 pašlaik plāno darbu ar fondu materiāliem un aktuālo zinātnisko informāciju.

Sanāksmes dalībnieks komentē, ka, attīstot aprites ekonomiku, ir vajadzīgs rezultāts, un šajā gadījumā informācija par ģeotermālajiem resursiem ir pietiekoša, lai veiktu noslēdzošo etapu – urbumu izdarīšanu un urbumu laišanu aprītē. Norāda, ka, ņemot vērā, ka problēmas ar gaisa piesārņojumu ir lielas, šis ir viens no veidiem, kā tās iespējams samazināt.

O. Trasuna norāda, ka kādam no VARAM pārstāvjiem ir iespējas atbildēt uz saņemto komentāru.

Sanāksmes dalībniece norāda, ka jau iepriekš Baltijas ogļūdeņražu izpētes un ieguves asociācija ir piedalījusi apspriešanās un iesniegusi priekšlikumus un uzdevusi jautājumus saistībā ar ģeotermālo potenciālo, ievērojot klimata neitralitātes plānu un izvirzītos ambiciozos mērķus.

Dalībniece jautā VARAM, ko nozīmē “datu aktualizēšana” un “datu bāze”? Dalībniece norāda, ka tās rīcībā ir informācija, kas liecina, ka darbs jau ir paveikts un ka visi dati ir atrodamī LVĢMC (VSIA “Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”), un ka LVĢMC ir apstiprinājusi, ka ir pieejams apkopojums par ģeotermālajiem resursiem Latvijā. Dalībniece norāda, ka šie pieejamie dati ir konkrēti un precīzi. Neiebilst pret nepieciešamību datus aktualizēt, bet norāda, ka tas būtu paveicams dažu mēnešu laikā, pieprasot datus no LVĢMC. Norāda arī, ka VPP2027 tapšanas procesā visa šī informācija tika nosūtīta VARAM, tāpēc ir pārsteidzoši, ka šī informācija nav ņemta vērā. Norāda, ka pievienojas iepriekš uzdotajam jautājumam par urbumu veikšanu. Norāda, ka Baltijas ogļūdeņražu izpētes un ieguves asociācija un ģeotermālā asociācija ir piedāvājušas speciālistu palīdzību.

Dalībniece lūdz informāciju pārbaudīt, aicināt nepieciešamos speciālistus un uzdot jautājumus, kā arī pieprasīt pieejamo informāciju par ģeotermālajiem resursiem no LVĢMC.

Atbildot, VARAM pārstāve **R. Vesere** norāda, ka tie aktuālie jautājumi, kurus risina citi plānošanas dokumenti, netiek atkārtoti izvērstā veidā ietverti VPP2027. Norāda, ka dalībnieces minētais jautājums ir skatāms jau pieņemtā Enerģētikas un klimata plāna kontekstā, kurš ir paredzēts konkrētās jomas politikas plānošanai. Otrkārt, norāda, ka sanāksmē galvenokārt tiek apspriests SIVN Vides pārskats, nevis tieši VPP2027. Norāda, ka komentārs ir piefiksēts un vēl tiks izvērtēts.

O. Trasuna norāda, ka saņemts jautājums attiecībā uz tematisko bloku “Ūdens resursi un plūdu riski”.

Sanāksmes dalībnieces jautājums no tērzētavas:

Vai VPP 1.pielikuma 2.daļa "Ūdens monitoringa programma" paredz monitoringu mikroplastmasas piesārņojumam? VPP tekstā ir paredzēti pasākumi, piemēram, 39.3. pasākums "Īstenot pētījumus mikroplastmasu kvantitatīvai noteikšanai jūras ūdeņos un sedimentos". Upju baseinu plānos 2016-2021 ir teksts: Aktuāls jautājums ir Baltijas jūras un piekrastes piesārņojums ar cietajiem atkritumiem, īpaši mikroplastmasu, kuru jūrā ienes iekšzemes ūdeņi. Šobrīd nav izstrādāta un ieviesta ne monitoringa sistēma vides stāvokļa novērtēšanai, ne analizēts slodzes apjoms, ne izstrādāti nacionālie pasākumi slodzes mazināšanai (attiecībā uz mikroplastmasas piesārņojumu). Ja problēma joprojām ir aktuāla, vai ir paredzēts monitoringa virszemes ūdeņos?

Atbildot, VARAM pārstāve **B. Zasa** norāda, ka problēma joprojām ir aktuāla. Atgādina, ka prasību veikt jūras atkritumu monitoringu nosaka Jūras stratēģijas pamatdirektīva un attiecīgie Latvijas normatīvie akti. Jūras piesārņojuma monitoringa ietver arī mikropiedrazojumu, tostarp arī mikroplastmasu. Uz problēmas aktualitāti norāda

veiktie pētījumi un monitoringa metodes ir aprakstītas Eiropas Komisijas vadlīnijās. Darbs tiks veicināts reģionālā mērogā, ņemot vērā, ka šobrīd tiek izstrādāta Baltijas jūras rīcības plāna aktualizētā redakcija, kur ir ietverts arī pasākums, kas paredz darbu pie pamatindikatoru noteikšanas un harmonizētu monitoringa metožu izstrādes reģionā. Tādējādi paredzēts novērtēt mikropiedrozījumu, tostarp arī mikroskopiskās plastmasas apjomus, sastāvu, izplatību, kā arī avotus, tai skaitā arī to, kas nonāk jūrā caur upēm.

Norāda, ka atsevišķi pasākumi ir paredzēti arī Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānā līdz 2028. gadam, kur ir paredzēts veikt izpēti par iespējam aizliegt tādu produktu izplatīšanu tirgū, kuru sastāvā varētu būt mikroplastmasa, kā arī veikt pētījumus, lai apzinātu mikroplastmasas lietošanu un ietekmes Latvijā. Vienlaicīgi norāda, ka šis valsts monitoringa virziens ir salīdzinoši jauns un šobrīd norisinās tikai pilotpētījumi un zinātniskā izpēte.

VARAM pārstāve **R. Rimša** norāda, ka attiecībā uz mikroplastmasu Latvijas iekšējos ūdeņos šobrīd regulāri novērojumi netiek veikti; ir atsevišķi zinātniski pētījumi. Rutīnas monitorings, līdzīgi kā tas notiek attiecībā uz biogēniem, ķīmiskajām vielām, šobrīd nav. Norāda, ka būtiskākā problēma ir saskatāma tajā, ka ir nepieciešams izstrādāt metodes un vienoties par to, kādas sastāva daļiņas uzraudzīt un kā tās kvantificēt. Kad situācija saistībā ar pielietojamajām monitoringa metodēm kļūs skaidrāka, visticamāk šāds monitorings tiks iekļauts arī pašā programmā. VARAM pārstāve norāda, ka, pēc pieredzes, šobrīd regulārs un sistemātisks monitorings būtu veicams jūras piekrastē iniciatīvas “Mana jūra” ietvaros, kur sistēma ir atstrādāta, bet attiecībā uz iekšzemes ūdeņiem šādas sistēmas pagaidām nav.

Sanāksmes dalībnieka komentārs no tērzētavas:

VPP2027 4.10. sadaļā noteiktā primārā deskriptora aprakstītā metodoloģija VPP2027 spēkā būšanas laikā vairs nebūs aktuāla un tiks aizstāta (saistībā ar GES noteikšanu utt.).

Sanāksmes dalībnieks mutiski norāda, ka attiecībā uz komentāru citu papildinājumu nav.

Sanāksmes dalībnieka mutiskais jautājums:

Prezentācijas sadaļā “Ūdens resursi un plūdu risks” ir rekomendēts vides monitoringu papildināt ar pasākumu novadītā piesārņojuma monitorēšanai meliorācijas sistēmās. Jautājums – kas ar to ir domāts? Norāda, ka prezentācijā ir norādes uz kopējā fosfora, kopējā slāpekļa un ķīmiskā skābekļa patēriņa rādītājiem, bet meliorācijas sistēmās ķīmisko skābekļa patēriņu nemonitorē.

Atbildot, SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” pārstāve **L. Kursīte** norāda, ka attiecīgais priekšlikums nāca no Vides konsultatīvās padomes. Principā nav līdz galam skaidrs, kāda situācija ir meliorācijas sistēmās, tāpēc bija piedāvājums šos rādītājus iekļaut plānā monitoringa veikšanas nolūkā.

Sanāksmes dalībnieka mutiskais jautājums:

Norāda, ka Vides pārskata projektā ir minēts, ka nozīmīgu ietekmi uz vidi rada arī pesticīdu lietošana. Jautājums – vai Latvijā ir veikts kāds pētījums, kurā ir ilgtermiņā vērtēta augu aizsardzības līdzekļu atliekvielu klātbūtne ūdeņos (meliorācijas sistēmās, upēs)?

Atbildot, SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” pārstāve **L. Kursīte** norāda, ka šādi ilgtermiņa pētījumi nav veikti, bet atsevišķi pētījumi tomēr ir bijuši. L. Kursīte piedāvā noskaidrot, uz kādiem pētījumiem Vides pārskata datu analīzes ietvaros ir tikušas izdarītas atsauces, un attiecīgās atsauces jautājuma uzdevējam nosūtīt personīgi.

Sanāksmes dalībnieks mutiski norāda, ka LVĢMC ir veikuši epizodiskus pētījumus par avotu ūdeņiem un šo pētījumi rezultāti ir neviennozīmīgi.

Sanāksmes dalībnieka mutiskais jautājums:

Norāda, ka zāļu atliekvielas un antibiotiku rezistentās baktērijas sadzīves notekūdeņos ir konstatētas samērā lielos apmēros. Vai zāļu atliekvielas un antibiotiku rezistentās baktērijas netiek uzskatītas par problēmu?

Atbildot, SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” pārstāve **L. Kursīte** norāda, ka VPP2027 ir ietverta rīcība “Apzināt iepriekš neregulētus piesārņotājus, tai skaitā, farmaceitiskās vielas un mikroplastmasu vidē”.

VARAM pārstāve **R. Rimša** pirmkārt norāda, ka farmaceitiskās vielas šobrīd nav ietvertas nevienā tiesību aktā, taču tiek gatavoti grozījumi Ūdens struktūrdirektīvai pakārtotajā direktīvā, kas nosaka īpaši bīstamo vielu sarakstu (prioritārās vielas), un šajā sarakstā ir paredzēts ietvert farmaceitiskās vielas. Otrkārt, norāda, ka nevar teikt, ka Latvijā nekas netiek darīts, jo Latvijas Hidroekoloģijas institūts un LVĢMC ir piedalījušies projektā “CV Pharma”, kura ietvaros tika konstatēts, kādas vielas ir raksturīgas Latvijā un kurām jāpievērš uzmanība, turklāt, šis projekts savā ziņā turpinās, aptverot plašāku Latvijas teritoriju un piesaistot arī Lietuvas teritoriju. Projekta ietvaros notiek sadarbība ar Zāļu valsts aģentūru, Zemkopības ministriju un citām atbildīgajām institūcijām.

VARAM pārstāve **B. Zasa** tērzētavā attiecībā uz iepriekšējo jautājumu komentē: Par farmaceitisko vielu ietekmi uz vidi – arī aktualizētā HELCOM Baltijas jūras rīcības plāna projekts paredz reģionālu pasākumu: *Develop guidance for the environmental monitoring and analysis of pharmaceuticals identified as indicators of the state of the Baltic Sea by 2025.*

O. Trasuna norāda, ka nav saņemts neviens jautājums tematiskajā blokā “Augsne”.

Sanāksmes dalībnieces komentārs no tērzētavas:

Ja dokumentā šobrīd norādīta datu aktualizēšana par ģeotermiju, tad nav saprotams, kāpēc to nevarētu precizēt. Priekšlikums: VPP2027 plāna 7. Rīcības virzienā 7.1. punktā paredzēt “veikt trīs ģeotermālos urbumus, datu apkopošanu un ģeotermālo staciju uzstādīšanu”.

Sanāksmes dalībnieces jautājums no tērzētavas:

Vides politikas pamatnostādņu projektā vairākās sadaļās minēta nepieciešamība pēc sabiedrības izglītošanas un informēšanas. Vai ir paredzēti konkrēti sasniedzamie rādītāji/esošo normatīvo aktu (piemēram, izglītības pamatnostādņu) salāgošanai ar šādiem mērķiem?

VARAM pārstāve **Ē. Lagzdiņa** norāda, ka attiecībā uz vides izglītību būtiskākos rīcības virzienus nav paredzēts īstenot ar normatīvajiem aktiem, bet, piemēram, ir paredzēts pasākums valsts budžeta finansētās studiju vietās realizēt izglītību vides aizsardzības tematiskajās jomās. Tāpat ir paredzēts izstrādāt un ieviest dabas izglītības stratēģiju un pilnveidot nacionālās nozīmes dabas un vides informācijas centrus Latvijā, kā arī paredzēts integrēt klimata pārmaiņu jautājumus formālās izglītības saturā un sistēmā. Norāda, ka kopumā ir paredzēts daudz dažādu pasākumu, skarot tieši formālās izglītības sektoru, kā arī neformālās izglītības sektoru.

Sanāksmes dalībnieka jautājums no tērzētavas:

Vai rekomendācija no SIVN veicējiem attiecībā uz Kūdras pamatnostādņu īstenošanas iekļaušanu VPP2027 tiks ņemta vērā?

Atbildot, VARAM pārstāve **R. Vesere** norāda, ka šobrīd tiek apspriests Vides pārskats, taču visi komentāri par pašu VPP2027 projektu tiks izvērtēti un ņemti vērā. Tomēr, tiek atgādināts, ka citos plānošanas dokumentos nostiprināto nav paredzēts atkārtot arī VPP2027.

O. Trasuna norāda, ka attiecībā uz VARAM pārstāves **Ē. Lagzdiņas** komentāru ir saņemti papildu jautājumi.

Sanāksmes dalībnieces jautājums no tērzētavas:

Kur ar šīm iniciatīvām ir iespējams iepazīties tuvāk?

Sanāksmes dalībnieka jautājums un komentārs no tērzētavas:

Kādi?

Par integrāciju un formālo izglītību *copy/paste* mērķi ir jau vienādi kopš 2004. gada. Pievienojos sanāksmes dalībnieces centieniem vērst uzmanību uz šo aspektu.

Un kāpēc vides pārskatā horizontālie jautājumi ir kaut kur pazuduši?

O. Trasuna norāda, ka no VARAM puses nav saņemti komentāri attiecībā uz saņemtajiem jautājumiem.

Norāda, ka horizontālie jautājumi pēc būtības nav pazuduši. Horizontālie jautājumi nav vides aspekts, tāpēc tie netiek atsevišķi apskatīti. Tomēr, rekomendāciju sadaļā tiek ieteikti pasākumi ietekmes mazināšanai vai vides stāvokļa uzlabošanai, kas attiecas arī uz horizontālajām tēmām, kā arī horizontālās tēmas tiek izskatītas arī attiecībā uz citiem aspektiem, piemēram, vides izglītošanas tēma tiek izskatīta visu aspektu kontekstā. Horizontālie jautājumi Vides pārskatā neparādās kā atsevišķs bloks vai kā atsevišķs vides aspekts, bet horizontālie jautājumi tiek vērtēti tiktāl, ciktāl tiem var būt ietekme uz vidi.

Sanāksmes dalībnieces komentārs un jautājumi no tērzētavas:

SIVN nav pieminēts, ka plānā pārāk vispārināti ir aprakstīts AER izmantošanas potenciāls sadalījumā pa AER kategorijām. Piemēram, tik nozīmīgs resurss kā ģeotermālā enerģija iekļaujams plānā, norādot uz nepieciešamību enerģijas potenciāla izpētei un ģeotermālo staciju izveidošanai. Jāpievērš uzmanība terminoloģijai – ko nozīmē “piesārņojuma izmeši” (VARAM prezentācijas 7. slaidis)? Ja SIVN nav bijis iespējams novērtēt plāna ietekmes mērogu un apjomu, tad vai var uzskatīt, ka SIVN procedūra atbilst normatīvajam regulējumam?

O. Trasuna norāda, ka ļoti detalizēti iztirzāti šie jautājumi tieši klimata vai AER kontekstā netika, jo klimata pārmaiņu jomai ir izstrādāti atsevišķi nozaru plānošanas dokumenti, kur detalizētāk tiek izskatīti šie jautājumi, un VPP2027 šeit ir papildinošs raksturs.

Atbildot uz jautājumu par SIVN mērogu un apjomu, **O. Trasuna** norāda, ka komentārs attiecībā uz SIVN mērogu un apjomu SIA „*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*” pārstāves A. Kālas prezentācijā bija vērsti tieši uz pārrobežu ietekmes vērtējumu, proti, no VPP2027 nav iespējams kvantitatīvi noteikt, kādas būs pozitīvās pārrobežu ietekmes, jo plānā paredzētie pasākumi ir diezgan vispārīgi un ir grūti kvantificēt paredzamās ietekmes.

Sanāksmes dalībnieces komentārs no tērzētavas:

Paldies, uz sadarbību!

O. Trasuna norāda, ka vēl ir iespēja uzdot noslēdzošos jautājumus mutiski, kā arī atgādina, ka par Vides pārskata projektu ir iespējams līdz 2021. gada 21. oktobrim sūtīt jautājumus arī uz elektroniskā pasta adresi vpp@environment.lv.

Norāda, ka sanāksmes jautājumu un atbilžu sadaļa tiek slēgta.

O. Trasuna dod vārdu SIA „*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*” pārstāvei A. Kālai.

A. Kāla izsaka pateicību visiem sanāksmes dalībniekiem par dalību un aktivitāti.

Norāda, ka sabiedriskā apspriešana turpinās un visi ir aicināti līdz 2021. gada 21. oktobrim uzdot jautājumus. Atgādina, ka sabiedriskā apspriešana norisinās tieši par VPP2027 SIVN Vides pārskata projektu un ka VPP2027 publiskās apspriešanas oficiālā fāze ir noslēgusies, bet dokumenta projekts ir pieejams. Saskaņā ar VARAM pārstāvju minēto konkrēti pamatoti un argumentēti priekšlikumi par VPP2027 joprojām ir iesniedzami un tie tiks izvērtēti.

O. Trasuna norāda, ka sanāksme tiek slēgta.

Sanāksme tiek slēgta plkst. 16:59

Sanāksmes vadītāja O. Trasuna

Sanāksmi protokolēja A. Spoģis

2.3. Pārskats par sabiedriskās apspriešanas laikā saņemtajiem komentāriem par Vides pārskata projektu

Datums	Iebilduma/ priekšlikuma iesniedzējs	Nr.	Iesniegtā iebilduma/ priekšlikuma būtība	Ņemts vērā/ nav ņemts vērā	Pamatojums, ja iebildums/ priekšlikums nav ņemts vērā
26.10.2021.	Dabas aizsardzības pārvalde	1.	VPP ir noteikts, ka politikas rezultāta "Ilgtspējīga resursu ieguve un patēriņš" rezultatīvie rādītāji "Nemetālu minerālu ieguve" un "Kūdras ieguve" laika periodā līdz 2024. gadam pieaugs un pēc tā saglabāsies nemainīgā līmenī līdz 2027. gadam. Kā norādīts Vides pārskatā, tad VPP neparedz pasākumus, kas tieši veicinātu derīgo izrakteņu ieguves apjomu nepalielināšanu. Attiecībā uz nemetālu minerālu ieguvi neapšaubāmi ietekmi radīs dzelzceļa līnijas Rail Baltica būvniecība, ko VPP nevar ietekmēt. Taču attiecībā uz kūdras ieguvi vēršam uzmanību uz pretrunām gan VPP, gan Vides pārskatā, jo kūdras ieguves apjomus nav plānots samazināt, taču tas nav vērtēts Vides pārskatā kā darbība ar negatīvu ietekmi. "	Ņemts vērā. Vides pārskata 4.2. nodaļa papildināta ar informāciju par kūdras ieguves apjomu indikatora avotu "Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādnēm 2020. - 2030. gadam", kur norādīts, ka indikatorā iekļautie apjomi var mainīties 10% robežās, kas neizslēdz iespēju palielināt kūdras ieguves apjomus. Nodaļa papildināta ar atsauci uz VPP, kur norādīts, ka <i>Rail Baltica</i> būvniecība palielinās nemetāla resursu ieguvi. Ietekmes vērtējums uz resursu izmantošanu precizēts no (+) uz (+/-).	
		3.	Attiecībā uz Vides pārskatā norādīto tabulu "9.1. Rekomendētie monitoringa indikatori" (75.-76.lpp.) norādām, ka datus gan Eiropas Vides aģentūrai, gan Eiropas Savienības Statistikas birojam (Eurostat) sniedz noteiktas valsts iestādes, līdz ar to aicinām kā avotus norādīt konkrētās valsts iestādes. Piemēram, aizsargājamo teritoriju platība (ha) – datu avots ir Pārvalde.	Dalēji ņemts vērā. Veikts labojums attiecībā uz datu avotu indikatoram "aizsargājamo teritoriju platība (ha)", identificējot Dabas aizsardzības pārvaldi kā datu turētāju.	

/nav norādīts/	Latvijas Lielo pilsētu asociācija	17.	Nepiekrītam Vides pārskata 3.3. "Gaisa kvalitāte" sadaļā izteiktajam konsultantu vērtējumam, ka par tādu gaisa piesārņojuma veidu kā smakas "[..] nav pieejami ilgtermiņa dati par smaku emisijām. Sūdzības par atsevišķām avotiem, piemēram, ostām, palielinās [..]". Jau 01.02.2018. pieņemti grozījumi likumā "Par piesārņojumu", kas nosaka ostu termināļu atbildību par to radītajām smakām. Līdz ar to būtu nepieciešams papildināt Vides pārskatu ar statistikas datiem par reģistrēto sūdzību skaitu, esošās situācijas izvērtējumu, elektronisko "degunu" izmantošanas efektivitāti un lietderīgumu, lai pamatotu Pamatnostādnēs iekļautos pasākumus saistībā ar elektroniskajiem "deguniem".	Nav ņemts vērā.	Dati par smaku emisijām tiek uzkrāti tikai pēc 2014. gada, ikgadu palielinoties iekārtu skaitam, kas sniedz statistikas pārskatus par smaku emisijām atbilstoši pārskatīto atļauju nosacījumiem. Piemēram, 2018. gadā šādu iekārtu bija 523, bet 2019. gadā – 981, kas būtiski pārsniedz jauno avotu skaitu. Līdz ar to mūsu vērtējumā salīdzināmi dati ar pietiekamu avotu aptveri par smaku emisijām ilgtermiņā vēl nav pieejami. Vērtējums par ostu ietekmi, balstīts uz VPP ietvertu tendences raksturojumu, kas sagatavots, ņemot vērā ieinteresēto pušu izteikto viedokli mērķgrupu sanāsmēs. Tā kā statistikā šādi dati neatspoguļojas un SIVN izstrādes gaitā atkārtotas intervijas nav veiktas, tad vērtējums precizēts atbilstoši publiski pieejamiem datiem. Vērtējot informācijas apjomu par smaku traucējumiem, norādām, ka Vides pārskatā ir sniegts tikai šis tendenču raksturojums, kas balstās uz VPP izstrādes gaitā veikto cēloņu-seku analīzi, kuras ietvaros tika apkopota arī uzkrātā informācija par izskatītajām sūdzībām un iesniegumiem par smakām, sastādītajiem smaku protokoliem, smaku traucējumiem, kas atzīti par pamatotiem, un smaku traucējumu sakarā veikto pārbaužu skaitu (skat. arī VPP2027 5.1. sadaļu). Tendences raksturojums atbilst apkopotajai informācijai. Tā kā smaku problemātika ir saistīta ne tikai ar ostu termināļu darbību, kuru radīto smaku apjoma samazināšanai ir pieņemts atbilstošs normatīvais regulējums, un elektroniskie "deguni" kā efektīvs smaku traucējumu ierobežošanas instruments aizvien plašāk tiek lietots visā pasaulē, plānotais pasākums, kas paredz izvērtēt elektronisko degunu ieviešanu smaku novērtēšanā
----------------	-----------------------------------	-----	--	------------------------	---

					un kontrolē, vērtēts kā atbilstošs ar potenciāli netiešu pozitīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti.
21.10.2021.	Latvijas Pašvaldību savienība	1.	Nevar piekrist Vides pārskata 3.3. "Gaisa kvalitāte" sadaļā izteiktajam konsultantu vērtējumam, ka par tādu gaisa piesārņojuma veidu kā smakas "... nav pieejami ilgtermiņa dati par smaku emisijām. Sūdzības par atsevišķām avotiem, piemēram, ostām, palielinās....". Jau 01.02.2018. pieņemti grozījumi likumā "Par piesārņojumu", kas nosaka ostu termināļu atbildību par to radītajām smakām. Ventspilī ir termināļi, kas 2018. gadā veikuši nozīmīgus ieguldījumus smaku samazināšanā un smaku monitoringa ierīču - elektronisko "degunu" izvietojumā. Līdz ar to, mūsu prāt, būtu nepieciešams papildināt Vides pārskatu ar statistikas datiem par reģistrēto sūdzību skaitu, esošās situācijas izvērtējumu, elektronisko "degunu" izmantošanas efektivitāti un lietderīgumu, lai pamatotu Pamatnostādnēs iekļautos pasākumus saistībā ar elektroniskajiem "deguniem";	Nav ņemts vērā.	(skat. atbildi Latvijas Lielo pilsētu asociācijas komentāram augstāk).
21.10.2021.	Latvijas Ornitoloģijas biedrība		Rezultatīvais rādītājs 4.2.2. paredz kāpināt kūdras ieguvu, sasniedzot augstāko līmeni kopš 90. gadu vidus. Tas ir pretrunā gan pašās pamatnostādnēs nospraustajiem mērķiem, gan starptautiskajiem mērķiem klimata pārmaiņu mazināšanai un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Līdz ar to nepamatots ir arī SIVN vides pārskata projektā (52. lpp.) minētais, ka "VPP2027 netika identificētas būtiskas negatīvas ietekmes uz klimata pārmaiņu jomu". Arī vērtējot	Ņemts vērā , papildinot Vides pārskata 4.1., 4.2. un 4.5. nodaļas.	

			pamatnostādņu īstenošanas ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, kūdras ieguves kāpināšana nav ņemta vērā.		
22.10.2021.	Satiksmes ministrija	1	Precizēt 4.lpp norādīto attiecībā uz pamatnostādņu projekta III. daļas nodaļu skaitu	Ņemts vērā.	
		2	Atjaunot atsauci 6. lpp "Eiropas Komisija publicēja priekšlikumu 2020. gada 14. oktobrī (https://ec.europa.eu/environment/strategy/environment-action-programme-2030_en), programmas pieņemšana paredzēta 2021. gada pirmajā pusē"	Ņemts vērā.	
		3	Precizēt 19.lpp lietoto jēdzienu "fona vērtība", skaidrojot jūras vidē dabiski sastopamo bīstamo vielu koncentrācijas fona vērtību vai tās nozīmi, ņemot vērā, ka Jūras stratēģijas pamatdirektīvā šāds jēdziens nav definēts	Ņemts vērā , svītrojot piebildi par fona vērtību.	
		4	55. lpp izmantoto jēdzienu "spoku zvejas rīki" aizstāt ar "pazaudētie zvejas rīki", ņemot vērā, ka dokumentā nav iepriekš skaidrots jēdziens "spoku zvejas rīki"	Ņemts vērā.	
25.10.2021.	Vides konsultatīvās padome	1.	Pamatnostādnēs izdalītās vides politikas jomas "4. Resursu efektīva izmantošana un aprites ekonomikas principu ieviešana" rezultatīvais rādītājs 4.2.2. paredz palielināt kūdras ieguvi, sasniedzot augstāko līmeni kopš 90. gadu vidus. Tas ir pretrunā gan pašās Pamatnostādnēs nospraustajiem mērķiem, gan starptautiskajiem mērķiem klimata pārmaiņu mazināšanai un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Ierosinām Pamatnostādnēs noteikt šī rezultatīvā rādītāja sasniedzamās vērtības 2024. un 2027. gadam <1180.	Ņemts vērā , papildinot Vides pārskata 4.1., 4.2. un 4.5. nodaļas.	

			Pārskatā jāizvērtē Pamatnostādņu īstenošanas ietekme uz klimata pārmaiņu jomu un bioloģisko daudzveidību, ņemot vērā rezultatīvajā rādītājā 4.2.2. iekļautās sasniedzamās vērtības. Pašreizējā Pārskata redakcijā kūdras ieguves palielināšanās ietekme uz klimata pārmaiņu jomu un bioloģiskās daudzveidības jomām nav izvērtēta un ņemta vērā.		
		3.	Pārskatā nepieciešams norādīt potenciāli negatīvo ietekmi, kāda var rasties, lai sasniegtu politikas rezultātu “Panākta plūdu riska un erozijas samazināšana”, un paredzēt pasākumus ietekmes mazināšanai.	Pretplūdu pasākumu negatīvās ietekmes risks tika izvērtēts – skat. Vides pārskata 4.6. nodaļas 22. RV vērtējumu.	
		8.	Pamatnostādnēs vairāku pasākumu nosaukumi (piemēram, “17.7. Dabisku procesu plašāka pielietojuma veicināšana meža apsaimniekošanā”, “29.2. Precizēt nosacījumus dažādu aizsargjoslu piemērošanai ap virszemes ūdensobjektiem” u.c.) nosaukumi pilnībā neraksturo pasākumu saturu. Pamatnostādnēs un Pārskatā nepieciešams uzsvērt, ka rīcības virzienu pasākumi īstenojami tā, lai sekmētu attiecīgo politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju sasniegšanu, lai novērstu iespēju, ka neatbilstoši īstenots pasākums rada negatīvu ietekmi uz vidi.	Ņemts vērā , papildinot Vides pārskata 4.5. nodaļas 17. RV vērtējumu, kā arī uzsverot, ka pasākumu izvēlei plānošanas periodā jānodrošina saskaņotība ar VPP2027 mērķiem un rezultatīvajiem rādītājiem.	